

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OŠNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
482

Subotica, 22. lipnja 2012. Cijena 50 dinara

BIOGRAFSKI LEKSIKON
PREDSTAVLJEN U PETROVARADINU

U SUSRET DUŽIJANCI

TEMERIN: SADAŠNJOST ILI
BUDUĆNOST VOJVODINE

»LIRA NAIVA« I »MIKINI DANI«
U BAČKOM BREGU

INTERVJU
LJERKA ALAJBEG

ANTE EVETOVIĆ MIROLJUB
VELIKI PJESNIK
BAČKIH HRVATA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Energetska platna kartica

ŠTEDI NOVAC I ENERGIJU

infoTelefon
021 488 4452
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

Wifi

Hardver

5G

Web

ADSL

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Sličnosti i razlike

Pokrajinska skupština konstituira se, kako je najavljeno, danas, a u novoj vladajućoj koaliciji sve je već dogovoreno. Demokratska stranka, Socijalistička partija Srbije, Liga socijaldemokrata Vojvodine i Savez vojvođanskih Mađara dogovorili su – mjesto predsjednika Skupštine pripada SVM-u, odnosno Istvánu Pásztoru, a predsjednik će vojvođanske Vlade po treći put biti potpredsjednik DS-a Bojan Pajtić.

Na republičkoj razini stvari ne idu tako glatko. Umjesto Dačića, za kojega se smatra da često javno govori ono što potihom misli cijeli politički vrh u Srbiji, o izgledima za formiranje nove vlade Srbije izvijestio nas je njegov stranački kolega Petar Škundrić. On je u utorak kazao kako očekuje da se pregovori o formiranju vlade završe za sedam do osam dana. Koje će stranke činiti vladajuću koaliciju nije želio špekulirati, no vlastitu procjenu temelji na činjenici da su, kaže Škundrić, sve stranke koje su potencijalni članovi buduće vladajuće koalicije iznijele svoje stavove i principe na kojima žele da se formira nova vlast. O tomu tko će formirati novu vladu uveliko pak špekuliraju mediji. Beogradski tisak u srijedu najavljuje za kraj tjedna zajednički sastanak DS-a sa SPS-om, LDP-om i URS-om, koji bi, ocjenjuju, mogao biti odlučujući za formiranje buduće vlade. Ili će je formirati ove četiri stranke, sa svojim pratećim koalicijama, ili rastu šanse pojedinačnog pobjednika izbora – Srpske napredne stranke. Kako prenose mediji sve ovisi o tomu hoće li uspjeti pomirba Tadića i Dinkića, a u kojoj je glavni »pomiratelj« Dačić.

Mjesec i pol dana prošlo je od parlamentarnih izbora, a gospodarski stručnjaci upozoravaju na potrebu što bržeg formiranja vlade i rješavanja gorućih problema, prije svega na gospodarskom i socijalnom planu, dok pregovori traju li traju – i službeno i neslužbeno. Opći dojam jest da bi novu vladu mogao formirati svatko sa svakim i da su ideološke razlike ustupile mjesto zajedničkim »vrijednostima«, od kojih je glavna – biti i ostati na vlasti.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

DAN DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE.....6

TEMA

U Somboru obilježena 150. obljetnica rođenja Ante Evetovića Miroljuba

VELIKI PJESNIK BAČKIH HRVATA.....10-12

Temerin: Sadašnjost ili budućnost Vojvodine

SVE MANJE SE POZNAJEMO.....16-17

INTERVJU

Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg

NAJVAŽNIJI SU LJUDI.....12-14

SUBOTICA

U susret Dužijanci

SVEČANOST IZRASLA IZ TRADICIJE BUNJEVAČKIH HRVATA.....18-19

DOPISNICI

»MIKINI DANI« I »LIRA NAIVA« U BEREKU.....25

KULTURA

Leksikon Hrvata iz istočnog Srijema prvi put u Vojvodini

MEMORIRANJE VLASTITOG TRAJANJA I NASLJEĐA HRVATA U SRIJEMU.....32-33

ZABAVA

Prijedlog Ministarstvu rasvjete i prosvjete

»ALANA FORDA« NA KLUPE!.....48-49

ODRŽANA TREĆA SJEDNICA UPRAVNOG ODBORA HKC »BUNJEVAČKO KOLO«

Revizija u tijeku

Hrvatsko nacionalno vijeće prihvatilo je biti jamac za troškove na ime revizije koja je nakon nekoliko dana koliko je trajala u samom »Bunjevačkom kolu«, nastavljena u Beogradu

Revizija čije je provođenje u tijeku u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« već je pokazala da postoje stanovište nepravilnosti u dosadašnjem poslovanju ove kuće, a čelnništvo intenzivno radi na odgađanju izvršenja naplate dugovanja kako bi se omogućilo da se ti dugovi u krajnjoj crti naplate, a HKC uspije sačuvati.

Nakon žustre rasprave tijekom 3. sjednice Upravnog odbora Centra, održane u utorak, kada su iznesene ove konstatacije, među ostalim je odlučeno i da će biti podnesene kaznene prijave protiv odgovornih osoba koje su sudjelovale u stvaranju dugova koji su HKC »Bunjevačko kolo« odveli u blokadu i zbog kojih mu prijeti stečaj i likvidacija.

Hrvatsko nacionalno vijeće prihvatilo je biti jamac za troškove na ime revizije koja je nakon nekoliko dana koliko je trajala u samom »Bunjevačkom kolu«, nastavljena u Beogradu, odakle je i revizorska kuća »Stanišić Audit«, koja obavlja ovaj posao.

Revizija je započeta 12. lipnja i nastavlja se uz dostavljanje preslika traženih dokumenata iz

Centra, kaže predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« Josip Stipić. Nakon desetak dana, revizija je pokazala sljedeće:

»Opći je zaključak da se ovdje radilo apsolutno neorganizirano, da ima puno faktura i poslova koji su sklapani i urađeni, a da u našem Kulturnom centru uopće nisu mogli biti rađeni, niti zakonski, niti s bilo kojeg drugog stanovišta. Takvi su poslovi, recimo, u vezi s konzultantskim uslugama koje su stajale više od milijun dinara, dok su ugovori o konzaltingu krajnje jednostavni. Odredbe tih ugovora nemaju najelementarnije priloge za posao poput konzaltinga. Ne postoji čak niti specifikacija obavljenih usluga.«

Ipak, ovdje nije riječ o poslovima policije za gospodarski kriminal koja bi tražila odgovornost dionika događaja i opravdanost svih faktura i slično, već se nastoji uz pomoć revizije ustanoviti regularnost financijskih tokova u Centru, kaže Stipić.

U želji da se spriječi prestanak rada HKC »Bunjevačko kolo« novoizabrano čelnništvo je u proteklom razdoblju intenzivno radilo na odgađanju naplate dugovanja, kako bi se omogu-

ćilo da se ta potraživanja ipak i naplati, jer odlaskom u stečaj i likvidacijom Centra, niti ti dugovi više neće moći biti naplaćeni, također je istaknuo Josip Stipić.

Organizacija Dužijance također je, može se reći, dijete hrvatske zajednice i Centra i tako mora i ostati, ističu u čelništvu »Bunjevačkog kola«. Zbog blokade, pred Centrom se stoga nalazi još jedan ozbiljan izazov. Organizacijski odbor Dužijance nije tijelo koje može odlučivati o tokovima novca niti ih usmjeravati. Dužnost članova ovoga tijela je odlučivati o programskim sadržajima manifestacije, a odluku o financijskim tokovima i plaćanju donosi organizator, HKC »Bunjevačko kolo«, koja za to ima ovlasti, ističe Stipić.

»Čak i ako sredstva budu prebačena na drugi, poseban općinski račun, ni tada trošenje tih sredstava ne može ići bez spoznaje i odgovarajućeg utjecaja i kontrole HKC-a. Jer, to je naša manifestacija, ta se sredstva dodjeljuju HKC 'Bunjevačko kolo' za realizaciju te manifestacije i jer smo mi pravna osoba. Ne može Organizacijski odbor koji je operativno tijelo,

voditi financiranje i upravljanje tim sredstvima.

Svaka transakcija se mora verificirati odgovarajućim odlukama koje će donositi Upravni odbor HKC i Gradsko vijeće. Na taj način će se ovlastiti subjekt za plaćanje, kako ne bi bile omogućene zlouporabe, kao što je to bilo do sada«, naglasio je Josip Stipić.

Ukoliko se ne odgode naplate potraživanja, nakon godinu dana blokade »Bunjevačko kolo« gotovo da više nema ni jedan mehanizam na raspolaganju, ući će se u stečaj i nakon toga HKC »Bunjevačko kolo« nestaje sa scene. Tako bi životni trud i rad više prijašnjih naraštaja, kao i onih budućih, koji više neće imati prilike na kvalitetan i prije svega validan način njegovati vlastito kulturno naslijeđe, nestati, čime će hrvatska zajednica u Srbiji biti značajno oslabljena.

Josip Stipić je na sjednici iznio i neslaganje zbog toga što na konferenciju za novinare u povodu najave događanja u vezi s Dužijancem nije bio nazočan niti jedan predstavnik čelnništva »Bunjevačkog kola«.

S. Jurić

Dan državnosti Republike Hrvatske

Dan državnosti, 25. lipnja, u Republici Hrvatskoj državni je blagdan kojim se obilježava povijesna odluka Sabora donesena istoga datuma 1991. godine.

Povijesnoj odluci Hrvatskoga sabora o pokretanju postupka razdruživanja od ostalih jugoslavenskih republika donesenoj 25. lipnja 1991. prethodila je takva odluka građana Republike Hrvatske iskazana na referendumu održanom 19. svibnja 1991. godine.

Više od 94 posto građana donijelo je sljedeću odluku:

»1. Republika Hrvatska, kao suverena i samostalna država, koja jamči kulturnu autonomiju i sva građanska prava Srbima i pripadnicima drugih nacionalnosti u Hrvatskoj, može stupiti u savez suverenih država s drugim republikama.

2. Republika Hrvatska ne ostaje u Jugoslaviji kao jedinstvenoj saveznoj državi.«

Na temelju takvog očitovanja volje građana, a nakon neuspjeha pregovora s ostalim bivšim jugoslavenskim republikama o izlasku iz državopolitičke krize, Sabor Republike Hrvatske, na zajedničkoj sjednici sva tri saborska vijeća 25. lipnja 1991. godine donosi Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske,

kojom se utvrđuje da »ovim činom Republika Hrvatska pokreće postupak razdruživanja od drugih republika i SFRJ. Republika Hrvatska pokreće postupak za međunarodno priznavanje«. Na istoj je sjednici Sabor donio i Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske.

Povodom Dana državnosti Generalni konzulat Republike Hrvatske priredio je u srijedu prijem u Maloj gostioni na Paliću gdje su pored brojnih pripadnika hrvatske zajednice u Srbiji, prisustvovali čelnici Grada Subotice, predstavnici pokrajinske vlasti, lokalnih nacionalnih i vjerskih zajednica, kao i predstavnici iz kulturnog i gospodarskog života. Prethodnog dana u franjevačkoj crkvi sv. Mihaela služena je misa za Domovinu.

ODIGRANE PRVE UTAKMICE NA PRVENSTVU EUROPE NACIONALNIH MANJINA

Pobjednički start

Na nogometnom prvenstvu Europe nacionalnih manjina u njemačkom gradu Bautzenu ponajbolji nogometaši hrvatske zajednice u Srbiji odigrali su svoje prve utakmice. Prvo su se u nedjelju, 17. lipnja, u gradu Panschwitzu sastali s najboljom selekcijom Turaka amaterskog statusa iz Njemačke i Grčke. Nakon velike borbe tijekom 90 minuta pobjedila je momčad hrvatske zajednice iz Srbije rezultatom 6:2, zgodicima *Mladena Čovića* i *Davora Rajkovače* - po 2 zgoditka, i *Bojana Ušumovića* i *Mije Ercega* - po 1 zgoditak.

Prvenstvo je nastavljeno u ponedjeljak, 18. lipnja, u gradu Wittichenau kada su se nogometaši hrvatske zajednice iz Srbije sastali s zajednicom Landina iz Italije. Pobjedila je ekipa hrvatske zajednice iz Srbije. Golove za našu reprezentaciju postigli su *Kristijan Čorba* i *Mladen Čović* - po 3 zgoditka.

Nakon dvije odigrane utakmice ekipa izbornika *Marinka Poljakovića* u utorak, 19. lipnja, igrala je odlučujuću utakmicu protiv selekcije Sjeverne Frizije iz Njemačke i pobjedila s 5-0. Pobjeda u ovoj utakmici donijela je reprezentativcima Hrvata iz Srbije plasman u daljnje natjecanje, to jest borbu za četvrtfinale prvenstva.

Prvenstvo Europe organizira Federalna unija nacionalnih manjina i domaćini, manjinska zajednica Lužičkih Srba iz Njemačke. Reprezentacija Hrvata iz Srbije do sada je dostojno reprezentirala nogomet u Srbiji i hrvatskoj manjinskoj zajednici. Sve rezultate utakmica možete pogledati na sajtu www.europeada.eu.

Odbor za sport HNV-a

Svečana akademija za najbolje učenike na hrvatskom jeziku

Svečana akademija za najuspješnije učenike koji se školuju na hrvatskom jeziku, a postigli su zapažene rezultate tijekom školske 2011./2012. godine na općinskim, zonskim, pokrajinskim i republičkim natjecanjima iz različitih predmeta, bit će održana u utorak, 26. lipnja, s početkom u 19,30 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

Tom prigodom najboljim učenicima, ali i najuspješnijim sudionicima natječaja »Moj lijepi zavičaj«, bit će uručene nagrade za postignuti uspjeh uz čestitku organizatora: Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici.

Godišnja skupština udruge Pučka kasina 1878.

Hrvatska udruga Pučka kasina 1878. održala je u ponedjeljak u Subotici godišnju skupštinu. Predsjednik *Josip Ivanković* istaknuo je kako će Pučka kasina svoju prepoznatljivost i dalje graditi na njegovanju tradicije, kao i pokušajima pomirenja bunjevačkih Hrvata, kako onih koji se smatraju i onih koji se ne smatraju Hrvatima.

U tom cilju nastaviti će organizirati skupove i izdavati svoje glasilo, koje još nema, smatraju, potporu šire hrvatske zajednice.

Predstavnici hrvatske udruge Pučka kasina 1878. često uspijevaju privući pozornost hrvatske zajednice, uglavnom svojim kritičkim istupima na javnim skupovima ili sjednicama HNV-a. Predsjednik *Josip Ivanković* svjestan je, kaže, da svojim stajalištima izazivaju negativne reakcije čelnika hrvatske zajednice, ali ističe da od svoje politike neće odustati.

U povodu godišnje skupštine, koja je održana u subotičkoj Gradskoj knjižnici, *Ivanković* navodi da svoju »glasnost« posebnost ističu oko zalaganja za pomirenje unutar zajednice Bunjevaca. Ona je trenutačno podijeljena na one koji ističu svoju hrvatsku pripadnost i one koji je odbacuju. U cilju pomirenja Pučka kasina je nedavno ponudila i Platformu za hrvatsko-bunjevački suživot.

Pučka kasina 1878. sebe vidi kao nasljednicu istoimene udruge koja je u Subotici djelovala koncem 19. i početkom 20. stoljeća. Bila je utjecajna i njegovala je tradicionalne vrijednosti bunjevačkih Hrvata. Njihovi današnji nasljednici u tome vide i svoju misiju.

Na godišnjoj skupštini istaknuto je kako je Kasina bila angažirana oko popisa pučanstva, te kako je izdala 100 brojeva svojega glasnika, ali da on još uvijek nema potporu vodstva hrvatske zajednice, što drže nedopustivim.

h.r.

HNV – poziv za studente

Vukovarsko-srijemska županija pripadnicima hrvatske zajednice u Vojvodini ponudila je stipendije i smještaj u studentskom domu za dva studenta koji upišu fakultete u Vukovarsko-srijemskoj županiji (fakulteti Vukovara i Vinkovaca).

Hrvatsko nacionalno vijeće poziva zainteresirane studente da se jave radi dobivanja daljnjih informacija.

U SOMBORU OBILJEŽENA 150. OBLJETNICA ROĐENJA ANTE EVETOVIĆA MIROLJUBA

Veliki pjesnik bačkih Hrvata

Njegovi stihovi su utjeha za dušu, jer su posvećeni najvišim osobinama čovjeka – altruizmu i patriotizmu. Ante Evetović Miroljub

bio je zenesen idejom biskupa Antunovića vezanom za inkulturaciju – spoj vjere i kulture, kaže vlč. dr. Marinko Stantić

U Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu »Vladimir Nazor« u petak 15. lipnja održana je književna večer u povodu obilježavanja 150. obljetnice rođenja pjesnika *Ante Evetovića Miroljuba* (1862. – 1921.). O ovom franjevcu, svećeniku, pjesniku, lektoru filozofije i crkvene povijesti govorio je vlč. dr. *Marinko Stantić*. O osnutuku HKUD-a »Vladimir Nazor«, koje je od 1936. do 1944. godine nosilo ime »Miroljub«, predsjednik Društva *Mata Matarić*, a o listu »Miroljub«, koji od 1998. godine izdaje »Vladimir Nazor«, urednik lista *Alojzije Firanj*.

Govoreći o životu i radu Ante Evetovića Miroljuba vlč. Stantić je istaknuo značajnu ulogu biskupa *Ivana Antunovića* koji mu je osi-

gurao stipendiju za studij u Kaloči kada je na uska vrata ušao u javnost. Zanimanje za književnost i tisak pokazao je još kao sjemeništarac. Mladi Evetović je u Kaloči ostao do kraja školske 1880./81. godine, kada prelazi u redovnike, franjevce. Ušao je u franjevački red Provincije kapistran u Hrvatskoj i tu primio redovničko ime – Ante.

PJESME UTJEHE ZA NAPACENI NAROD

»Prošao je novicijat u Beču, daleko od svoje zemlje, pomalo nostalgican, ali zainteresiran i inspiriran novim ambijentom u kojemu je počeo pisati stihove. Njegovi stihovi su utjeha za dušu, jer su posvećeni najvišim osobinama čovjeka – altruizmu i patriotizmu. Ante Evetović Miroljub bio je zanesen idejom

biskupa Antunovića vezanom za inkulturaciju – spoj vjere i kulture. I on je bio inspiriran misionarskim duhom, ljudskom i religioznom promocijom, s jačanjem nacionalne svijesti svojih sunarodnjaka. Stoga je puno njegovih stihova inspirirano ljubavlju prema Bogu i vlastitom narodu. Opjevao je ljepotu prirode, svoje osjećaje i čežnje za boljim i ljepšim svijetom i sve ono što muči duh čovjeka. Njegovi su stihovi puni iskrenosti i nježnosti, mirme utjehe i stoga ih je narod rado čitao. Njegova poezija predstavljala je plemenitu snagu dušama ljudi, liječila ranjena srca i uveseljavala ljude u teškim trenucima. Evetović je bio svjestan situacije u kojoj je živio i u kojoj su živjeli njegovi sunarodnjaci. Zabrinut za budućnost svoga naroda i pun ljubavi za rodnu zemlju

i svoje najdraže osjetio je da mora napraviti nešto više za svoj narod«, kaže vlč. Stantić.

Evetović je stupio u kontakt s velikim hrvatskim piscima toga vremena i tako je postao prvi književnik iz Bačke koji je surađivao s časopisima iz Zagreba. Svoj kreativni rad posvetio je bunjevačkim Hrvatima. Gvardijan franjevačkog samostana u Baji postao je sa samo 35 godina, no nije bio dugo na tom mjestu budući da je napustio franjevački red. Prišao je 1899. godine biskupijskim svećenicima i inauguriran je u biskupiju u Pečuhu, nakon čega je službovao u Harkanovcima i Valpovu, nadomak Osijeka. Obrazovan svećenik i poliglot kakav je bio Evetović želio je poučavati i uključiti se u udruge književnika. Ova ideja postala je stvarnost i 1909. godine Evetović je

u Osijeku osnovao Klub hrvatskih književnika i pjesnika, uz što je vezano i objavljivanje prve zbirke poezije 'Sretni i nujni časi'. Ovom zbirkom Evetović je postao cijenjen, popularnost mu je rasla i postao je autoritet u narodu. Stihovima je pokušavao ojačati, uzdignuti i oplemeniti duše vjernika, šaljući ih među vječne vrijednosti. Evetovićeva zbirka imala je uspjeha, pozitivno su je ocijenili ne samo hrvatski, nego i slovački, mađarski i njemački intelektualci. Štoviše, primao je puno pohvala za svoj rad, kazao je velečasni Stantić. Evetović je bio svjestan da je osnova identiteta svakog naroda njegov materinski jezik koji u sebi sadržava i nacionalnu svjesnost. On je bio prvi pjesnik ovog područja, svjesno je služio svojem narodu i tako je zaslužio biti ubrojen među najveće pjesnike bunjevačkih Hrvata. Bio je svjestan velikih problema koji su mučili njegov narod, no poetskom je riječju nalazio utjehu i ohrabrenje za sebe i narod.

HRVATSKO DRUŠTVO »MIROLJUB«

Obilježavanju 150. obljetnice rođenja Ante Evetovića

Miroljub (Ante Evetović)

Miroljuba bila je prigoda da se nešto kaže i o hrvatskom društvu »Miroljub« u Somboru. Predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« Mata Matarić rekao je da su osnutku ovog društva prethodile nesuglasice u »Bunjevačkom kolu« jer hrvatski orijentirani članovi tog društva nisu bili više poželjni u »Bunjevačkom kolu« gdje su bili od njegova osnutka 1921. godine. »Bili su ponešeni nacionalnim duhom, omasovili su se i plašili su ih se oni koji su sebe zvali

Bunjevcima. Postojale su šanse da Hrvati postanu u upravi brojniji, a 1932. godine kada su Hrvati i dobili većinu, čak je intervenirala policija kako bi navodno provjerila regularnost izbora koji su proglašeni nevažećim. Hrvati su poslije izbora, 1935. godine, bili pred alternativom – ostati u 'Bunjevačkom kolu' i pasivizirati se ili istupiti i osnovati zasebnu organizaciju. Prevagnulo je drugo razmišljanje i Antun Matarić i njegovi istomišljenici napustili su 'Bunjevačko kolo' i u prvo

vrijeme se počeli okupljati u Domu 'Svete Cecilije', gdje je bilo sjedište Križarskoga bratstva. Osnivačka skupština je održana 1936. godine kada je osnovano Hrvatsko kulturno društvo 'Miroljub'. Društvo je konstituirano, ali je prigodom osnutka bilo stalnih smetnji, a razlog tomu bila je sumnja vlasti u patriotski stav Hrvata, jer kada je kralj Aleksandar 1929. godine uveo diktaturu u 'Bunjevačkom kolu' je predloženo da se vladaru uputi telegram solidarnosti i izraza poštovanja. Tomu su se usprotivili budući čelnici 'Miroljuba' i predsjednik Hrvatske seljačke stranke, no telegram je ipak upućen, ukazao je Matarić na povijesne okolnosti koje su prethodile osnutku Hrvatskog društva »Miroljub«. Osnivačka skupština »Miroljuba« održana je u prosincu 1936. godine u Domu »Svete Cecilije«. Za predsjednika je izabran Antun Matarić, a ciljevi društva bili su dani u Pravilniku. Među tim ciljevima bila je izgradnja novog doma, osnivanje sekcija društva, ustrojavanje knjižnice i čitaonice, njegovanje i čuvanje tradicijskih običaja i nošnje, a svaki politički rad u društvu bio je zabranjen. Da bi se iskazao nacionalni duh

Nastupio je zbor HKUD-a »Vladimir Nazor«

i pripadnost hrvatskoj nacionalnosti Pravilnik je pisan na ijkavskom, što je bio prvi javni akt te vrste u Somboru. »Poznato je da Bunjevci i Hrvati iz Sombora i okolnih salaša govore ikavicom. Odatle je potekla i ideja da se

pada 1941. godine u Društvu je otkrivena slika Ante Evetovića Miroljuba, koja i danas stoji u velikoj sali Hrvatskoga doma. Tijekom okupacije Društvo je radilo svakodnevno, ali su uvjeti bili sve teži. »Konačno, svibnja 1944. godine okupa-

»'Miroljub' je glasilo HKUD-a 'Vladimir Nazor' koji izlazi već 14 godina. List je pokrenula Sekcija za sakupljanje i njegovanje kulture Hrvata, Bunjevaca i Šokaca. Pročelnik sekcije bio je Josip Zvonko Pekanović. Početak je bio

smo najveću pomoć imali od Katarine i Ervina Čelikovića i župnika Franje Ivankovića. Predsjednik HKUD-a 'Vladimir Nazor' Šima Raić i bivši ravnatelj NIU 'Hrvatska riječ' Zvonimir Perušić potpisali su sporazum o suradnji dviju institucija 2006. godine. U financijskom dijelu ovog sporazuma dogovorena je podjela troškova. Posljednji takav broj otisnut je u svibnju 2010. godine. 'Miroljub' je izvjesno razdoblje bio jedini hrvatski list u Vojvodini. Dostupan je u desetak hrvatskih udruga u Somboru, okolini i Podunavlju. Bavi se kulturom, radom amaterskih društava, piše o povijesti mjesta u kojima žive Hrvati, hrvatskim događajima, značajnim događajima u crkvi, HNV-u i najznačajnijim političkim događajima koji imaju značaja za hrvatsku zajednicu. Cilj lista je afirmacija i međusobno povezivanje Hrvata na ovim prostorima«, kazao je urednik lista.

Večer posvećenu Anti Evetoviću Miroljubu organizirana je u okviru obljetnice hrvatskih velikana u Vojvodini koju je pokrenuo Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

O pjesniku, Društvu, listu – Alojzije Firanj, Mata Matarić i vlč. Marinko Stantić

Miroljubom kao hrvatskim i bunjevačkim pjesnikom nazove društvo. Ante Evetović je pisao hrvatskim jezikom, koristeći u nekim djelima i bunjevačku ikavicu. Društvo je postalo sjedište i organizator aktivnosti somborskih Hrvata. Društvo je bilo važno i za djelovanje HSS-a. 'Miroljub' je pred Drugi svjetski rat s pristašama HSS-a imao oko 1.200 članova, među kojima je bilo oko 85 posto poljoprivrednika, a ostalo su bili službenici i zanatlije. 'Miroljub' je izrastao u društvenu organizaciju koja je u politički, nacionalni i kulturni život Sombora unijela mnogo novoga. Nametnulo se pitanje vlastitih društvenih prostorija »Miroljuba«, pa su dr. Fabijan Hajduković i dr. Grga Vuković dali po 60.000 dinara pozajmice kada je kupljenja zgrada u Maloj crkvenoj ulici i ona je postala poznata kao Hrvatski dom«, rekao je Matarić. Za počasnog predsjednika 3. je ožujka 1941. izabran župnik Antun Skenderović, a 3. listo-

cijske vlasti su zabranile rad i 'Miroljub' je izbrisan iz registra, a imovina zapečaćena. Nakon oslobođenja, 2. lipnja 1945. godine, održana je obnoviteljska skupština Društva, a novo ime bilo je Hrvatski prosvjetni dom u Somboru. U svibnju 1948. godine Odlukom tadašnjega Narodnog odbora stara zgrada doma, mala ali funkcionalna, zamijenjena je za veću, ipak nefunkcionalnu zgradu negdašnje pivovare na Vijencu Radomira Putnika, gdje se Hrvatski dom nalazi do danas. Obnavljanje zgrade trajalo je narednih 17 godina. Konačno, 24. travnja 1949. Društvo uzima za svoj puni naziv Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Vladimir Nazor« Sombor.

»MIROLJUB« – GLASILO HKUD-A

Iako hrvatsko društvo u Somboru više ne nosi ime Miroljuba, list Društva nosi njegovo ime već 14 godina.

težak, ali je postojala velika želja da se pokrene list. Prvu redakciju činili su glavni i odgovorni urednik Josip Zvonko Pekanović, zamjeni-

Evetovićeve stihove recitali su mladi članovi »Nazora«

ca Cecilija Miler, vlč. Franjo Ivanković, Zlata Pekanović, Ivan Kovač, Alojzije Firanj, Franjo Krajniger i Zoran Čota. Prvi broj je izašao za prelo 1998. godine i otada izlazi kontinuirano. Bilo je poteškoća u financijama koje su premošćivane izdavanjem dvobroja, ali nismo odustajali. U početku

u suradnji s mjesnim udrugama kulture. Tijekom književne večeri čuli su se i stihovi Ante Evetovića Miroljuba koje su kazivali mlađi članovi HKUD-a »Vladimir Nazor«.

Zlata Vasiljević
fotografije: Ivan Horvat

UZ GODINU HRVATSKIH VELIKANA U VOJVODINI

Pogled u prošlost: Ivan Evetović, župnik u Baču

*Ivan Evetović je bio deveti župnik u Baču * Baveći se istraživanjem prošlosti bunjevačkih i šokačkih Hrvata napisao je više zanimljivih rasprava*

Ako izdvojimo kaločkog nadbiskupa grofa *Josipa Batthyanya*, koji je sam sebe imenovao bačkim župnikom, *Ivan Evetović* je bio deveti župnik u Baču. Prije njega ovo odgovorno zvanje obavljali su: *Franjo Ksaverije Gašljević*, *Josip Potegić*, *Pavao Bednanić*, *Valentin Polarecky*, *Matija Trskić*, *Stipan Šamanović*, *Đuro Balog* i *Garay Karoly*. Iza njega ovu je dužnost vršilo još 6 župnika, a danas je na čelu župe u Baču već 5 godina vlč. *Josip Štefković*. Upravo dobrotom današnjeg župnika dobili smo ovu fotografiju Ivana Evetovića, kao i građu za priču o njemu, ne samo kao svećeniku i jednom od najzaslužnijih župnika u Baču, nego kulturnom i političkom djelatniku, pjesniku i piscu, te starijem bratu književnika *Miroljuba Ante Evetovića*, čiju 150. obljetnicu rođenja obilježavamo u sklopu Godine hrvatskih velikana u Vojvodini.

RIJEČI, SAVJETI I DJELA

Ivan Evetović rođen je u Bácsálmásu 15. svibnja 1860. Nakon što je zaređen za svećenika, 26. lipnja 1885., kapelanovao je u Bačinu, Bikiću, Kačmaru, Bajmoku, bio je vjeroučiteljem u Baji, a od 1902. godine upravitelj je župe u Baču. Župnikom u Baču imenovan je 1912. godine, a od 1915. već je bački prepozit. Poslije Drugog svjetskog rata upravljao je dijelom crkvenog biskupijskog imanja u ovome drevnom gradu. Uz sve obveze bavio se i politikom, te je bio biran u parlament kao zastupnik Bunjevačko-šokačke stranke. Umro je u Baču 10. kolovoza 1923. godine, gdje je i pokopan uz nazočnost mnoštva

naroda, svećenika i drugih svjetovnih uglednika. Pokopan je u bačkom groblju među svojim vjernicima, kako je to sam za života želio. »Groblja su puna nezamjenljivih ljudi«, kazao je

godine spomen-ploču na župno-me dvoru koja i sada stoji na crkvi sv. Pavla u središtu Bača.

Do imenovanja novog župnika, dušobrižničku službu vršili su vlč. *Franjo Piuković* i *Franjo*

blizak rođak *Ivanu Antunoviću*, koji je kasnije i skrbio za njega i mlađeg mu brata *Franju*, kasnijeg imena *Miroljub Ante*. Za povijesnu znanost bitan je kao autor koji je pisao o bačkim Hrvatima, uglavnom na mađarskom jeziku, u Ljetopisima Bačke županije.

ISTRAŽIVAČ PROŠLOSTI BUNJEVAČKIH I ŠOKAČ- KIH HRVATA

U mladim je godinama Ivan Evetović pisao pjesme, putopise, povijesne rasprave i životopise. Objavljivao ih je u *Nevenu*, *Subotičkoj Danici*, *Subotičkim novinama* i drugim stručnim časopisima. Pisao je i pod pseudonimom *Janko Kostalić*. Baveći se istraživanjem prošlosti bunjevačkih i šokačkih Hrvata napisao je više zanimljivih rasprava. Rasvijetlio je pri tome mnoge zablude pojedinih pisaca i ispravio pogrešne poglede, a rezultat njegovih istraživanja cijenili su i najpoznatiji povjesničari. Osobito su važne neke pojedinosti o kojima je pisao iz prošlosti Bača, a zanimljivi su i njegovi životopisi o biskupu *Ivanu Antunoviću* i fra *Andriji Kačiću Miošiću*.

Mnogi ljudi slične provenijencije boravili su u Baču, a iza njih su ostala značajna djela. Bačku župu vodilo je više od 16 župnika, desetak upravitelja župa, a u njoj je obavljalo dužnost 55 kapelana. Ovome treba dodati da je sam grad Bač dao 17 svećenika, koji su rođeni u ovome povijesnom mjestu. Mnogi od njih zaslužuju veću pozornost i poštovanje jer su ostavili iza sebe neizbrisiv trag, očuvavši identitet, kulturu, duhovnost i opstojnost Hrvata na ovom prostoru.

Zvonimir Pelajić

davno jedan francuski novinar, liječnik i državnik, a u ovom groblju sahranjeni su i mnogi doista znameniti ljudi. Mladi naraštaj o tome gotovo ništa ne zna, a na hrvatskim je udrugama zadaća da i ovo područje povijesti osvijetli i istraži.

Pokojni Evetović ostao je u lijepoj uspomeni narodu u Baču i okolnim mjestima i kao čovjek i kao svećenik, jer je svakome, ako je mogao, pomagao riječju, savjetom i djelom. Šokačka kasi- na u Baču, iz zahvalnosti prema svome vodi, postavila je 1933.

Leh, kao privremeni upravitelj župe. Za to vrijeme u župi su se zbila dva događaja: provalnici su ušli u crkvu i odnijeli monstrancu (pokaznicu) i izgorjela je župna crkva 18. kolovoza 1923., odnosno krov i toranj, a jedino zvono se otopilo. Ovi događaji prouzročili su veliku žalost kod naroda u Baču, koji je svoju crkvu uvijek volio i njome se ponosio.

Ivan Evetović stariji je brat hrvatskog književnika *Miroljuba Ante Evetovića*, na čiji je rad i sam dosta utjecao. Po majci je bio

GENERALNA KONZULICA REPUBLIKE HRVATSKE U SUBOTICI LJERKA ALAJBEG

Najvažniji su ljudi

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Hrvatska zajednica se u dobroj mjeri konsolidirala, konsolidirala je svoje institucije, i to je bila dobra pretpostavka da možemo još aktivnije, zajedničkim snagama postići korisne rezultate. Sazrjela je sama zajednica, a na neki način sazrio je i naš odnos, te mislim da, na zajedničko zadovoljstvo, možemo zaključiti da smo napravili velike pomake. Vjerujem da će oni koji će doći poslije mene nastaviti taj posao i da će također to biti na opću dobrobit

Generalna konzulica Ljerka Alajbeg u Suboticu je došla na poziciju konzulice gerant 2007. godine, a sljedeće godine je donesena odluka o njezinu izboru na sadašnju dužnost. U rujnu joj istječe puni mandat obnašanja ove dužnosti, a s obzirom na prethodnih godinu dana najesen bi se navršilo punih pet godina njezine diplomatske aktivnosti u Srbiji, točnije u Subotici. Alajbeg kaže kako je ovih gotovo pet godina brzo prošlo i njoj, ali i ljudima s kojima je surađivala te ocjenjuje kako je to znak da su ljudi s kojima je radila proteklih godina zadovoljni zajedničkim radom. To ju osobito veseli, jer, kako kaže, gdje god »službovali« najvažniji su ljudi, te dodaje: »Najvažnije je kako vas ljudi pamte, kakav ste dojam ostavili i kakav trag iza sebe ostavljate svojim radom«.

HR: Tijekom proteklih gotovo pet godina prisustvovala ste svim značajnim događajima u hrvatskoj zajednici. U kojoj mjeri je skrb o Hrvatima kao nacionalnoj manjini u Srbiji dio dužnosti generalnog konzula u Subotici, a u kojoj mjeri »posao« generalnog konzula čine drugi aspekti suradnje dviju država, kao što su gospodarski, kulturni i tsl.?

Svi segmenti našeg djelovanja su značajni, no rad s hrvatskom zajednicom je osobito važan aspekt posla generalnog konzula ovdje u Subotici. Na koncu, upravo radi hrvatske zajednice Generalni konzulat postoji ovdje, a ne u nekom drugom mjestu u Vojvodini. Hrvatska država skrbi za Hrvate izvan domovine bez obzira radi li se o hrvatskom narodu kao konstitutivnom, prekomorskom iseljeništvu, Hrvatima u Zapadnoj

Europi ili o hrvatskoj manjini. Ovdje je upravo slučaj da se radi o hrvatskoj manjini koja, premda »mlada« kao službeno priznata, odavno živi na ovim prostorima i u tom smislu je autohtona manjina. Osobito značenje pridajemo održavanju kontakata sa svim dijelovima hrvatskog naroda, bez obzira kojoj skupini pripadali. Osim rada s hrvatskom zajednicom, za koju smatram da smo puno surađivali, njezinim udrugama i institucijama, uz naš primarni rad na konzularnim pitanjima, važan aspekt našeg djelovanja je i posao na području gospodarstva, kulture i informiranja. U svim tim segmentima smo bili prisutni i mislim da je taj dio našega rada primijećen i cijenjen. Glede hrvatske zajednice, upravo se u vrijeme mogega mandata ovdje hrvatska zajednica u dobroj mjeri konsolidirala, konsolidirala je svoje institucije, i to je bila dobra pretpostavka da možemo još aktivnije, zajedničkim snagama postići korisne rezultate. Sama zajednica je sazrjela, a na neki način sazrio je i naš odnos, te mislim da, na zajedničko zadovoljstvo, možemo zaključiti da smo napravili velike pomake. Vjerujem da će oni koji će doći poslije mene nastaviti taj posao i da će također to biti na opću dobrobit.

HR: Znete li tko će Vas naslijediti na funkciji generalnog konzula?

U ovom trenutku se još uvijek ne govori o nasljedniku jer je potrebno okončati prethodnu proceduru traženja suglasnosti države primateljice koja je potrebna za imenovanje šefova diplomatskih i konzularnih predstavništava. Tek po okončanju tog postupka možemo govoriti o osobi koja dolazi iza mene.

HR: U kojoj mjeri se danas ljudi obraćaju Konzulatu u odnosu na ranije razdoblje?

U vrijeme mogega dolaska u Suboticu imali smo dnevno oko 60 stranaka, onda se taj broj

smanjio da bi se opet, približavanjem Hrvatske Europskoj Uniji, broj stranaka povećao. Radi se o tražiteljima hrvatskoga državljanstva, hrvatskih putovnica i drugih dokumenata, kao i o nekim drugim konzularnim predmetima. Možemo govoriti o tih nekoliko stalnih, kapitalnih grupa predmeta i tražitelja konzularne i pravne pomoći, iako na frekvenciju zahtjeva za tu pomoć utječu i neki drugi čimbenici, kao što su odnosi između država, približavanje Hrvatske članstvu u EU. Kada je prvi val onih koji su tražili i dobivali hrvatska državljanstva prošao, broj tražitelja je smanjen, ali poslije se taj interes povećao kada su ljudi shvatili da oni i njihova djeca mogu vjerojatno imati neke koristi od hrvatskoga državljanstva, i tako to ide u valovima. Svakako, konzularnog posla uvijek ima, ali nema onih velikih redova pred konzulatom, kao što je nekada bilo. Samo nepostojanje potrebe za državljanima RS pribavljanja vize za putovanje u RH znatno je smanjilo opterećenje u radu Generalnog konzulata.

HR: Tko danas traži državljanstvo Republike Hrvatske? Ima dosta ljudi čija djeca žele ići na daljnje školovanje u Hrvatsku, a nisu prethodno pribavili državljanstvo za sebe i svoju djecu. Novi tražitelji državljanstva su i oni koji žele putovati u zemlje Zapadne Europe ili žele u tim zemljama raditi, jer smatraju da je s hrvatskom putovnicom lakše i jednostavnije to ostvariti. Ima ih također koji se žele vratiti ili koji se žele preseliti u RH iz raznih razloga, uključujući i namjeru pokretanja gospodarskih poslova.

HR: Što biste istaknula za ovih pet godina kao najvažnije događaje u hrvatskoj zajednici?

Koliko god se mi pripremamo za posao na koji dolazimo, moram reći da ipak tek po dolasku shvatite gdje ste i što se događa na terenu. Iza sebe imam dosta mandata i

iskustva u radu s Hrvatima u prekomorskim i u europskim zemljama, jer svaki put je moj mandat bio vezan i za rad s hrvatskom zajednicom. Ipak, kada sam došla ovdje to nije bilo isto. Svaka zajednica je doista specifična i to nije samo fraza. Ovdje se radi o Hrvatima koji su, govoreći o regiji, na rubu kao hrvatski korpus i koji je kroz povijest ipak bio udaljen od matične domovine i kroz to oblikovao neke svoje značajke i posebnosti. Ipak, veliki je dio ostao vezan za Hrvatsku i stalo im je do tih doticaja. Specifičnost je i ta da su Hrvati ovdje tek prije deset godina postali službenom manjinom, dok su dugi niz godina djelovali kao jedan od konstitutivnih naroda u bivšoj državi, te se nisu osjećali manjinom pa shodno tomu nisu imali potrebu oformiti svoje manjinske institucije. I onda, kada su došle devedesete godine, našli su se u jednom zrakopraznom prostoru. Više nisu bili konstitutivni narod na prostoru gdje žive, nego su postali manjina i sada je trebalo od početka graditi te institucije. Mojim dolaskom zatekla sam već neke izgrađene institucije, a neke su se formirale u to vrijeme, kao na primjer Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata. Hrvatsko nacionalno vijeće je postojalo, ali nije postojala potpuna pravna infrastruktura u RS koja bi regulirala status i djelovanje nacionalnih vijeća. U međuvremenu su doneseni propisi koji su definirali ulogu nacionalno-manjinskih vijeća, nakon čega se i ta institucija razvijala i uobličila u svim svojim segmentima rada. Hrvatsko nacionalno vijeće je postala, u pravom smislu riječi, ključna institucija koja doista radi na dobrobit hrvatske zajednice u RS. Također, osnovane su mnoge udruge, neke su ojačale, a neke su možda i oslabjele. Naravno, dosta toga ovisi i o financijskim sredstvima kojih nikada nema dovoljno. Posebno mi je zadovoljstvo što smo u vrije-

me mojega mandata, u suradnji sa ZKVH-om, uspjeli da predsjednik Republike Hrvatske visokim hrvatskim odličjima odlikuje hrvatske intelektualce – književnike iz Vojvodine, i dvije hrvatske udruge za njihov rad i doprinos na njegovanju i očuvanju hrvatske kulture i tradicije, kao i na razvijanju veza između dviju zemalja. Na taj smo način pokazali, a meni je do toga bilo osobito stalo, da matična domovina prati rad Hrvata na ovom području, da cijeni iznimne napore koje poduzimaju institucije, udruge i pojedinci, jer uz minimalna financijska sredstva održavati sve te aktivnosti i poduzimati nove inicijative, zbilja je vrijedno svake pohvale.

HR: Zaista se puno uradilo za proteklih nekoliko godina na simboličkoj razini davanjem priznanja. S druge strane, kada je u pitanju financijska potpora iz Hrvatske ona je nadasve skromna, osobito kada usporedimo potporu koju neke druge zemlje pružaju svojim manjinama.

Svaka manjina treba, prije svega, financijski participirati u sredstvima koja osigurava država u kojoj njezini pripadnici žive. Tako je i u Republici Hrvatskoj koja izdvaja značajna sredstva za nacionalne manjine, a za potrebe srpske zajednice osigurava daleko veća sredstva negoli što Republika Srbija daje hrvatskoj zajednici. Države podrijetla također potpomažu svoje manjine u drugim državama, s više ili manje sredstava. Je li Hrvatska tu negdje, među onima koji pomažu više ili manje, ne možemo u ovom trenutku procijeniti, ali pomoć Hrvatima u Srbiji se ostvaruje konstantno i to različitim oblicima. Pomoć se odnosi ne samo za projekte vezane za zaštitu nacionalnog identiteta u smislu kulture i obrazovanja, nego smo pokrenuli još jednu aktivnost, a to je gospodarski segment. Držimo da ukoliko hrvatska zajednica svoju infrastrukturu osnaži, posebno

u gospodarskom dijelu, tada će imati mogućnosti i u drugim područjima kvalitetnije razvijati svoje aktivnosti i ojačati svoj značaj. Možda možemo kao primjer uzeti mađarsku zajednicu koja, uz sredstva pomoći, također i ovdje ima svoje jake gospodarstvenike i jake institucije i upravo ta gospodarska snaga daje snagu i u drugim područjima djelovanja.

HR: Međutim tu postoji značajna razlika, pa su tako poduzeća iz Mađarske, kada su dolazila u Vojvodinu, uključivala u svoje aktivnosti i vojvodanske Mađare dok to, kada su u pitanju hrvatska poduzeća, nije slučaj.

Bilo je prigovora na tu temu i o tomu se dosta razgovaralo. Uvijek se ta tema proteže i u razgovorima predstavnika manjine s hrvatskim dužnosnicima. Međutim, tvrtke su samostalne u svom djelovanju, radi se o privatnom gospodarskom interesu i očigledno su gospodarstvenici koji dolaze na ovo tržište zaključili da će veći posao napraviti ako na čelna mjesta svojih tvrtki angažiraju pripadnike većinskoga naroda. Mislim da će se na tome još više morati poraditi, a čini mi se da će u budućnosti, kako vrijeme bude odmicalo i kako se odnosi između dviju država budu unapređivali, pa i na gospodarskom planu, tako će vjerojatno i pristup u angažiranju ljudi iz hrvatske zajednice biti drukčiji.

S druge strane, nama je iznimno bilo značajno uvjeriti pripadnike hrvatske zajednice da se trebaju uključiti u najranijoj fazi u projekte prekogranične suradnje. Na tome smo puno radili i uspostavljali kontakte kako s nadležnim institucijama u Republici Hrvatskoj tako i s dvije ključne županije koje se graniče s Republikom Srbijom – Vukovarsko-srijemskom i Osječko-baranjskom županijom. Subotički gospodarski sajam smo obogatili hrvatskim prisustvom, zahvaljujući razumijevanju HGK i njezinim županijskim komorama,

osobito komorama Osječko-baranjske i Virovitičko-podravске županije. Htjeli smo ojačati nazočnost hrvatskih gospodarstvenika i osvijestiti kod pripadnika hrvatske zajednice važnost te dimenzije, bez obzira je li se o njoj vodi računa unutar institucija hrvatske zajednice ili se javlja kao potreba pojedinaca da se uključuju u gospodarske aktivnosti.

HR: Koji su konkretni koraci urađeni u pogledu prekograničnih projekta?

Sačinjeni su konkretni projekti i u tijeku je njihova evaluacija, nažalost neki od projekata od interesa za hrvatsku zajednicu nisu prošli u prethodnom natječajnom ciklusu. Međutim, to ne znači da sljedeći put neće biti prihvaćeni. Nakon ulaska Hrvatske u EU za potrebe prekogranične suradnje bit će daleko više sredstava nego dosada. Mađarska, na primjer, za takve projekte sada ima deset puta više sredstava od onih koje su namijenjene Hrvatskoj. Iako će ulaskom Hrvatske u EU biti više prostora za tu vrstu suradnje, potrebno je dobro se pripremiti za kvalitetne projekte, treba se na vrijeme educirati. Nama je drago da smo inzistirali na toj pripremi za prekograničnu suradnju. Obećana je pomoć ne samo od županija već i od Ministarstva za regionalnu suradnju u Zagrebu, ali čini se da su najvrjedniji partneri upravo hrvatske županije uz granicu. Inzistirali smo svaki put kada se održavaju sastanci, bilo trilateralni ili bilateralni, na temu prekogranične suradnje s Vojvodinom, a koji se održavaju ciklično u Vukovaru, Novom Sadu ili Osijeku, na uključivanju predstavnika hrvatske zajednice u te susrete. Tom prigodom se uvijek razgovara ne samo o konkretnim prekograničnim projektima, nego i o potrebama, situaciji i problemima u hrvatskoj zajednici.

HR: Koje probleme ste prepoznala kao najveće u hrvatskoj zajednici?

Osim što smatram da još uvijek hrvatska zajednica nije gospodarski dovoljno jaka da bi mogla nositi i neke značajnije projekte u cilju svoje zaštite i razvitka, mislim da su ostali neriješeni i neki drugi problemi u segmentima zaštite nacionalnih manjina, od obrazovanja, informiranja, uporabe jezika, do kulture. U svima još uvijek postoje deficiti, ali ima i pomaka s kojima možemo biti zadovoljni i koji ulijevaju vjeru da predanim i vrijednim radom možemo učiniti još više. Međutim, u području obrazovanja na hrvatskom jeziku pomaci su skromni. Bez obzira na sve napore, još uvijek se obrazovanje nije gotovo pomaklo s mrtve točke. Zadovoljni smo u nečemu, ali nije došlo do bitnog povećanja broja polaznika i nije došlo do rješavanja onog kritičnog uvjeta, a to je osiguranje udžbenika i osiguranja održavanja nastave u svim školama gdje za to postoji interes djece i roditelja. Problemi su u lokalnim zajednicama, ali i na razini Republike Srbije, no ne možemo isključiti ni problem u samoj hrvatskoj zajednici gdje je potrebno još više angažiranja kako bi se povećao broj učenika – od vrtića do srednjoškolskog uzrasta.

HR: Ipak, očigledno jest da hrvatska zajednica ne može sama razriješiti problem udžbenika i da očekuju potporu hrvatske države.

Hrvatska država je i dosada pružala znatnu pomoć oko obrazovanja pripadnika zajednice na materinskom jeziku. Godinama se financiraju profesori koji izvode nastavu na hrvatskom jeziku, a svake školske godine izdvajaju se i sredstva za skupe udžbenike koji se šalju iz RH. No, to nije rješenje. Pogotovo nije dugo-ročno rješenje skupo plaćati udžbenike i uvoziti ih iz RH. Rješenje je da se ti udžbenici osiguraju ovdje, i rješenje tog problema će i dalje biti predmetom bilateralnih razgovora, posebice u okviru međuvladina Povjerenstva za zaštitu manji-

na. Upravo o ovom je pitanju bilo riječi i prigodom nedavnog susreta predstavnika hrvatskih udruga s predsjednikom RH prof. dr. *Ivom Josipovićem*, što je on i spomenuo na konferenciji za medije. U segmentu kulture postojanje i djelovanje Zavoda donijelo je novu kvalitetu u sustavnom radu na nekim kapitalnim i ključnim pitanjima od interesa za hrvatsku zajednicu u očuvanju njezina identiteta. Generalni konzulat je imao poseban senzibilitet za njegovanje suradnje i promidžbu na području kulture, u koje aktivnosti je uključivao ili organizirao kulturna događanja u suradnji sa Zavodom. Na taj način smo željeli osigurati veću vidljivost hrvatske zajednice i njezinih institucija u javnosti. U pogledu uporabe jezika se nešto malo pomaknulo u Srijemu, dok se u Subotici hrvatski jezik kao službeni često svodi na latinicu, a ne na hrvatski jezik. U području informiranja ima nekih pomaka, osnovana je redakcija na hrvatskom jeziku na TV i radio Vojvodini, ali brojni problemi vezani za njezino djelovanje još uvijek nisu riješeni – od satnice, kadrovskih pitanja, suradnje čelnništva ove informacijske kuće s institucijama hrvatske zajednice i sl.

HR: Hrvatska je svoje obveze spram manjina ispunila i izdvaja znatna sredstva, ali kada je u pitanju hrvatska zajednica u Srbiji neka od ključnih pitanja godinama se ne rješavaju, kao što je spomenuti problem udžbenika, redakcije na RTV i slično. Kako je sve to moguće, imajući u vidu da postoji i Međuvladino mješovito povjerenstvo koje bi trebalo rješavati te probleme?

U Povjerenstvu sjede predstavnici nadležnih ministarstava i predstavnici manjinskih zajednica koji donose zaključke koji se šalju na razine koje to trebaju rješavati, a u realizaciji se često javljaju poteškoće. Možda bi trebalo inten-

zivirati sastanke jer i ljudi u Povjerenstvu se mijenjaju, što također predstavlja problem. Znam da uvijek postoje objektivne poteškoće; bili su izbori prvo u Hrvatskoj, a zatim u Srbiji, mijenjaju se cijele garniture nadležnih osoba. U RH došlo je i do promjene u smislu da se čitav segment zaštite hrvatskih manjina seli u novo-osnovani Ured Vlade, koji je sada u postupku konsolidacije.

HR: Predstojnica Ureda Vlade RH za Hrvate izvan Hrvatske je Daria Krstičević. Je li ona upoznata s problemima Hrvata u Srbiji?

Imala sam prigodu razgovarati s gospođom Krstičević u nekoliko navrata, a posljednji naš razgovor bio je nedavno na njezinu inicijativu, kako bi se bolje upoznala s problemima ovdašnjih Hrvata. Jedan od njezinih prvih razgovora, kad su u pitanju Hrvati izvan domovine, bio je upravo s izaslanstvom vojvođanskih Hrvata, netom nakon što je imenovana na položaj predstojnice Ureda. Osobno sam inzistirala na tome da gospođa Krstičević u ranoj fazi bude informirana o problemima Hrvata u Srbiji. U našim razgovorima skrenula sam joj pozornost na neke ključne teme i vjerujem da će ona, sa svojim suradnicima, zasigurno učiniti dodatne napore u rješavanju postojećih problema.

HR: Gdje odlazite nakon završetka mandata u Subotici?

Nakon završetka naših mandata u nekoj zemlji vraćamo se, u pravilu, u matično Ministarstvo. Hoću li sa svojim iskustvom još negdje dobiti kakvo zaduženje u ovom trenutku ne mogu reći, ali svakako se veselim povratku u Hrvatsku. Ipak, moram reći da sam se boravkom u Subotici i brojnim posjetima hrvatskoj zajednici u drugim mjestima u Vojvodini doista vezala za ovu sredinu, za ove ljude, da ih nosim u srcu kao dio svojega života i taj će me osjećaj sasvim sigurno pratiti zauvijek.

Prvo stoljeće unije hrvatskog i ugarskog kraljevstva

Piše: dr. Zsombor Szabó

Hrvatsko-ugarski kralj *Stjepan II. (II. István)* stupio je na prijestol 1116. godine i u povijesnim je analima ostao zapisan kao vladar koji je stalno ratovao – uglavnom uzaludno. Prvo je izgubio dalmatinske gradove i otoke ratujući protiv Mlečana. Zatim je u razdoblju od 1127. do 1129. godine vodio rat s Bizantom, s carem *Ivanom II. Komnenom*. Carica *Piroška* (kći kralja *Ladislava I. svetog*), kasnija *sveta Irena* pokušala je posredovati u sporu između svog supruga i hrvatsko-ugarskog kralja, ali bezuspješno. Spor je izbilo zbog oslijepljelog *Alma (Álmos)*, koji se sklonio u dvor bizantskog cara. Stjepan II. je zahtijevao od cara Ivana II. Komnena da protjera Alma i druge ugarske nezadovoljnike sa svog dvora, što je on odbio. U ovom ratu Stjepan II. je gubio i povratio Srijem i Zemun. Dvije godine prije smrti saznao je da mu je oslijepljeli brat od strica *Bela* (Almov sin) živ i da se skriva u jednom samostanu. Stjepan II. ga je doveo u dvor, proglasio ga prijestolonasljednikom i dao vjenčati s Jelenom, kćerkom raškog (srpskog) velikog župana *Uroša I. Bela II. Slijepi (II. /Nak/ Béla)* je 1131. godine stupio na prijestol uz žestoki otpor dijela plemstva koji su ga oslijepljeli, a koji su kanili na vlast dovesti *Borisa*, nepriznatog sina *Kolomana* i ruske kneginje *Eufemije*, koja je bila *Kolomanova* druga žena. Naravno, Boris je imao potporu bizantskog cara, koji je i na ovaj način želio oslabiti hrvatsko-ugarsku kraljevinu, pogotovo što

je *Bela II. Slijepi* 1133. godine pod svoju vlast vratio znatan dio Dalmacije (osim Zadra i Kvarnerskih otoka).

ŠIRENJE KRŠĆANSTVA U SRIJEMU

Tijekom XI. stoljeća, točnije 1054. godine (drugi raskol), do tada jedinstvena kršćanska crkva definitivno se cijepa na dva dijela – na zapadnu crkvu (katoličku) s papom kao vrhunskim crkvenim poglavarom, i na istočnu (istočno-grčka crkva) s konstantinopoljskim patrijarhom kao vrhunskim poglavarom. U daljnjem širenju kršćanstva važnu ulogu će imati samostani (manastiri). U doba drugog raskola Srijem postaje najveća kontakt zona u održavanju veza između latinskog i grčkog kršćanstva. Intenzivna je bila i razmjena kulturnih dobara. Kralj *Andrija I. (I. András)*, u vrijeme relativno miroljubivih odnosa s Bizantom (1018.-1071.), osnovao je bazilitski samostan u Srijemskoj Mitrovici, koji je, s obzirom da mu je ktitor bio sam kralj, imao poseban položaj. Bio je izuzet iz ugarske crkvene hijerarhije, i zbog svog egzemplarnog položaja nije pripadao ni Kaločkoj ni Estergomskoj nadbiskupiji, nego je pretpostavljenik samostana bio konstantinopoljski patrijarh. Ovaj samostan posjede je dobivao izravno od kralja, primjerice dio posjeda Kanjiža, pokraj Tise. Baziliti su bili prvi bizantski red prisutan u Ugarskoj, koji su ime dobili po patrijarhu (biskupu) Cezareje (Kapadokije) sv. *Baziliosu* (Vasilije Veliki)

Krunidba kralja Stjepana II.

koji je živio u IV. stoljeću (oko 330.-379.). On je sastavio liturgiju istočno-grčke crkve koja se i dan-danas koristi prilikom Uskrsa. Regule bazilitskog reda, tzv. Velika i Mala pravila monaškog života, izradio je zajedno s *Grgurom Nazijanzinom* (Grigorije Bogoslov).

BELOŠ BAN OSNIVA PRVI SAMOSTAN U SRIJEMU

Za vrijeme vladavine maloljetnog kralja *Gejze II. (II. Géza)*, prvorodenog sina *Bele II. Slijepog*, u hrvatsko-ugarskom kraljevstvu umjesto maloljetnog kralja vladaju brat i sestra, kraljica majka *Jelena* i njzijen brat *Beloš*. Beloš je obnašao i čast hrvatskog bana i ugarskog palatina (vođa kraljevskog dvora, danas bi rekli premijer). Prvi red Katoličke crkve koji se pojavljuje na tlu Ugarske su benediktinci. Beloš ban u mjestu Kő (lat. *Keu*)

osniva upravo benediktinski samostan 1198. godine posvećen s. *Stephani* (svetom Stjepanu) mjesto je po njemu nazvano Banmonoštor. Jedan dokument iz 1309. godine kaže: *Civitas de Ku que alia mondo Monasterium Bani nominatur*, što znači zajednica Ku, koja se u današnje doba naziva Banovim manastirom. Mjesto je bilo i sjedište novoformirane Srijemske biskupije počevši od 1229. godine do najezde Tatara. Danas se ovo mjesto zove Banoštor, naselje nije arheološki ispitano. Putopisac *Antun Vrančić* 1551. godine piše: »Sada se prepoznaje samo po položaju i neznatnim tragovima ruševina ... a bezbrojni vinogradi, koji su ga s unutarnje strane nadaleko okruživali poput vijenca, zapušteni su i pretvoreni u pustoš«. Postoji pretpostavka da već u srednjem vijeku poznata sorta grožđa »kevedinka« upravo potječe iz ovog mjesta.

Redovnici obrađuju vinograd

TEMERIN: SADAŠNJOST ILI BUDUĆNOST VOJVODINE

Sve manje se poznajemo

Temerin je svojevrsni lakmus za stanje međunacionalnih odnosa u Vojvodini, jer kada su ovi odnosi stabilni u Temerinu, manje ili više stabilni su i u cijeloj Vojvodini

Temerin je jedna priča koja je višeslojna i u sebi obuhvaća probleme izbjeglica, starosjedioca mađarske populacije, specifične geografske pozicije u prostoru Vojvodine i susreta dviju nacija i kultura, mađarske i srpske, koje imaju dosta toga različitoga, ali i dosta zajedničkog, kaže *Miroslav Keveždi* iz Centra za razvoj civilnog društva, organizacije koja je uz potporu Fonda za otvoreno društvo i u partnerstvu sa Skupštinom AP Vojvodine, tijekom travnja ove godine provela istraživanje o stanju međunacionalnih odnosa u Temerinu.

Ova općina u južnoj Bačkoj početkom 20. stoljeća bila je praktički naseljena samo mađarskim stanovništvom, ali izložena seobama i kolonizacijama, te migracijskim valom izazvanim ratovima u Hrvatskoj i Bosni, Temerin doživljava značajno povećanje broja stanovnika i promjenu nacionalne strukture. Tijekom ratova '90-ih u Temerin je došlo više od 9.000 izbjeglica od kojih je oko 5.000 ostalo živjeti ondje, te prema popisu iz 2002. godine općina ima 28.000 stanovnika od kojih Srbi čine oko 64 posto, a Mađari oko 30 posto. Snažan val međuetničkih incidenata (fizički i verbalni napadi, prijetnje, graffiti, oskvrnuća crkvene imovine, spomenika, grobalja) zabilježen je u razdoblju od 2003. do 2005., da bi gotovo kontinuirano incidenti opstajali tijekom 2008. do danas. Kako autori istraživanja primjećuju, Temerin je svojevrsni lakmus za stanje međunacionalnih odnosa u Vojvodini, jer kada su ovi odnosi stabilni u Temerinu, manje ili više stabilni su i u cijeloj Vojvodini.

ZAJEDNIČKA TRAUMATIZIRANA PROŠLOST

Keveždi kaže kako je objema nacijama zajednička traumatizirana prošlost – srpsko stanovništvo, koje je došlo iz drugih krajeva, pretrpjelo je traumu zbog svojega izbjegličkog isku-

povratak romskog stanovništva, i uopće mijenjanje strukture stanovništva u Vojvodini nije dovoljno temetizirano. »Jako se malo zna o tomu koja je danas politika naseljavanja ljudi iz readmisije. To je nepoznanica koja možda predstavlja i neku vrstu tabu teme, a koja

Temerinu. On ističe da su Zakon o nacionalnim manjinama iz 2002. godine i Zakon o nacionalnim vijećima iz 2009., te niz pozitivnih odluka Skupštine Vojvodine, pozitivni pomaci, kada je riječ o sustavnim mjerama koje je država primijenila u području manjinskih prava.

stva, a lokalna mađarska zajednica, dotada apsolutno većinska, takvim demografskim promjenama, na svojevrsni način, gubi pozicije i privilegije. »Osim toga, zajedno se nalaze u vojvođanskom miljeu koji gospodarski propada, i određena vrsta opasnosti je da se za to propadanje i lošu situaciju optuži druga strana te da se dvije nacionalne zajednice nađu u konfliktnoj situaciji. Zaista, loše bi bilo kada bi takva konfliktna situacija na neki način eskalirala«, kaže Keveždi.

On dodaje da različiti valovi kolonizacije, stoljećima unatrag, akutualna readmisija, odnosno

dalje rezultira možda pogrešnim procjenama, što mi zapravo ne možemo znati ukoliko nemamo prave podatke«, kaže Keveždi.

Istraživanje je pokazalo da 36 posto ispitanih Srba i 27 posto ispitanih Mađara rješenje problema incidenata vidi prije svega kao posao policije, a još 27 posto Srba i 25 posto Mađara smatra da je to posao drugih državnih tijela. Međunacionalne tenzije i netrpeljivost svoje uzroke imaju i u tzv. ustavnom nacionalizmu, smatra *dr. Vladimir Ilić*, profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu, i također autor studije o međuetničkim odnosima u

Nasuprot tomu su redukcija sustava školstva na manjinskim jezicima, napuštanje učenja jezika društvene sredine, velike slabosti u načinu učenja državnog jezika i sl. Ilić ističe kako poseban problem predstavlja sadašnji Ustav, podsjećajući da je on donesen u sumnjivim okolnostima i čiju promjenu je zatražila većina građana, prema istraživanju Fonda za otvoreno društvo od prije dva mjeseca.

USTAVNI NACIONALIZAM

»Premda jamči široka opća ljudska i specifična manjinska

prava, Ustav državu uređuje na način državnog nacionalizma, podvajajući pripadnike državnoga naroda i one koji to nisu. To je stalni izvor generiranja nejednakosti i netolerancije. Podsjetit ću na nedavni slučaj *Adema Ljajića* koji je samo najnoviji izraz ove diskriminacije«, kaže dr. Ilić. On ističe da su takvim ustavnim rješenjem omogućene korupcija i partokracija, te stoga ne postoji jamac prava nacionalnim manjinama, nego se ona u većoj ili manjoj mjeri trpe.

»Korijen sveprisutne korupcije je u dugotrajnom nepoštivanju članka 115. Ustava. Mi smo osam godina imali predsjednika Republike koji je protivno ovoj odredbi bio predsjednik građana ove zemlje, te dvostruki predsjednik članovima jedne stranke i tajkunskim krugovima koji su podržavali tu stranku koja je praktički obavila izbor tužitelja i sudaca prema svojim stranačkim kriterijima. Razumljivo što ovako zastrašeni suci i tužitelji temerinske incidente, kao i druga kaznena djela, procesuiraju ne samo sukladno zakonu nego kao i pravne slučajeve koji mogu imati konkretne posljedice po vladajuće stranke. Policija radi svoj posao prilično dobro, ali je problem u stranački izabranim sucima i tužiteljima«, kaže dr. Ilić. On ocjenjuje da se Vojvodina kakva je danas – privredno devastirana, kulturno izmijenjena, socijalno pauperizirana, izdvaja od ostatka Srbije još samo mnogo boljim sustavom zaštite manjina, ali su tzv. vojvođansko pitanje i sama Vojvodina danas ipak bitnim dijelom unutarstranačka stvar Demokratske stranke.

Odgovornost za smanjivanje međuetničkih tenzija u prvom redu leži na političarima i intelektualcima, smatra sociolog dr. Jovo Bakić, ali ističe da su i srpska i mađarska politička elita prilično slabe kvalitete, te dodaje kako je to problem i u čitavoj Srbiji, a onda i u Vojvodini i Temerinu. On ističe da političke stranke trebaju »hladiti« nacionalizam i zajedničkim snagama poticati suživot i razumijeva-

nje problema drugih. »Kada postanemo osjetljivi za problem drugoga bolje ćemo sagledati vlastite probleme i shvatiti da smo svi skupa u lošoj poziciji iz koje treba izaći. Tu je onda i odgovornost intelektualaca, koji i u većinskoj i u manjinskoj zajednici trebaju imati senzibilitet za nacionalno pitanje. Sasvim je legitimno raditi na jačanju nacionalnog identiteta, ali ako se ne vide loše stvari i loša djela koja se rade u ime vlastite nacije, onda je to

s ljudima koji su netrpeljivi i spremni podržati politike koje bi radile na snižavanju prava, što je izuzetno opasno. Iznimno zabrinjavajući su i podaci da se 38 posto Mađara i 34 posto Srba smatraju etnički ugroženim. To su iznimno visoki postoci ljudi koji opažaju ne sebe osobno ugroženim, nego svoju zajednicu. To znači da su ti ljudi uplašeni, da žive u strahu, a ako žive u strahu onda su podložni agresivnom ispoljavanju svojih osjećanja. Strah najčešće stvara

ležnostima, pri čemu su pojedini među njima išli naruku nacionalistima iz većinskog naroda. Uvijek ću biti hrabar ukazati na loše što rade pripadnici moje etničke zajednice. Hoćemo li biti hrabri upitati što su uradila nacionalna vijeća svih ovih godina? Mi smo nacionalnim vijećima nacionalno i manjinsko pitanje sveli na folklorno pitanje. I to je jedan od ključnih problema – ne smatramo da su drugosti dio nas«, ocijenio je dr. Radosavljević.

već nacionalističko sljepilo koje zapravo zavodi one koji možda nemaju dovoljno obrazovanja da to razumiju«, kaže dr. Bakić.

ODGOVORNOST NACIONALNIH VIJEĆA

Na pitanje istraživača treba li nacionalnim manjinama na području Vojvodine pružiti neka nova, dodatna prava u odnosu na ona koja sada uživaju, 46 posto ispitanih Mađara i 23 posto ispitanih Srba smatra da im treba osigurati građanska prava, 18 posto Mađara i 3 posto Srba zagovaraju i posebna manjinska prava, a 5 posto Mađara i čak 47 posto Srba smatra da pripadnici manjina imaju previše prava. »To je zabrinjavajuća činjenica koja upozorava da imate posla

podlogu za agresiju i u tom smislu može doći do eksplozivne situacije«, kaže dr. Bakić.

Govoreći o utjecaju politike na međuetničke odnose, dr. Duško Radosavljević, predsjednik Vojvođanske politološke asocijacije, ističe da Srbija nema jasno definiranu državnu politiku ni u jednom području, te se onda ne može očekivati ni politika u području međuetničkih odnosa. Ipak, on smatra da dio odgovornosti snose i nacionalna vijeća.

»Republika Srbija ne poznaje nacionalno pitanje, ali Vojvodina ga trpi preko razbijenih glava. Tu i nacionalna vijeća imaju svoj dio odgovornosti, jer ništa nisu uradili na tome osim što su stvorili jednu vrstu nacionalne birokracije, s malim nad-

On smatra da se nacionalno pitanje mora postaviti na druge osnove jer se pokazalo posljednjih dvanaest godina da ga Republika ne zna rješavati. »Nas čekaju mnoge ozbiljne priče o ovoj državi, jer je riječ o nedovršenoj državi u svim segmentima. Potrebna je ozbiljna rekonstrukcija političkog sustava s decentralizacijom i regionalizacijom, novim uređenjem područja ljudskih i manjinskih prava i dr. Ja sam iskreno zaplašen za sudbinu Autonomne Pokrajine Vojvodine, jer sve manje se poznajemo, sve manje izučavamo jezik onih koji žive pokraj nas, a sve više postajemo bitni sami sebi«, rekao je dr. Radosavljević.

S. Mamužić

U SUSRET DUŽIJANCI

Svečanost izrasla iz tradicije bunjevačkih Hrvata

Dužijanca ima svoj kontinuitet, ovakva, kakvu je mi danas poznajemo, izrasla je iz tradicije bunjevačkih Hrvata, zahvaljujemo Bogu na rodu pšenice i proslavljamo završetak žetve, kaže Marinko Piuković, predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance 2012.

Svečanost Dužijance održavana je nakon završetka žetve na bunjevačkim salašima, u sada već davnim godinama druge polovice 19. stoljeća, sve do sredine 20. stoljeća, kada je žito ručno košeno, a svečanost su organizirali domaćini, za žeteoce. Iz svečanog čina obiteljske Dužijance, kojim se posebno izražavala zahvala Bogu na rodu žita, izrasla je prva javna svetkovina Dužijance, koja je održana 1911. godine, u crkvi svetog Roka u Subotici, čiji je nositelj bio župnik *Blaško Rajić*.

Ove godine, najvažnija svetkovina iz kulturne tradicije bunjevačkih Hrvata održava se 102. put u javnosti, a manifestacija je otpočela svećenjem žita na Markovo 25. travnja, na žitištu *Martina Gabrića* na Verušiću. Blagoslov je obavljen na njivi, gdje će biti održana i ovogodišnja manifestacija Takmičenje risara, ali prije toga nas čekaju druga događanja u okviru manifestacije Dužijance. Stari običaj preskakanja vatre bit će održan na sv. Ivana Cvitnjaka, 24. lipnja, također na salašu *Martina Gabrića*, a sljedeća manifestacija koja slijedi je Dužijanca malenih.

DUŽIJANCA MALENIH

»Dužijanca malenih, koja se ove godine održava peti put, evo, možemo tako reći, slavi mali jubilej, a bit će održana tijekom dva dana, 7. i 8. srpnja«, kaže *Marinko Piuković*, predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance 2012.

»Za prvi dan predviđeni su izlet i etno radionica na salašu *Vlatka Vojnića Purčara* u Durdinu. Radionica ima za cilj educirati djecu o našem tradicionalnom običaju – Dužijanci, a djeca će imati priliku od slame praviti razne predmete koje su nekada risari sami izrađivali, kao što su prstenje ili jednostavnije perlice. Za djecu će biti pripremljeno jedno od tradicionalnih jela bunjevačkih Hrvata – tarana, kako bi gosti upoznali i taj segment naše tradicije. Navečer će biti održana folklorna večer i predstavljanje malog bandaša

Emila Cvijina i male bandašice *Josipe Kujundžić* na gradskom trgu u Subotici. Bit će to večer folklor dječjih skupina, imat ćemo goste iz Hrvatske, Mađarske i iz Vojvodine, a nastupit će i dječje skupine subotičkih kulturnih udruga. Drugoga dana održat će se sveta misa u 10 sati u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. Svi sudionici koji su nastupili na prethodnoj folklornoj večeri bit će pozvani prisustvovati na misi, kako bi uveličali svečanost i vidjeli da Dužijanca nije samo folklorna manifestacija, nego da ima

Marinko Piuković

duhovno-religioznu dimenziju. Nakon mise, planiran je mimohod do Gradske kuće, gdje će u Velikoj vijećnici mali bandaš i bandašica predati kruh gradonačelniku.»

Prema programu Dužijance 2012., slijedi otvorenje 27. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame, 13. srpnja u Tavankutu. Ovaj saziv slamarki trajat će do 21. srpnja.

TAKMIČENJE RISARA

Takmičenje risara jedna je od značajnijih manifestacija u programu Dužijance. Osnovni sadržaj je natjecanje u ručnom košenju pšenice, a zadržan je naziv takmičenje, jer se pod tim nazivom prvi put pojavljuje 1968. godine, na prvoj gradskoj manifestaciji Dužijance.

»Ova manifestacija otpočet će okupljanjem risara natjecatelja na salašu *Martina Gabrića*, a onda će risari biti ispraćeni na njivu, gdje će se obaviti pletenje užadi. Ove godine natjecat će se 30 risarskih parova, a dolaze nam gosti iz Hrvatske i Mađarske.

Slijedi 'risarski ručak' (doručak), koji će biti poslužen na prešanim balama slame, a u ponudi će biti domaća kiselnja, domaća slanina pripremljena od svinja mangulica, luk, sol i aleva paprika, kao i somuni kruha. Svi nazočni na ovoj manifestaciji bit će počašćeni, dakle i oni koji su došli pratiti natjecanje. 'Risarski

22. lipnja 2012.

ručak' je atraktivan, jer je to prilika da se proba hrana napravljena na tradicionalan način bunjevačkih Hrvata. Nakon 'ručka' bit će održano natjecanje žetelaca i proglašenje pobjednika. Ovom prilikom bit će prikazan i rad stare vršalice, kao i rad starih kosačica. O strojevima kao i prethodnih godina skrbi *Lazar Baraković*, dok *Stipan Romoda* već godinama unazad priprema stari traktor koji pokreće vršalicu. Na imanju domaćina Gabrića nalazi se i stari salaš koji je trenutačno napušten, ali ga želimo 'oživjeti', napraviti etno- postavku, urediti sobe kako su one nekada izgledale na ovdašnjim bunjevačkim salašima. Salaš se trenutačno prekriva trskom. Otvorenje planiramo za dan prije početka Takmičenja risara«, kaže Marinko Piuković i naglašava kako će i ove godine na manifestaciji u revijalnom dijelu biti zastupljeni mladi risari, koje

dana bit će održana tradicionalna konjička utrka Dužijanica na subotičkom Gradskom hipodromu. Samostalna izložba kruna i perlica *Jozefe Skenderović* bit će otvorena 27. srpnja u subotičkoj Suvenirnici, dok će se dužijance održati u Đurđinu i Ljutovu 5. kolovoza. Na programu Dužijance 2012. je otvorenje izložbe s 15. međunarodne likovne kolonije Bunarić 2011., u HKC-u »Bunjevačko kolo« 7. kolovoza, kao i književna večer u organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, 9. kolovoza, također u Centru.

ZAVRŠNE SVEČANOSTI

Središnja proslava Dužijance 2012. započinje tamburaškom večeri 10. kolovoza, kada će na gradskom trgu biti predstavljeni bandaš *Marko Križan* i bandašica *Snežana Nović*.

tek očekuju buduća natjecanja. U večernjim satima istoga dana na salašu domaćina Gabrića bit će održano risarsko kolo, narodno veselje, gdje će svirati tamburaši.

I ove će godine biti održano natjecanje aranžera izloga s ciljem da se i na taj način u gradu prezentira Dužijanica, a svečanosti dužijance bit će održane i u Starom Žedniku i Bajmoku 15. srpnja, Tavankutu 22. srpnja, Maloj Bosni 29. srpnja, a istoga

»Tada je na programu i izbor pratilaca i bit će odabrana tri najljepša para koji će biti u pratnji bandaša i bandašice, a cilj nam je da te večeri nastupe svi subotički tamburaši. Svečano Večernje će biti održano sljedećeg dana, 11. kolovoza, u subotičkoj katedrali. Misu će predvoditi mons. *Stjepan Beretić*. Navečer na gradskom trgu slijedi Risarska večer i nastupi folklornih ansambala. Ujutro, 12.

Dužijanica – vid izraza naše kulture i vjere

Grgo Kujundžić

»Vezan sam za Dužijancu gotovo čitav život. Kao dijete bacao sam uža, poslao rukovetao i grabio mršavinu, a kasnije sam i kosio čitav ris s još jednim parom, svojim ocem ili tetkom. Nakon zaposlenja više nisam kosio. Već su došle strojarske kosilice, a i kombajni«, kaže Grgo Kujundžić, dugogodišnji predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance.

»Bunjevački Hrvati 1968. godine organiziraju veličanstvenu priredbu gradske Dužijance. Tada sam bio prvi gradski bandaš, a *Marijana Dulić* bandašica. Četvrt stoljeća je trebalo raditi i na gradskoj Dužijanci, sudjelovati i u crkvenoj da bi 1993. godine došlo do sjedinjenja. Ta mi je radost ostala i danas velika. Ovo moramo čuvati. Iz organizacije gradske Dužijance izniklo je i 'Bunjevačko kolo', tada Hrvatsko kulturno umjetničko društvo, a sada je to Hrvatski kulturni centar. Bio sam sudionik sjedinjenja i trajanja Dužijance, a i sada me raduju ove manifestacije. Dužijanica je za ovdašnje bunjevačke Hrvate magnet s velikom centripetalnom silom okupljanja Hrvata. Dužijanica i dalje ima veliki značaj, kao vid izraza naše kulture i vjere. Trebamo biti radosni da naši sugrađani drugih nacija i vjere ovaj naš običaj veoma cijene, poštuju pa i podržavaju. Sigurno i drugi slave žetvu, ali naš način proslave i zahvale nama je posebno drag i čuvamo ga. Mi smo žetvene svečanosti postavili na gradski stol kulture. Dužijanica je pokazatelj opstojnosti kulture bunjevačkih Hrvata u Bačkoj.«

kolovoza, je ispraćaj i blagoslov bandaša i bandašice iz crkve sv. Roka, povorka do katedrale i svečano euharistijsko slavlje, koje će u katedrali predvoditi gost biskup varaždinski mons. *Josip Mrzljak*. Nakon svete mise svečana povorka će proći gradom i na gradskom trgu bandaš i bandašica će predati kruh gradonačelniku. U poslijepodnevnom satima bit će upriličen posjet grobu *Blaška Rajića*, a navečer će na gradskom trgu biti održano Bandašicino kolo«, kaže Marinko Piuković.

Program Dužijance 2012. sadrži još i otvorenje 16. međunarodne likovne kolonije Bunarić u HKC-u »Bunjevačko kolo« 16. kolovoza, kao i Bunaričko proštenje koncem kolovoza.

»Manifestacija je ove godine iz gradskog proračuna dobi-

la milijun dinara, od HNV-a 200.000 dinara i 100.000 dinara putem republičkog natječaja. Ta sredstva nisu dovoljna, no imamo sponzore koji su spremni pomoći. Dužijanica neće biti uskraćena kvalitetom programa, samo je manjeg obujma, spram prošlogodišnje jubilarne manifestacije. U Organizacijskom odboru imam izuzetne suradnike, a dobra je suradnja i s novim predsjednikom *Josipom Stipićem* i vodstvom HKC-a, koji je nositelj organiziranja ove manifestacije. Dužijanica ima svoj kontinuitet, ovakva, kakvu je mi danas poznajemo, izrasla je iz tradicije bunjevačkih Hrvata, zahvaljujemo Bogu na rodu pšenice i proslavljammo završetak žetve«, kaže Marinko Piuković.

Zvonko Sarić

Raspored zgrada u salašu

*Čeljacki salaš je na takom
mistu u domazluku, da su iz
njeg na vidiku vrata staja i
korlata i da se do nji i izmed
nji što manje tabana*

Kome se nije žurilo, a naumio je napraviti salašarski domazluk, dobrim prija nego su zaboli ašove u zemlju za temelj, obično je posadio dračove okolo msta kudan će napraviti ogradu avlije i ledine. Mladi dračovi se u proliće dobro uvate i posli dvi-tri godine u proliće su njim kresanjem tirali krunu uvis. Kad se napravi salaš i ogradi ledina, okolo sa spoljašnje strane dračovi su pravili makar mali lad i pomalo sputavali zaukane vitrove. Dok nisu napravili salaš u njivi su nikoliko godina oko dračova sijali strna žita koja nisu gušila rast drva, nit su mladi dračovi pravili toliki lad koji bi smanjio rod litine.

Čeljacki salaš je na takom mistu u domazluku, da su iz njega na vidiku vrata staja i korlata i da se do nji i izmed nji što manje tabana.

Avlija je u domazluku misto na čijem su rubu čeljacki salaš, staje i pomoćna zdanja. Velika je koliko triba u njoj za komotno okrećanje kola s upregnutim konjima. Bilo ko da dođe na kolima u domazluk obično se zaustavi prid čeljackim salašom, a tamo se i dočekivaje i ispraćaje gosti. Po lipom vrimenu od Đurđeva do Mijolja čeljad prid salašom najčešće u lađu pod orom idu (jedu), a to misto njim odmini u tušta čemu i čeljacku sobu za dana.

Najveći dio avlije je zatravljen, pa se u njoj pravilo malo blata ili prava. Ako se dio puta kroz avliju ili nezatravljen dio avlije posli kiše makar malo izjamavio, čim je zemlja promanila oma se jama izravnila donetom zemljom.

Salaš Poljaković – Kovačev u Đurđinu

Od drumca ili atarskog puta išo je put u salaš i kroz avliju u atar na njivu. Ovaj put su često hasnirali jel su u parasnichkim kolima, išli na njivu ili drumom digod sa salaša. Ako se salaš naslanjo na ortački put, onda je kapija često bila u ogradi s boka na ledini i isprid, ritko kad iza čeljackog saslaša.

Iako raspored zgrada u salašima (staje, košara, volarica) nije isti, one su svudan što bliže čeljackom salašu jel u njima ima vazdan posla od ranog jutra do smiraja. Ako unutra kogod orca, pravi nereda, domaćin to ispravi: konj skine ular, odriši se krava, vrte se po staji i prave nemir, i sl. Malo dalje od staja je svinjak, u njega se ne ide često, a i iz obora se širi neugodan miris, najviše u kanikuli kad ajer stane (nema strujanja zraka). Blizo čeljackog salaša, s boka, napravljeni su kokošinji da se noćom mož čut ako kogod nepozvan u njemu gazduje oko pileža (krade ga). Blizo salaša je i ambar, a iz salaša na vidiku su i pokrovi žitni jama u avliji.

Obično je isprid čeljackog salaša cilom dužinom zemlja flasterovana, a od njega su široko na dvi-tri ciglje flasterovane od zemlje malo višlje staze do staja, bunara i pomoćni zgrada, listava tavanski vrata i od staja do korlata. Isprid staja i obora staze su

široke da priko nji mož progurati natovaren tragač i kolica sa pićom i đubretom (stajnjakom).

Najstariji čeljacki salaši pravljani su naspram ulazne kapije uzdužno, posli i popriko, u avliji i to uvijek tako da je čeljacka soba s dolnjaka, a iz nje je dobar pogled na put s kojim se ide u salaš. Tavanska vrata, ako su spolja, uvijek su na zabatu čeljacke sobe.

Guvno je najčešće s onu stranu ograđene ledine, a u malo većem gazdaluku najčešće je podijeljeno i na jednu i drugu stranu salaša, ako je salaš malo dalje od drumca ili atarskog puta. Na velikim domazlucima, sa stotinak i više lanaca zemlje, guvna su pravili na tri, pa i na četiri mista. Ako grom ili što-

god drugo zapali jedno guvno u njemu ne mož utrniti vatru, a ako je guvno na više mista neće izgoriti sva pića (kabasta rána) i nastor.

Većinom su oko čeljackog salaša obično tarabama sjednani ograđena bašča i često manji vinograd i po di koja kruška, često rodna nacika. U bašči su žene sadile cvijeće za ukras i da ga uvijek imaju ponet na groblje ili pod svoj atarski križ koji je dalekim salašima odminio crkvu.

U uvratinama njive bio je manji vertarluk (povrtnjak) u kojem su sadili zeleništ za ilo, osim maka, bostana, krumpira i grava, koje su sadili obaško na njivi ili med kuruzima dalje od salaša.

SA ROGLJA

Zašto su prali košulje ponediljkom

Kadgod su žene prale košulje (crniž, rublje) ponediljkom. KU vrime kada su se čeljad većinom prisvlačili sridom i subatom, žene su u subatu prisvučen crniž oprale u ponediljak da ga do sride osuše, izroljaje ili ispeglale.

Od sridnjeg vika med katolicima se friško raširilo štovanje augustinskog redovnika Sv. Antuna Padovanskog (1195. – 1231.). Žene su štovanje pokazivale i tako da neće prat košulje utorkom, na dan njegove smrti. Sveti Antun je friško posto jedan od najomiljeniji svetaca katolika. Italijani ga od milja zovu Santo. Ne valja prat košulje ni nositi rubeninu opranu utorkom, jel čeljade koje to ne poštiva mož snać nesrića.

TAMBURICA FEST NA PETROVARADINU

»Hajo« iz Subotice najbolji orkestar

Ovogodišnji tamburaški festival, koji je trajao od 15. do 17. lipnja, u Novom je Sadu okupio, kako su organizatori najavili, »majstore pera i žice« iz zemalja u okruženju te iz: SAD-a, Rusije, Italije, Grčke i Austrije. U revijalnom dijelu programa nastupili su: hrvatska pjevačica *Jelena Rozga*, legenda tamburaške glazbe *Zvonko Bogdan* i *Željko Joksimović*.

Za razliku od prethodnih godina, festival je poprimio veće razmjere.

Cilj festivala »Tamburica fest« je afirmacija tamburaške glazbe i očuvanje tradicije i običaja. »Tamburica fest« je ove godine održan na Petrovaradinskoj tvrđavi, gdje je dugo godina svirao nadaleko čuveni *Janika Balaž* i njegovih »Osam tamburaša«.

Svjetski tamburaški festival »Tamburica fest« je uz sudjelovanje 28 orkestara iz 14 zemalja dobio svog petog pobjednika. Ansambl »Hajo« iz Subotice proglašen je za najbolji tamburaški orkestar. Najbolji orkestar ima i najboljeg bas-primaša, te je ova titula pripala *Branku Kutuzovu*, koji je također član ansambla »Hajo«. Pobjednici su izveli tri kompozicije: valcer »Za moju dragu« autora *Tomislava Vukova*, dok je aranžman napisao *Zoran Mulić*, zatim pjesmu »Vojvodina iz sićanja mojih« za koju je tekst napisao *Hrvoje Bogutovac*, a glazbu i aranžman *Krešimir Stipa Bogutovac*. Kao posljednju kompoziciju izveli su »Bunjevačko kolo«. Žiri je ujedno dodijelio priznanja - za umjetnički izraz »Savskim valovima« iz Hrvatske, a orkestru »Begeč« za njegovanje tamburaške tradicije, zatim specijalne nagrade za »Batine bečare« iz Rumunjske, »Bačmonoštorske tamburaše« iz Mađarske i »Cirkulan« iz Slovenije. Nagradu publike dobio je orkestar KUD »Lola«, a priznanje medija »Banjalučki tamburaši«.

Ž. V. i A. K.

»Majstori pera i žice« na Petrovaradinu

Najbolji – ansambl »Hajo«: Dejan Bažant, Marinko Piuković, Davor Ševčić, Tomislav Vukov, Ivan Piuković i Branko Kutuzov

U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI »NAŠA RADOST« PRIPREMA ZA RODITELJE ČIJA ĆE DJECA IĆI NA DNEV

Prvi dani u vrtiću lakši s mamom

*Polazak u jaslice znači prekretnicu u životu djeteta i njegove obitelji, stoga stručnjaci preporučuju veću anžiranost roditelja prvih tjedana adaptacijskog razdoblja * Savjeti roditeljima da u novoj sredini prvih nekoliko dana borave uz dijete zasnovani na suvremenim psihološkim istraživanjima o utjecaju adekvatnog načina odvajanja na kasnije životnodoba*

Ponajprije za roditelje čija će djeca od rujna u dobi od jedne i dvije godine poći na dnevni smještaj u jasličke skupine, a potom i za majke i očeve nešto starije djece koja prvi put kreću u vrtiće, prošlog tjedna tijekom dva popodnevna održani su roditeljski sastanci za pripremu uoči tako važnog događaja kakav je odvajanje malog djeteta od članova obitelji i ulazak u novu društvenu zajednicu. Pripremu obavlja Predškolska ustanova »Naša radost« šestu godinu za roditelje djece jasličke skupine, a nakon višegodišnjih pozitivnih iskustava prvi put ove godine odlučeno je da se slična priprema provodi i za roditelje trogodišnjaka i četverogodišnjaka ako prvi put dolaze u vrtićku skupinu.

Pripremljene su i brošure sa savjetima zašto i kako postupno upoznavati dijete s novom sredinom. »Polazak u jaslice znači prekretnicu u životu djeteta i njegove obitelji. To su prvi koraci u osamostaljivanju i izazov za razvoj djeteta, a za roditelje nova uloga u potpori djetetu«, stajališta je *Jasmine Kukić*, pedagogice dvadesetogodišnjeg iskustva i sugovornice roditelja na sastancima za pripremu.

GRADNJA POVJERENJA

Mada će djeca u vrtiće poći u rujnu (oko 400 male djece u

jasličke i još toliko trogodišnjaka u obdanišne skupine), pripremni razgovori s roditeljima obavljaju se u lipnju da bi imali mogućnosti u svojim obiteljima i na radnim mjestima isplanirati vrijeme koje će tih prvih dana zajedno s djecom provesti u boravku. »Cilj susreta s roditeljima jest da se informiraju i pripreme za sve što ih očekuje u rujnu, u razdoblju adaptacije

njihove djece na jaslice i obdanište. Roditelji novoupisane djece dobiju osnovne informacije o tomu što je adaptacija, kako djeca reagiraju, što to za njih znači, kakva je to prekretnica u životu djeteta i koja je uloga roditelja u potpori. Počinjemo u lipnju da bi roditelji imali vremena pripremiti se, ali pripremiti i djecu, jer ovaj program podrazumijeva njihovo aktivno

sudjelovanje tijekom adaptacije djeteta, što znači da je potrebno odvojiti određeni broj slobodnih dana«, kaže *Jasmina Kukić*.

Preporučuje se, a to se pokazalo dobrim i u dosadašnjoj praksi, da u prvom tjednu boravka uz dijete u novoj sredini ostaje i roditelj, i to svega dva sata, te da skupa dođu u vrtić i odu doma. Tek u drugom tjednu, kada dijete upozna okruženje i nova lica, preporučuje se da ostane bez roditelja, ali i tada kratko, do dva sata. Treći je tjedan predviđen za pripremu djeteta da ostane na spavanju u podne, mada se period za ovaj osjetljivi događaj može odužiti. »Neki optimalni period organiziranja adaptacije je tri tjedna. Ali, naravno, ne mogu svi roditelji odvojiti toliko vremena. Mogu se smjenjivati mama i tata, a dobro je ako im upomoć priskoče i druge djetetu bliske osobe, baka ili djed, možda stariji brat ili sestra, tetka... Kada se postupno prolazi program očekuje se da u četvrtom tjednu

Jasmina Kukić

NEVNI BORAVAK U MLAĐU VRTIČKU SKUPINU

djeca prihvaćaju ostanak bez roditelja, primaju obroke, sudjeluju u aktivnostima i ostanu na spavanju», iznosi sugovornica.

ŠTO SU POKAZALA ISTRAŽIVANJA

Smatra se da prisustvo roditelja uz dijete u prvim danima u jasličkoj skupini, kao i postupno produživanje boravka (da ne ostaje odmah cio dan i ne odmah na spavanju) pridonosi da dijete ne trpi posljedice naglog odvajanja. »I roditelji su sigurniji i mirniji kada imaju priliku provesti izvjesno vrijeme uz dijete i upoznati aktivnosti u sredini u kojoj će ga ostavljati. Nije svejedno na koji način će dijete doživjeti odvajanje od obitelji i polazak u jaslice jer psihološkim istraživanjima je dokazano da rana neadekvatno izvedena adaptacija, odnosno odvajanje od obitelji, ostavlja dalekosežne negativne posljedice po psihofizički razvoj. Djeca koja su doživjela naglo odvajanje, u kasnijem razdoblju života kad

god je neka situacija promjene, novine, reagiraju s pojačanim stresom, možda i emocionalno neadekvatno. Tada polazak u školu, promjena posla, preseljenje, udaja, ženidba, dakle, sve što u životu predstavlja bitno drukčiji način funkcioniranja i promjenu, može prouzročiti tenziju i reflektira pojačan stres. A mi toga vrlo često nismo svjesni, niti tražimo uzroke u tim ranim razdobljima života«, kaže Jasmina Kukić.

Također ističe da uz odgovarajuću pripremu i senzibilitet za emocije djeteta, polazak u jaslice može biti vrlo poticajan za opći razvoj, razvoj govora, socijalizaciju, komunikaciju s vršnjacima, obogaćuje igre i sl.

»Plać je moguć i kod adekvatno pripremljenog djeteta. Odvajanje od roditelja za koje je emotivno vezane doživljava kao nešto nelagodno. To je plać tuge što nije sa svojim roditeljima. Ali, ako se dijete neadekvatno odvoji, odjednom, onda je to plać očajanja i straha da će biti ostavljeno, što je sasvim druga

emocija. Zato ni kao roditelji, ni kao profesionalci nemamo pravo to činiti svojoj djeci, osobito jer su istraživanja dokazala koliko je bitno postupno

i pažljivo dijete uvesti u novi svijet radi sigurnosti u kasnijim životnim razdobljima.«

Katarina Korponaić

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br 135/04, 36/09) i članka 44 Odluke o gradskoj upravi grada Subotica (»Sl list grada Subotica« br 6/2010), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj

OBAVJEŠTAVA

da je podniet Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »TRGOVINA STOČNE HRANE I POGON ZA PROIZVODNJU I PAKIRANJE STOČNE HRANE, KOMPONENTI STOČNE HRANE I PTIČJE HRANE« u Čantaviru na katastarskoj parceli k.p.2224/2 ko Čantavir, Ulica 11. oktobra br.19.

Javni uvid po podnietom zahtjevu osiguran je od 15. 6. 2012 do 6. 7. 2012. godine u prostorijama Gradske uprave – Gradska kuća, II. kat soba 226, svakog radnog dana u trajanju javnog uvida od 10 do 12 sati, shodno odredbama članka 20. stav 1. i 2. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš.

Javna prezentacija i rasprava po podnietom zahtjevu investitora FARM COMMERC-a DOO iz Čantavira, ul. 11. oktobra br. 19, održat će se 9. srpnja 2012. godine u prostorijama Stare gradske kuće, soba 226, II. kat s početkom u 10 sati.

ODRŽANI MIKINI DANI U BEREGU

Sjećanje na violinista Miku Ivoševa

Iako su neki orkestri otkazali nastup, »Bereški tamburaši« iz Berega, »Šokadija« iz Sonte i Hrvatski tamburaško-gajdaški orkestar iz Zagreba na pravi način predstavili su glazbu Bačke, Slavonije i Baranje

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Berega priredilo je 16. i 17. lipnja XV. Mikine dane, manifestaciju koja se održava u znak sjećanja na violinista Miku Ivoševa. Prvog dana manifestacije gosti Berega bili su pjesnici amateri – »Lira naiva« i umjetnici, članovi Likovne udruge »CroArt« iz Subotice. Drugog dana programa održana je smotra tamburaških društava. Tamara Lerić, predsjednica HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević«, ističe da su Mikini dani manifestacija koja se održava 15. put u znak sjećanja na Miku Ivoševa Kuzmu koji bio predratni violinist. »Imao je svoje prvo šokačko društvo u kojemu su bili tamburaši i on kao violinist. Svirali su na radijskim postajama u Zagrebu i Beogradu i bili su vrlo priznati«, kaže Lerićeva. Mika Ivošev rođen je 1901. godine u siromašnoj bereškoj obitelji. Prvi susret s violinom imao je na salašu kod jednog Nijemca gdje je radio. Na tom salašu radio je i jedan ruski

zarobljenik koji je svirajući navečer uvodio Miku u čarobni svijet glazbe. Kada je svladao osnove violine, Mika se uspio uključiti u orkestar koji je u Beregu vodio Mata Balatinac. Njegov interes za glazbu i želja za učenjem vodili su ga dalje, pa je kao dvadesetogodišnjak osnovao svoj orkestar »Mikino šokačko tamburaško društvo« u kojemu je svirao do zadnjeg dana svoga života.

KOLONIJA I TAMBURAŠKA SMOTRA

U idiličnom okruženju maloga šokačkog mjesta kakvo je Bereg, radilo je devet umjetnika, članova Hrvatske likovne udruge »CroArt« iz Subotice. »Ovo je peto ili šesto gostovanje u Beregu. Slikari su radili s puno inspiracije, baš kao i oni na čiji smo spomen danas ovdje, koji su također inspiraciju crpili iz snage ovog naroda u Podunavlju, kao što su Ante Jakšić i Mika Ivošev. Na radovima prevladavaju vojvođanski pejzaži, ima i nekoliko

šokačkih motiva, a uradili smo i portret Ante Jakšića, koji smo darovali domaćinima da se sjećaju današnjeg druženja i našeg zajedništva«, rekao je Josip Horvat, predsjednik Udruge »CroArt«. Dvanaest slika koje su radili umjetnici tijekom »Mikinih dana« bilo je izloženo u prostorijama Društva.

»Mikini dani« završeni su u nedjelju 17. lipnja koncertom tamburaških društava na otvorenoj pozornici u Beregu. Iako su neki orkestri otkazali nastup, »Bereški tamburaši« iz Berega, »Šokadija« iz Sonte i Hrvatski

tamburaško-gajdaški orkestar iz Zagreba na pravi način predstavili su glazbu Bačke, Slavonije i Baranje. »Čut ćete nešto što vjerojatno niste imali prilike čuti u ovim krajevima, a to su stara glazbala, prvenstveno gajde koje su se prije tambura svirale u ravničarskim krajevima. Izvest ćemo tradicionalne pjesme iz Slavonije i Baranje«, kazao je pred nastup Stjepan Bečković iz zagrebačkog orkestra koji zbog drugih obveza u Bereg nije došao u punom sastavu.

Z. V.

Radovi slikara CroArta

Gosti iz Zagreba

Bereški tamburaši

Orkestar KPZH-a »Šokadija«

JUBILARNA »LIRA NAIVA«

Pjesnici čuvaju materinski jezik

Ove godine napravljen je veliki iskorak, jer su se ovogodišnjem jubilarnom skupu pridružili i pjesnici iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine», kaže Katarina Čeliković, organizatorica »Lire naive« i potpredsjednica Hrvatske čitaonice

»Berežani su imali čast biti domaćinima jubilarnoj, desetoj 'Liri naivi' – pokrajinskom susretu pučkih pjesnika hrvatske nacionalne zajednice. Susret okuplja pjesnike različite dobi i obrazovanja, što znači da pišu na različite načine, različito doživljavajući svijet oko sebe. Ono što je nama najznačajnije jest da ti ljudi, okupljeni oko ove manifestacije čuvaju svoj nacionalni identitet poetskom riječju koja je pisana hrvatskim književnim jezikom i bunjevačko-šokačkom ikavicom. Osobito je važno što je ove godine napravljen veliki iskorak, jer su se jubilarnom skupu pridružili i pjesnici iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine«, kaže Katarina Čeliković, organizatorica »Lire naive« i potpredsjednica Hrvatske čitaonice.

»Lire naiva« se svake godine seli iz mjesta u mjesto, a broj pjesnika sve je veći. U ovogodišnjoj zbirci »Lira naiva 2012.« zatupljeno je 57 pjesnika s po dvije pjesme. »Željela bih vjerovati da su Hrvatska čitaonica i Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost prije deset godina prepoznali potrebu ljudi koji stvaraju poeziju, ne za sebe i ne isključivo za crkvene krugove, da ta poezija nađe načina da stigne do ljubitelja pisane riječi. Teme o kojima pjesnici pišu su raznolike. Na počecima su naši pjesnici pisali o salašima, o tuzi zbog njihova nestajanja, rušenja i tsl. Sada teme dobivaju nove okvire i ljudi često pišu o ljubavi, pišu šaljivu poeziju, opisuju svoje doživljaje, ali bih ipak rekla da prevladava pejzažno pjesništvo jer često su pjesnici inspirirani prirodom, krajem u kojemu žive, a piše se i o običajima»,

kaže Čelikovićeva i dodaje da zbirke pjesama »Lira naiva« žive u udrugama kulture i tada dobivaju novi život.

»Svi koji se ovdje susreću čuvaju svoj materinski govor. Ako se sjetimo da je svaki od ovih sudionika pohađao nastavu na srpskom jeziku, da je određeno vrijeme ikavica bila potisnuta i nepoželjna, čak i u razgovoru među susjedima, treba reći da je 'Lira naiva' probudila veliku nadu da će ikavica biti očuvana. Ovdje se piše i šokačkom i bunjevačkom ikavicom, dok srijemski Hrvati imaju i ekavski izgovor u nekim modalitetima. Svaki put ovaj susret podsjeti na važnost pisanja na hrvatskom jeziku, koji je vrlo šarolik sa svojim mnogobrojnim inačicama, pa se i ikavica od mjesta do mjesta razlikuje«, dodaje Čelikovićeva.

Pjesnici su se u Bregu družili cijeli dan, obišli su crkvu, groblje i etno kuću, a pri kraju druženja organizirana je književna večer na kojoj su kazivali po jednu svoju pjesmu. Svaki autor na

Mato Groznica je pjesnicima uručio autorske primjerke ovogodišnje Lire naive

dar je dobio pet autorskih primjeraka zbirke pjesama »Lira naiva 2012«. Knjige su uručili konzulica savjetnica Generalnog Konzulata RH u Subotici Vesna

Pečkaj Njikoš i Mato Groznica, pomoćnik u pokrajinskom Tajništvu za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice.

Z.V.

Sudionici Lire naive u Bregu

SONČANSKE TEKSTILKE OPET ŠIJU

Sutrašnjica bez pesimizma

Piše: Ivan Andrašić

Nakon pola godine zastoja u proizvodnji i mjesec dana rješavanja tehničko-administrativnih problema, sončanske tekstilke rade za novog poslodavca

Nakon pola godine zastoja u proizvodnji i mjesec dana rješavanja neizbježnih tehničko-administrativnih problema, proizvodnu halu sončanske tekstilne tvornice, bivši »Novitet«, kasnije »Zekstra«, pa »Apo fashion system«, opet je ispunila prigušena buka strojeva. Višemjesečni štrajk radnika zbog do danas neisplaćenih zarada rezultirao je odustajanjem od posla suvlasnice i bivše poslodavke Zdravke Božanić i izdavanjem tvornice u zakup poznatom gospodarstveniku, vlasniku i ravnatelju Poduzeća za proizvodnju i trgovinu tekstilnom konfekcijom »Mondeks« doo iz Novog Miloševa Bogomiru Bojiću. U četvrtak 14. lipnja većina bivših radnika »Apo fashion systema« i desetak novozaposlenih, potpisali su Ugovore o radu s novim poslodavcem. »Mislim da višemjesečni zastoj u proizvodnji neće izazvati veće probleme. Na meni i mojim suradnicima je danas ni malo laka zadaća da za ovaj pogon osiguramo posao u kontinuitetu, a na ljudima koji rade da taj posao izvrše, da ga naplatimo i isplatimo zarade i svakako, sve bi to moralo ići u dogovorenim rokovima. U gospodarstvu sam još od 80-ih, a posljednjih 8 godina sam u tekstilu i dobro mi je poznata sva problematika u ovoj grani«, kaže Bojić.

NOVI VJETROVI

Njegova nazočnost u tvornici donosi neke nove vjetrove. Samo do prije kratkoga vremena prisutni pesimizam polako se topi, osmijeh i opušteniji

Bogomir Bojić u proizvodnoj hali gdje radnici ponovno rade

razgovor vraćaju se u prostore poduzeća. Prve dvije financijske injekcije na računima radnika, jedna na ime neisplaćene razlike zarade za listopad 2011. i druga na ime izvršenog dijela poslova po ugovoru o djelu, vratile su toliko potreban optimizam. »Svi mi radimo za plaću, a velikim zastojem u isplata bivaših poslodavci su nas doveli u vrlo tešku poziciju. Našli smo se u velikoj dilemi – raditi dalje uz rizik da nam se dugovanja povećaju ili obustaviti proizvodnju, opet uz rizik da nam se dotadašnja dugovanja nikada ne isplate. Prevladala je druga solucija, a na svu sreću, nakon što su mediji popratili ovu priču, naš štrajk je rezultirao pozitivnim rješenjem u smislu dobivanja novog poslodavca koji je za prvo vrijeme vrlo korektan. U odnosu na bivše poslodavce, prema nama je uspostavio puno topliji, ljudskiji

odnos, a vidljivo je i da puno bolje od njih poznaje problematiku posla. Vrijeme će pokazati je li to njegovo pravo lice ili je samo maska potrebna za početak suradnje«, kaže jedna od radnica, iz određenih razloga ne želeći da joj se javno navede ime.

KONTINUITET

Iako je očito postojanje nekakvog »kratkog spoja«, u daljnjem razgovoru Bogomir Bojić je ostao korektan u odnosu na prethodnike i nije želio govoriti o njihovim propustima u radu koji su, prema njegovoj procjeni, nastali u vrijeme kada nije bilo kontinuiteta u proizvodnji i upravo je to izazvalo teške posljedice. »Danas, ukoliko nemate kontinuitet od 11 mjeseci godišnje, ne možete dobro poslovati i ne možete servisirati sve vaše obveze. Glede normira-

nja, sumnjam da ima neke velike razlike u odnosu na ostale srodne tvornice, prije bih rekao da je problem bio u cjelokupnoj organizaciji posla. Za mene je proizvodna norma proces čiji će produkt unutar jednog mjeseca stvoriti prihod koji će pokriti sve tekuće troškove i zarade. Sve ostalo su unutarnje preraspodjele po radnim jedinicama i po radnicima«, kaže Bojić. O svojem angažmanu u ovoj, od većine otpisanoj tvornici, nije ni razmišljao do otvorenog poziva pokrajinskog tajnika za rad i zapošljavanje Vlade Vojvodine Miroslava Vasina i predsjednika općine Apatin dr. Živorada Smiljanića. »Pozvali su me kao iskusnog gospodarstvenika, kako bismo zajedničkim snagama pokušali spriječiti krah jedne tekstilne tvornice, napola upropašćene. Pri prvom dolasku u Sontu snimio sam stanje. Vidio

sam prostor, opremu, razgovarao sam s ljudstvom i dugogodišnje gospodarstveno iskustvo govorilo mi je da se ovo poduzeće može staviti na zdrave noge. Naravno, kako biste izbjegli probleme koji su, vjerujem, prošlost, morate imati ugovorene poslove koji će u budućnosti osigurati kontinuitet u radu. Tu sam peti-šesti put, upoznajem radnike i dojam mi je vrlo pozitivan. Mislim da smo postigli jedan solidan dogovor koji će, nadam se, biti ispoštovan obostrano. Upravo su na selekciji novi kandidati za zaposlenje u ovom poduzeću. Cilj mi je povećati kapacitet i tako uspostaviti solidnu rentabilnost. Isto tako, cilj mi je i pronaći potencijalne partnere iz inozemstva. Trenutačno radimo s jednom njemačkom tvrtkom, u pregovorima smo i s drugom, riječ je o velikim količinama hlača. Pregovaramo i s Benettonom i Drykornom, pa ukoliko s bilo kojom od tih tvrtki uspijemo postići korektan dogovor i potpišemo ugovor na 3 ili više godina, bit ćemo u prilici uvesti još jednu proizvodnu liniju, što će rezultirati primanjem novih radnika. Ovdje je neophodno poduzeti dosta zahvata. Prije svega, kompletnu tvornicu treba reparirati, a potrebno je nabaviti i jedan dio nove opreme. Već smo poručili nekoliko specijalnih strojeva koji u velikoj mjeri ubrzavaju proces i podižu kvalitetu proizvodnje. Tako će radnicima biti osigurani uvjeti za postizanje većeg efekta u radu, što nam je zajednički interes.

Sa svoje strane ću se potruditi da zarade radnika budu redovito isplaćivane, jer su osnovni motiv dolaska na posao», kaže Bojić.

KONFUZNA SITUACIJA

Poput ostalih gospodarstvenika koji su proizvodnju vezali za ugovaranje poslova s inozemnim partnerima, trenutačno je hendikepiran konfuznom situacijom na političkoj sceni Srbije. »Nažalost, danas imamo vrlo loš gospodarski ambijent, jer su inozemni partneri pri dolasku kod nas vrlo obazrivi. Mi ovisimo o njihovoj volji hoće li nam dati posao ili ne. Kako ih trusna područja baš i ne privlače, trenutačni politički vakum u Srbiji ne ide nam na ruku. Neophodna nam je što hitnija stabilizacija stanja u Srbiji, formiranje reorganizirane Vlade i stvaranje stabilne zaleđine za gospodarstvenike u institucijama državnog sustava. Okosnica sveukupnog gospodarstva danas su mala i srednja poduzeća, koja su, nažalost, u Srbiji gotovo ugušena. Ukoliko nova Vlada ne bude imala sluha za podsticanje upravo poduzeća poput ovoga, imat ćemo vrlo male izgleda za izvlačenje iz gliba u kojem se nalazimo. Do boljitka možemo jedino oporavkom gospodarstva. Više nemamo što prodati u Srbiji, deset godina smo se bavili lošom prodajom poduzeća, a iz te prodaje smo financirali jedan veliki dio proračuna. Sustav mora osigurati normalne uvjete

za rad ovih šezdesetak, ili sutra stotinjak radnika, isto toliko u Bašaidu, u Bečeju i još stotinjak takvih poduzeća u Vojvodini. To bi punilo proračun, ali i stvaralo dobro ozračje kod ljudi. Ukoliko raznim nametima, inspekcijama i slično država bude davila gospodarstvene subjekte, posao će 'bježati' odavde, a naši problemi će se produbiti. U gospodarstvu sam preko 30 godina, posljednjih 8 u tekstilu. Oduvijek sam korektno surađivao s ljudima s kojima radim, bitna mi je svaka jedinka. Mi ovisimo jedni o drugima, nikako im ne želim biti suprotstavljen. Protiv nas je samo posao kojega trebamo svladati. Međusobno povjerenje nećemo izgubiti ukoliko budemo imali posla u kontinuitetu i ukoliko ga budemo odradili pravodobno i kvalitetno. Treći segment je država koja davanja mora svesti na razinu na kojoj su u okruženju. Ljudi koji vode državu, a u nadležnosti im je proračun, moraju shvatiti da smanjenjem poreza i doprinosa na zarade povećavaju bazu, odnosno stvaraju uvjete za zapošljavanje većeg broja radnika. Većim brojem zaposlenih država bi imala i veći prihod u proračunu. Ovako, povećanjem opterećenja na 60, 70 i više posto, pogađa kako poslodavce, tako i zaposlene. Trenutačna davanja nisu samo 63 posto poreza i doprinosa kako je prikazano, jer poslodavci imaju još toliko skrivenih davanja. Znači, na 1 dinar kojega dobije radnik,

država uzima 1,20 dinara. Ovo je odista neodrživo, jer zahvaljujući ovakvim mjerama sve nam propada, a pojedine poslodavce doslovce tjera na zapošljavanje radnika 'na crno', kaže Bojić. Na budućnost gleda s određenom dozom optimizma. »Gospodarstvo bi moralo biti rasterećeno svih tih silnih davanja u vidu taksi, poreza, prireza, a nevidljiva davanja trebalo bi učiniti vidljivima. Porezi i doprinosi bi se morali smanjiti na razumnu mjeru i gospodarstvenici bi ta sredstva upotrijebili dijelom za zapošljavanje većeg broja radnika, dijelom za povećanje zarada, dijelom za obnovu opreme. Tako država ništa ne bi gubila, s manjim davanjima većeg broja subjekata efekti bi bili i bolji. Mi u tekstilnoj grani danas imamo strahovito zastarjelu opremu s kojom je teško izići na bilo koje tržište. Ne možete biti konkurentni s tehnologijom koja za svjetskom kasni 20 i više godina. Već pri prvom dolasku u ovu tvornicu uočio sam da su neki od strojeva stariji od 30 godina, a ovi radnici iz njih izvlače maksimum glede kvalitete i količine. Sa sredstvima o kojima govorim, osuvremenili bismo opremu i tako osigurali maksimalne uvjete za dobru proizvodnju, a mislim da bi zapošljavanje još tridesetak radnika u svim segmentima života jako puno značilo i za samu Sontu», završava priču Bogomir Bojić.

Ljetujte sa Subotica-Transom u Haniotiu, Polihronu, Pefkohoriju, Lefkadi, Pargi...Polasci iz Subotice. Za detaljne informacije pozovite 555-466 ili nas posjetite na novoj adresi u Matka Vukovića br. 9.

Vaš Subotica-Trans

PREDSTAVA IZ GUINNESSA NA KAZALIŠNOM MARATONU

»Stilske vježbe« za somborsku publiku

Jubilarni XX. Kazališni maraton kojim somborsko kazalište obilježava svršetak kazališne sezone održan je od 13. do 16. lipnja. Uprava kazališta ovoga puta odlučila se da za jubilarni maraton publici daruje jedan dan kazališnog uživanja više i da u Sombor dovede kultne predstave koje su se na repertoarima kazališta u Srbiji i regiji najduže zadržale. »To je bio kriterij prema kojemu smo birali predstave za Maraton.

Došli smo do predstava koje imaju velik broj izvedbi i veliki broj publike. Apsolutni rekorder po godinama igranja na ovogodišnjem Maratonu je predstava 'Stilske vježbe' kazališta Planet Art iz Zagreba. Ta predstava ušla je u Guinnessovu knjigu rekorda jer se u istoj podjeli igra 44 godine. Premijera je bila 1968. godine i otada je izvedena 2.000 puta«, kaže upravnica Narodnoga kazališta Sombor *Biljana Keskenović*.

»Stilske vježbe« *Raymonda Queneaua* režirao je *Tomislav Radić*, a u predstavi već 44 godine igraju legendarni *Pero Kvirgić* i *Lela Margitić*. Predstava je u Guinnessovu knjigu rekorda ušla 2008. godine kada je obilježeno 40 godina njezina izvođenja u istoj glumačkoj postavi. Somborski teatar bio je do posljednjega mjesta ispunjen publikom koja nije željela propustiti prigodu da u svom gradu vidi ovu predstavu.

Rekorder po broju publike koja je vidjela predstavu je monodrama »Glumac je... glumac je... glumac je...« »Exit teatra« iz Zagreba i *Zijaha Sokolovića*. Predstava je na repertoaru od 1978. godine, izvedena je 1.552 puta, a igrana je u više od 20 zemalja. I za ovu predstavu tražila se karta više, a suvišno je reći da je i ovoga puta *Zijah Sokolović* pokazao zbog čega je »Glumac« kulturna monodrama. Z.V.

OSNAŽIVANJE ŽENSKIH UDRUGA

Nove aktivnosti ženske udruge »N.A.D.E.«

Kao nastavak projektnih aktivnosti započetih u svibnju ove godine, u Monoštoru je organizirana radionica za članice Udruge građana »N.A.D.E.« i druge zainteresirane žene, kojoj je cilj prenijeti i primijeniti stečena znanja na rad Udruge.

Udruga »Ženska alternativa« iz Sombora u svibnju je organizirala trening s temom podizanja kapaciteta udruga žena. Kao predstavnice monoštorskih »N.A.D.A.« sudjelovale su *Tijana Francuz* i *Marijana Kolar*. U dvodnevnom se seminaru razgovaralo o značaju, kapacitetima, mogućnostima ovakvih organizacija, kao i o konkretnim načinima prikupljanja sredstava za aktivnosti, te o pisanju projekata, kao glavnom načinu financiranja.

Projektom »Ženske alternative« predviđeno je bilo da sve sudionice treninga prilagode materijal i iskustva s ove obuke i prezentiraju ih svojim kolegicama iz udruge, te kroz radionicu dođu do smjernica za daljnji rad organizacija u smislu određivanja konkretnih ciljeva, prijedloga projekata i tsl.

Monoštorke su tijekom radionice iznijele svoje prijedloge, a na najviše interesa naišao je onaj o organiziranju obuke i zajedničkog pisanja prijedloga projekta, kojim bi se realizirao kurs stranoga jezika.

Sudionice radionice, kao i voditeljice zadovoljne su učinkom, budući da na osnovi iznesenih tema i prijedloga Udruga kreće s realizacijom planova čiji je zajednički cilj poboljšati i osnažiti položaj žena u društvu.

Z. Mitić

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesn zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta: IZGRADNJA BUŠENOG BUNARA, POVEZNOG CJEVOVODA, NAPOJNOG I SIGNALNOG KABLA u ĐURĐINU – Bunar B 1/II na katastarskoj parceli 2642 ko Đurđin.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, JKP »Vodovod i kanalizacija« može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 25.6.2012 do 4.7.2012, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo Vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

22. lipnja 2012.

Stručni skup u Osijeku

Piše: V. Čutura

U organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje Podružnice Osijek, u Osijeku je 15 i 16. lipnja održan stručni skup odgojitelja, učitelja razredne nastave, učitelja i nastavnika predmetne nastave na hrvatskom jeziku u Vojvodini. Sudionici dvodnevna stručnog skupa »Strategije odgoja i obrazovanja« bili su odgojitelji, učitelji i nastavnici škola iz Subotice, Tavankuta, Đurđina, Male Bosne, Monoštora, Sonte i Plavne. Cilj održanog seminara jest jačanje

profesionalnih i stručnih kompetencija učitelja i nastavnika koji rade u nastavi u odjelima na hrvatskom nastavnom jeziku. Stručni se skup sastojao od 11 radionica, od kojih su se odgojitelji i učitelji iz Vojvodine opredjeljivali za 3 izborne i 2 obvezne radionice, a koje su za cilj imale pomoć u usavršavanju iz različitih nastavnih vještina i znanja nužnih u poboljšanju kvalitete nastave na hrvatskom jeziku u Vojvodini.

te jezični identitet u okruženju u kojem živite i u tom pogledu se nadam da će jačati unutarnji kapaciteti svakog pojedinca, a onda naravno i vaših ustanova i škola, i općenito naše hrvatske zajednice u Vojvodini i Republici Srbiji«.

Inicijatorica i jedna od glavnih organizatorica stručnoga skupa *Sonja Burčar*, viša savjetnica za geografiju Agencije za odgoj i obrazovanje, na kraju je izrazila zadovoljstvo održanim stručnim

ostvarivosti ciljeva planiranoga stručnog usavršavanja. Planovi za daljnju suradnju postoje i oni će se ostvarivati u obliku nastavka organiziranja stručnog usavršavanja, bilo u Hrvatskoj ili u Subotici«, zaključila je Burčar.

Inače, osječki je seminar održan i uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća Republike Srbije čija je predstavnicom *Anđela Horvat*, članica Izvršnog odbora za odgojnu i obrazovnu

Vinko Filipović

Sudionici stručnog skupa

»Ovakav i slični budući skupovi bit će još jedna poveznica s Hrvatskom što će zasigurno pridonijeti da sačuvate jezični identitet u okruženju u kojem živite i u tom pogledu se nadam da će jačati unutarnji kapaciteti svakog pojedinca, a onda naravno i vaših ustanova i škola, i općenito naše hrvatske zajednice u Vojvodini i Republici Srbiji«, kazao je Vinko Filipović

Vinko Filipović, ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje, u uvodnom je govoru istaknuo kako ga silno veseli nazočnost odgojitelja i učitelja iz Vojvodine u Osijeku, te je dodao: »Mi u Agenciji za odgoj i obrazovanje pokušavamo pomoći Hrvatima izvan Hrvatske pa to već činimo godinama unatrag Hrvatima u BiH i Mađarskoj. Drago mi je da je današnjim danom započeo ciklus kontinuirane suradnje i pomoći, bilo ovdje u Osijeku, bilo negdje drugdje u Hrvatskoj ili, naravno, kod vas u Vojvodini. Ovakav i slični budući skupovi bit će još jedna poveznica s Hrvatskom što će zasigurno pridonijeti da sačuva-

skupom jer su sve planirane aktivnosti (radionice, predavanja, posjet muzeju i kazalištu) tijekom stručnog skupa i ostvarene. Dodala je i kako su postavljeni ciljevi stručnog skupa »Strategije odgoja i obrazovanja« dugoročni, u smislu jačanja kompetencija učitelja i nastavnika u nastavi na hrvatskom jeziku u Vojvodini, te da će stručno usavršavanje učitelja i nastavnika imati svoj kontinuitet. »Povratna informacija, kako kolega iz Agencije za odgoj i obrazovanje, voditelja radionica i predavača, tako i sudionika, učitelja i nastavnika, su pozitivne. Naime, angažiranost i stručnost, pozitivno ozračje i dobra komunikacija pridonijeli su

politiku, zaključila: »Agencija za odgoj i obrazovanje i HNV će raditi na tome da se slični seminari održavaju i u Subotici s predvačima iz Hrvatske. Radit ćemo i na tome da ti seminari postanu akreditirani, odnosno da sudionici seminara dobiju i potrebne bodove za sudjelovanje na seminarima«.

Opći je zaključak seminara, s obiju strana, da će se započeta uspješna suradnja nastaviti i intenzivirati ostavreni kontakti čak i na razini škola u Vojvodini sa školama u Hrvatskoj, kako bi se i na ovaj način pridonijelo rješavanju dijela problema vezanih za obrazovanje na hrvatskom jeziku u Vojvodini.

UZ REKLAMU SE LAKO PRODAJE

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Nedeljka Šarčević na Zmajevim dječjim igrama

NOVI SAD – Na nedavno održanim 55. međunarodnim Zmajevim dječjim igrama u Novom Sadu među mnogim poznatim piscima i pjesnicima sudjelovala je i spisateljica za djecu *Nedeljka Šarčević*, predsjednica likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« i višegodišnja predsjednica Udruge pjesnika »Orfej«.

Zonska smotra glazbeno-folklornog stvaralaštva odraslih

APATIN – Apatinci su u nedjelju, 17. lipnja, bili domaćini Zonske smotre glazbeno-folklornog stvaralaštva odraslih za predstavnike općina Sombor, Apatin, Odžaci i Bač. Na pozornici velike dvorane Doma kulture predstavilo se više od dvadeset društava s oko 700 sudionika. Pored ostalih nastupila je ženska pjevačka skupina KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, ženska pjevačka skupina UG »Tragovi Šokaca« iz Bača, a s običajima predstavili su se Sončani i Plavanjci, članovi KPZH »Šokadija, HKUPD »Matoš«, kao i druga udruga iz Sonte, OKUD »Ivo Lola Ribar«.

I. A.

Razgovor o poetici hrvatskog pjesništva u Vojvodini u GISK-u

OSIJEK – U organizaciji Matice hrvatske Ogranka Osijek i Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, u ponedjeljak je, 18. lipnja, organiziran razgovor o poetici hrvatskog pjesništva u Vojvodini. Svoje viđenje o poetici predstavili su *Snežana Ilić*, ravnateljica Udruge za zaštitu manjinskih kultura Centra za razvoj civilnog društva, *Tomislav Žigmanov*, književnik i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, te *Mirko Kopunović*, pjesnik.

I. A.

Predstavljanje prvog nosača zvuka »Kraljica Bodroga«

BAČKI MONOŠTOR – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Kulturno-umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« predstaviti će danas, 22. lipnja, prvi nosač zvuka »Kraljica Bodroga« – »Alaj piva Šokica«. Program počinje u petak u 18 sati, otvorenjem izložbe fotografija *Augustina Jurige* »Lica Bačke« u Etno kući »Mali Bodrog« u Monošturu. Uslijedit će predstavljanje nosača zvuka izvorne pjevačke skupine »Kraljice Bodroga« – »Alaj piva Šokica« s početkom u 19 sati, u dvorani mjesnog Doma kulture. Uz »Kraljice Bodroga«, u okviru programa nastupit će dječji festivalski tamburaški orkestar Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama« iz Subotice.

Slikarsko-književna večer u Vajskoj

VAJSKA – Mjesni odbor DSHV-a Vajska i mjesna HKPD »Zora« organiziraju u subotu, 23. lipnja, III. likovnu koloniju na jezeru Provala kod Vajske, te književnu večer posvećenu Godini hrvatskih velikana. Program počinje dočekom slikara Hrvatske

udruge Cro Art iz Subotice u 9 sati u prostorijama HKPU »Zora« i otvorenjem likovne kolonije na jezeru Provala u 10 sati.

U 18 sati održat će se književna večer na kojoj će, između ostalih, govoriti prof. *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice. U programu će nastupiti i domaća pjevačka skupina »Zora«.

Z. P.

Petrovački koncert tamburaških orkestara Festivala bunjevački pisama

SUBOTICA – Veliki i dječji tamburaški orkestar Festivala bunjevački pisama održat će koncert u nedjelju, 24. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 20 sati.

Gosti koncerta bit će tenor sa Sicilije *Tino Favazza* te sopranistica, primadonna Beogradske opere *Jasmina Trumbetaš-Petrović*.

Na koncertu će se moći čuti popularne arije i napolitanska i sicilijanska glazba, kao i postignuća dvaju tamburaških orkestara.

Ulaznice po cijeni od 250 dinara mogu se rezervirati pozivom na broj telefona 060/016-11-67 ili kupiti pred početak koncerta.

Ekološko- glazbeni festival »Regeneracija Dunava«

BAČKI MONOŠTOR – Već petu godinu zaredom, u Bačkom Monošturu na Međunarodni dan Dunava organizira se ekološko-glazbeni festival Regeneracija Dunava. Festival predstavlja jedinstvo edukacijskih sadržaja vezanih za podizanje svijesti o značaju ove rijeke, uz glazbene sadržaje u vidu dvodnevni koncerta. Suradnici u realizaciji ekoloških aktivnosti su eminentne međunarodne organizacije kao što je WWF, a manifestaciju posjeti značajan broj mladih iz zemlje i okruženja. Festival se održava 29. i 30. lipnja na prostoru Eko-rekreativnog centra u Bačkom Monošturu, koji je smješten na samom obodu Specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje«, a predstavlja ekološku učionicu u prirodi.

Z. M.

Likovna kolonija »Ivan Gundić Čiso-Dalmata«

STANIŠIĆ – Hrvatsko kulturno društvo »Vladimir Nazor« iz Stanišića 30. lipnja organizira IV. saziv Likovne kolonije »Ivan Gundić Čiso-Dalmata«. Jednodnevna kolonija bit će održana u dvorani doma MKUD »Adi Endre«. Sudjelovat će petnaestak akademskih i amaterskih umjetnika iz Srbije i Hrvatske koji će djela raditi u tehnikama ulje na platnu, pastel, akvarel i duborez u drvetu.

Izložba fotografija »Kurnatska idra« Borisa Kragića u Subotici

SUBOTICA – Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priređuju izložbu fotografija splitskog fotografa *Borisa Kragića* u vestibulu Gradske kuće u Subotici, u ponedjeljak 2. srpnja, s početkom u 19 sati, pod nazivom »Kurnatska idra«. O izložbi će govoriti voditeljica splitske podružnice *Branka Bezić-Filipović* i autor. Izložba traje samo jedan dan.

BIOGRAFSKI LEKSIKON HRVATA IZ ISTOČNOG SRIJEMA PRVI PUT PREDSTAVLJEN U VOJVODINI

Memoriranje vlastitog trajanja i nasljeđa Hrvata u Srijemu

Prvi svezak, od četiri planirana, obuhvatio je oko 200 biografija osoba čija prezimena

počinju slovima od A do F, a sadrži 212 stranica i bogat je fotografijama,

a osim biografija spomenute su i brojne institucije

u kojima su Hrvati djelovali, rekao je Dominik Deman

Prvo predstavljanje Biografskog leksikona Hrvata iz istočnog Srijema vojvodanskoj javnosti, u nakladi Libera editio d.o.o. iz Zagreba i Hrvatskog akademskog društva iz Subotice, održano je 15. lipnja u Petrovaradinu, u prostorijama Srijemske biskupije. Predstavljanje su organizirali HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina i HAD iz Subotice, a o Leksikonu su govorili Ivana Andrić Penava iz Zagreba, mr. sc. Dominik Deman i Davor Martinčić iz Petrovaradina te Tomislav Žigmanov iz Subotice. Koordinator i voditelj predstavljanja bio je Zlatko Žužić, izvršni urednik Leksikona, dok je uvodnu riječ održao srijemski biskup mons. Đuro Gašparović, ustvrdivši kako je sretan i ponosan što su Hrvati u Srijemu

napokon dobili svoj Leksikon. »On je dokaz povijesne vitalnosti srijemskih Hrvata i potvrda je njihove snage i želje, unatoč tragičnim događajima, u realizaciji zahtjevnih projekata, ali je istovremeno i dokaz njihova velikog doprinosa u svim segmentima društvenog života. Leksikon će memoriranjem povijesti spriječiti da se Hrvati u Srijemu prešućuju, da se naša povijest izbriše, a sadašnjost uguši. Naravno, meni kao biskupu je osobito drago što je u ovom prvom svesku obrađen i veliki broj ljudi koji dolaze iz Crkve, što potvrđuje da je život ovdašnjih Hrvata bio i ostao nemoguć bez Crkve, a to je trajni zalag za sve nas«, rekao je biskup Gašparović te apelirao da se i srijemski župnici uključe u nastavak rada na Leksikonu.

RAD NA DRUGOM SVESKU

Ivana Andrić Penava, povjesničarka i zamjenica glavnog urednika Leksikona, podsjetila je da su temeljni ciljevi Leksikona umanjiti dosadašnje praznine u dostupnim sadržajima o Hrvatima u Srijemu širenjem interesa hrvatske i šire javnosti za hrvatsku manjinu u Vojvodini, te osnaženje autoreceptije vlastitog kulturnog naslijeđa Hrvata u Srijemu i Vojvodini. »Inicijativa je došla iz Zagreba 2008. godine, iz Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, a projekt su u Vojvodini podržali Hrvatsko akademsko društvo i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, koji su i materijalno najviše pripo-

moгли u objavi prvoga sveska Leksikona. Kroz 2010. godinu javnost je upoznavana s projektom i to u suradnji s 'Hrvatskom riječi' i 'Zovom Srijema', a može se reći da je 2011. godina ključna za realizaciju prvoga sveska, ali i za oživljavanje projekta općenito, jer je došlo do formiranja uredništva i rada novih suradnika«, rekla je Andrić Penava te najavila da je u planu nastavak rada na drugom svesku koji će obuhvatiti slova od G do K i koji će sadržavati nešto više biografija od prvog sveska. S obzirom da je projekt pokrenut od entuzijasta kojima ovo nije jedini i profesionalni poziv, te se bazira na volonterskom radu suradnika, koji su čak dio troškova sami snosili, kao i zbog nesigurnosti

Pred početak predstavljanja Leksikona

Dio predstavljača: Ivana Andrić Penava, Dominik Deman, Davor Martinović.

U pozadini: mješoviti pjevački zbor HKPD-a »Jelačić«

financiranja ovakvog projekta, intenzitet izlaženja svezaka ovisit će o broju suradnika i osiguranim financijskim sredstvima.

Mr. sc. Dominik Deman, suradnik Leksikona, ustvrdio je da naziv Biografski leksikon Hrvata istočnog Srijema najbolje odgovara njegovu sadržaju, odnosno da je naglasak na istočnom Srijemu, na dijelu geografskog Srijema koji se nalazi u Vojvodini, odnosno Republici Srbiji, te da je za potrebe Leksikona izrađena i karta Srijema sa suvremenim državnim i pokrajinskim granicama koja se nalazi na njegovoj stražnjoj stranici.

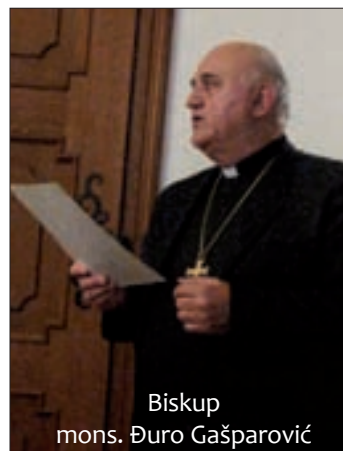
»Ovaj prvi svezak, od četiri planirana, obuhvatio je oko 200 biografija osoba čija prezimena počinju slovima od A do F. Sadrži 212 stranica i bogat je fotografijama, a osim biografija spomenute su i brojne institucije u kojima su Hrvati djelovali«, rekao je Deman naglasivši kako je Leksikonom odano priznanje i pripadnicima drugih naroda koji su svojim radom zadužili Hrvate u Srijemu i njihovu kulturnu baštinu.

PROCESI DUGOG I MUKOTRPNOG STVARANJA

Davor Martinčić, voditelj Istraživačke sekcije pri HKPD-u »Jelačić«, govoreći o Leksikonu prošetao je prošlošću Petrovaradina i Srijema, te naglasio da su srijemski Hrvati integralni dio hrvatskoga naroda i autohtona zajednica čija prisutnost na tom području kontinuirano traje, još od dolaska Južnih Slavena. U ime HAD-a obratio se Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji je na početku prenio čestitke dr. sc. Slavena Bačića, predsjednika HNV-a i drugog nakladnika, HAD-a iz Subotice.

»Prvi svezak Leksikona vjerojatno je glavni kulturni događaj ove godine, jer su srijemski Hrvati uvelike podzastupljeni kada je riječ o napisima Hrvata u Vojvodini, ali tu ne treba posebno očajavati jer je puno lošija situacija kada su u pitanju Hrvati u Banatu. Razloga za moju tvrdnju je nekoliko; prije svega etno-demokratske promjene, odnosno etničko čišćenje Hrvata u Srijemu devedesetih godina prošlog stoljeća,

zatim odlazak mladih i obrazovanih ljudi i odsustvo institucija i komunikacije onih koji bi mogli ovakav projekt iznijeti, te gubitak kohezije unutar srijemskih Hrvata koji su svojom tragičnom sudbinom raspolučeni državnom granicom, zavičajnim interesima i raznim

Biskup
mons. Đuro Gašparović

drugim razlozima«, rekao je Žigmanov i dodao kako smo izlaskom ovog prvog sveska dobili jednu čvrstu organizacijsku i kadrovsku strukturu koja će raditi na memoriranju Hrvata u Srijemu. »Jedan od najvećih uzroka naše tragičnosti jest nedostatak suvremenih institucija sjećanja. Naša su sjećanja obiteljska, zavičajna i usmena,

a izlaskom ovakvih leksikona naša će povijest i sadašnjost na primjeren način biti obrađena, kritički vrednovana, valorizirana i kao takva biti dostupna kroz sustav obrazovanja građana hrvatske nacionalnosti u Vojvodini. Naravno, to su procesi dugog i mukotrpnog stvaranja, zato apeliram na strpljenje kako bismo i mi postali dionicima kulturnih praksi razvijenih naroda, jer ako to sami ne napravimo nitko nam neće pomoći, nažalost, mnogi će nam i odmoći. Tim prije izazov je veći i zato svima onima koji su svojim radom i zalaganjem omogućili izlazak Leksikona moje iskrene čestitke.«

Predstavljanje Leksikona je u ime domaćina zaključio predsjednik HKPD »Jelačić« Josip Pokas, naglasivši da svi zainteresirani mogu Leksikon naručiti izravno od Hrvatskoga akademskog društva u Subotici, dok je u glazbenom dijelu programa nastupio mješoviti pjevački zbor HKPD-a »Jelačić« pod ravnanjem Vesne Kesić Krsmanović sa skladbama »Moj Srijem« i »Gospe ribara i težaka«.

Zlatko Žužić

TRI GODINE PORTALA KULTURE HRVATA U VOJVODINI (V. DIO)

Stalni rast broja posjetitelja web portala

Piše: Ljiljana Dulić-Mészáros

Kako je već u prethodnim nastavcima rečeno, internetske stranice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata postavljene su na globalnu mrežu tijekom ožujka 2009. godine, javnosti su postale dostupne 30. travnja, a službeno su predstavljene 16. svibnja iste godine, na prvom radnom susretu hrvatskih udruga kulture u Vojvodini. Samo deset dana nakon toga stranice Zavoda imale su tisuću posjetitelja (prema brojaču posjeta na portalu, koji funkcionira na način da dnevno registrira posjet na portal s pojedinačne IP adrese kao jedan posjet, bez obzira koliko puta tijekom dana se s dotične IP adrese posjećuje portal), što je nedvojbeno pokazalo da je za web portalom kulture Hrvata u Vojvodini bilo velike potrebe, i s druge strane, da su stranice primjereno odgovorile na te potrebe.

Nakon godinu dana od njegove dostupnosti na webu (30. travnja 2010. godine), internet-ski portal Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata posjetilo je gotovo 25 tisuća posjetitelja, odnosno, prosječno 68 posjetitelja dnevno, s tim da je ta dnevna posjećenost vremenom rasla. Također, zahvaljujući web portalu, već te prve godine ostvarili smo brojne kontakte sa zainteresiranom javnošću, a s pojedinim posjetiteljima i započeli suradnju. Dana 17. siječnja 2011., nakon nešto više od godinu i pol od kada je postao dostupan javnosti, internet-ski portal ZKVH-a posjetio je pedeset tisućiti posjetitelj. To znači, prosječno oko 100 posjetitelja dnevno. A dana 7. studenoga 2011., nakon nešto više od dvije i pol godine od kada je postao dostupan javno-

sti, portal je posjetio sto tisućiti posjetitelj. To znači, prosječno oko 110 posjetitelja dnevno. Na dan 30. travnja 2012. godine, odnosno nakon pune tri godine od pojavljivanja portala u javnosti, zabilježili smo 169.500 posjeta, odnosno, prosječno oko 155 posjeta dnevno od početka postojanja portala. Uzimajući u obzir manju posjećenost na početku, može se procijeniti kako je ona sad i na razini višoj od 200 posjeta dnevno.

taj program, ali, nažalost, samo za posljednjih godinu dana, budući da ranije nismo imali mogućnost pristupa tim statistikama.

Za razumijevanje podataka prikazanih u tablici valja pojasniti što znače pojedini parametri koje program Webalizer prati. »Mjesta (Sites)« predstavlja broj jedinstvenih IP adresa (hostname), odnosno, računala, s kojih su iskazani zahtjevi našem web serveru u određenom vremenskom

servera, a jedan posjet traje sve dok taj posjetitelj pregledava odnosno zatražuje nove web stranice s našeg servera. Međutim, ukoliko posjetitelj zatraži neku stranicu nakon određenog vremenskog razdoblja (obično 30 minuta) otkada je zatražio posljednju, počinje novi »visit« i broj se povećava za 1. »Pages« označava broj otvorenih stranica bez ostalih dijelova koji ih sačinjavaju (slike, audio zapisi, itd.), što se sve inače broji u »Hits«,

Statistika posjećenosti web portalu ZKVH-a po mjesecima od svibnja 2011. do travnja 2012. godine						
Mjesec	Mjesta (Sites)	Količina povučenih podataka (KBytes)	Broj posjetitelja (Visits)	Broj otvorenih stranica (Pages)	Broj otvorenih fajlova (Files)	Broj zahtjeva za stranicom (Hits)
Svibanj 2011.	2.661	22.583.370	10.140	271.784	430.326	463.983
Lipanj 2011.	2.535	13.189.854	12.603	132.585	277.553	335.117
Srpanj 2011.	2.182	17.159.098	12.454	214.041	318.699	395.229
Kolovoz 2011.	2.283	18.252.873	12.429	218.187	346.708	408.054
Rujan 2011.	2.573	28.160.273	10.888	345.054	492.768	533.950
Listopad 2011.	2.905	39.246.569	14.804	493.641	676.294	721.421
Studenj 2011.	4.235	50.592.287	19.503	640.540	859.120	908.554
Prosinac 2011.	3.750	59.874.419	24.820	821.799	1.030.818	1.082.850
Siječanj 2012.	3.863	40.661.296	21.980	531.168	759.166	812.548
Veljača 2012.	3.799	27.289.937	18.660	332.766	576.198	618.827
Ožujak 2012.	3.217	23.669.843	21.483	274.487	454.320	499.850
Travanj 2012.	3.366	22.284.633	22.892	241.422	422.169	466.336
Ukupno		343.476.214	195.436	4.280.065	6.279.008	6.851.783

S druge strane, posjećenost portalu možemo pratiti i putem statistika koje se dobivaju korištenjem specijalnih programa koje osigurava naš web hosting poslužitelj. Za analizu posjećenosti web stranica Zavoda na raspolaganju je programski paket Webalizer, koji daje više od 30 različitih parametara koji se odnose na aktivnosti posjetitelja na web stranicama, pa ćemo se u nastavku osvrnuti i na podatke koje nam je pružio

razdoblju. To je obično adresa internetskog poslužitelja posjetitelja web stranica. Ovaj podatak treba uzeti s rezervom, budući da s jedne IP adrese može dolaziti mnogo različitih posjetitelja. »KBytes« predstavlja fizičku količinu podataka razmijenjenu između našeg servera i posjetitelja našeg portala. »Visits« ili »novi« dolazak, registrira se svaki put kada posjetitelj zatraži neku web stranicu s našeg

odnosno »Files«. »Hits« predstavlja broj zahtjeva za nekom datotekom (.html, .gif, ...) s web poslužitelja u određenom vremenskom razdoblju, dok »Files« predstavlja broj »skinutih« ili otvorenih datoteka (uspješnih zahtjeva) u određenom vremenu i uvijek je manji od broja »Hits« jer posjetitelji često ne dočekaju da se učitaju sve datoteke.

(kraj u sljedećem broju)

SMOTRA AMATERSKIH DRAMSKIH DRUŠTAVA U HKUD »VLADIMIR NAZOR«

Na sceni amateri iz Travnika, Hvara i Sombora

Za najbolju predstavu proglašena je »Prokleta avlija« kazališta iz Travnika, najbolju žensku ulogu odigrala je Klara Oberman iz Sombora, a najbolju mušku ulogu ostvario je Tomislav Alaupović s Hvara

Detalji iz predstava

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« bilo je 15. i 16. lipnja organizator i domaćin III. Međunarodne smotre amaterskih dramskih društava. Osim domaćina, koji su se predstavili komedijom »Oporuka«, sudjelovalo je kazalište iz Travnika s »Prokletom avlijom« i »Piccolo teatar« s Hvara s komedijom »Seoski turizam«.

Dvodnevnu smotru otvorila je predstava Dramske sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor« »Oporuka«. Ova komedija u dva čina rađena je prema motivima iz opere *Giaccoma Puccinija* u adaptaciji *Ivice Janjića* i režiji *Marije Šeremešić*. Glavna je uloga u predstavi *Klari Oberman* donijela priznanje za najbolju žensku ulogu. »Ovo mi je četvrta nagrada za ulogu u »Oporuci«, tako da moram priznati kako i nisam iznenađena. Trudim se da mi 'legne' svaka uloga, ali u ovoj sam se osobito dobro snašla«, kaže Klara Oberman. Hrvatsko amatersko kazalište iz Travnika gostovalo je s predstavom »Prokleta avlija« koja je rađena prema djelu *Ive Andrića* u režiji *Ante Bilića*. Iako je ovaj komad žanrovski »težak«, publika je prepoznala kvalitetu predstave koja je po mnogo čemu prešla amaterske okvire, pa joj je i *Mihajlo Nestorović* u ulozi žirija dodijelio priznanje za najbolju predstavu. »Naše kazalište postoji 19 godina. Imali smo 28 premijera i 1200 izvedbi, a u teatru radi 67 ljudi. Najveći uspjeh je izgradnja naše zgra-

»Oporuka«

»Seoski turizam«

»Prokleta avlija«

de, imamo svoje prostorije, sami se financiramo, sami sudjelujemo u odabiru repertoara. Konkurencija za ulazak u glavni ansambl je velika. 'Prokletu avliju' igrali smo u Zagrebu, Bjelovaru, prošli smo sve festivale u BiH, a evo nas sada i u Somboru. U predstavu je uloženo sedam mjeseci rada ansambla i pet mjeseci rada na tekstu«, kaže *Anto Bilić* intendant HAK »Travnik«, kazališta kojemu je ovo bilo prvo gostovanje u Somboru.

Gosti s Hvara, »Piccolo teatar« iz Starog Grada, do suza su nasmijali publiku urnebesnom suvremenom komedijom »Seoski turizam« *Vinka Moderndorfera*, a redatelj je *Michal Babik*. Komedioграфski zaplet nastaje kada u jedno idilično selo, u kojem se stanovnici pokušavaju baviti seoskim turizmom, radi trgovine stižu dva mafijaška klan, ali i ministar policije. Uloga ministra policije *Tomislavu* je *Alaupoviću* donijela priznanje za najbolju mušku ulogu. »Da budem iskren, nije loše biti ministar«, našalio se *Alaupović* i dodao: »U ovo vrijeme komedija liječi. Mi pripremamo predstave u zimskom periodu i uglavnom je riječ o suvremenim dramskim tekstovima. Zamislite situaciju u prvom mjesecu, kada je bura s kišom, sivo, sve škure zatvorene, da igrate neku dramu ili, ne daj Bože, tragediju. Komedija je najzahtjevnija, jer publiku je najteže nasmijati«, kaže nagrađeni hvarski glumac.

Zlata Vasiljević

PROSLAVA GODIŠNJEG DOBA PRESVETO SRCE ISUSOVO I OBLJETNICE HKD-A »ŠID«

Srijemu od srca

Proslava crkvenoga goda Presveto Srce Isusovo, započela je svetom misom u župnoj crkvi u Šidu, koju je predvodio župnik vlč. Dušan Milekić uz nazočnost svećenika u svojstvu domaćina vlč. Nikice Bošnjakovića, Vladislava Edelinškog, župnika u Berkasovu, vlč. Mihajla Režaka, grkokatoličkog župnika u Šidu, vlč. Zdravka Čabrajca, župnika u Sotu, vlč. Stjepana Kotlajića, župnika u Indiji i vlč. Ivicu Živkovića, župnika u Hrtkovcima i Nikincima.

Nakon misnog slavlja kojemu su nazočili, pokraj velikog broja vjernika iz Šida i okolnih mjesta, gosti iz Hrvatske, u dvorištu župne kuće priređen je kulturno-umjetnički program. Proslavu obilježavanja druge

obljetnice postojanja Hrvatskog kulturnog društva »Šid« otvorio je predsjednik Društva Josip Hodak, dok je u obraćanju nazočnima župnik Nikica Bošnjaković napomenuo da je naziv manifestacije »Srijemu od srca« simboličan – imati veliko srce i to srce darovati Srijemu. Program je započela najmlađa folklorna skupina HKD-a »Šid«, a potom su nastupili gosti iz Bikić Dola, KUD »Ivan Kotljarevski« i gosti iz Hrvatske, KUD »Matija Gubec« iz Ilače. Muška i ženska pjevačka skupina iz Ilače izvela je skladbe iz njihovog kraja, na opće zadovoljstvo svih nazočnih. Program je završan izvedbom koreografije najstarije skupine domaćega HKD-a »Šid«.

Uz veliki broj gostiju skupu je nazočio i Zlatko Načev, dopredsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, koji je o programu rekao: »Osobito me veseli što vidim ovoliki broj mladih u hrvatskim nošnjama, što svakako govori da HKD 'Šid' ima budućnost. Večeras smo vidjeli program koji je rezultat dugog rada i truda. Dvije su godine rada Društva i vidi se da su dostigli zavidan nivo«. Proslavi je nazočio i Andrej Španović, član IO HNV-a, kao i predstavnici lokalne samouprave. Ravnateljica Kulturno-obrazovnog centra

Šid Jasmina Latas je ovom prigodom istaknula: »U osnutku HKD-a 'Šid' sudjelovala je i općina Šid i Kulturno-obrazovni centar. U prethodnim godinama pomagali smo ne samo u tehničkom i financijskom, nego i u savjetodavnom smislu. Očito jest da je kvaliteta rada HKD-a 'Šid' na višem nivou, u što smo se mogli uvjeriti i na općinskoj smotri folkloru, gdje se HKD 'Šid' predstavio izvornim običajima hrvatskoga naroda naseljenog u Šidu«.

Suzana Darabašić

Dan Radio Marije na Bunariću pokraj Subotice

Ubiskupijskom svetištu na Bunariću pokraj Subotice 16. je lipnja održan Dan Radio Marije, koji se organizira svake godine, a od ove će se obilježavati na blagdan Bezgrješnog Srca Marijina.

Vjernici su se okupili u lijepom broju već u ranim jutarnjim satima, a sveta krunica je započela u devet sati. Uslijedila je dvojezična sveta misa, razgovori i svjedočanstva, molitva Angelusa i agape za sve okupljene. Na početku svete mise vjernike i slušatelje pozdravio je mons. Slavko Večerin, rektor svetišta. Svetu misu je predvodio i propovijedao na mađarskom jeziku vlč. István Palatinus, urednik programa mađarske redakcije Radio Marije, dok je homiliju na hrvatskom jeziku imao vlč. dr. Ivica Čatić, urednik hrvatske redakcije Radio Marije. Bilo je prisutno desetak svećenika, a liturgiju su glazbom uljepšali VIS »Apostoli« Radio Marije.

Nakon svete mise na programu je bio razgovor s nazočnim volonterima, suradnicima i slušateljima, a sve je emitirano uživo na valovima Radio Marije. Poslije zajedničkog programa upriličen je bratski agape, a nazočni su mogli nabaviti i razna izdanja i suvenire. Mnogi su iskoristili ovu prigodu za upoznavanje i razgovor, a opći je dojam kako je ovo bio jedan od najljepših susreta dosad.

Čaba Kovač

U Baču svečano proslavljen blagdan sv. Antuna

Blagdan sv. Antuna Padovanskog ove je godine u franjevačkom samostanu u Baču proslavljen svečanije negoli obično. Vjernici svih vjera koji žive na ovim prostorima, te hodočasnici iz Sonte, Vajske, Plavne i okolnih mjesta, nazočili su svetoj misi koju je predvodio apostolski nuncij u Republici Srbiji nadbiskup Orlando Antonini, uz koncelebraciju podunavskog naddekana Jakoba Pfajfera, dekana bačkog dekanata Marjana Deja, te župnika iz Sonte, Vajske, Plavne i Bača. Na početku svete mise visokog je gosta pozdravio domaćin fra Josip Špehar, predstojnik franjevačkog samostana u Baču. Misa je služena na latinskom jeziku, a vjernici su molili na hrvatskom jeziku. Na kraju, opraštajući se od vjernika, nadbiskup je naglasio: »Cijeli samostan je ostavio snažan dojam na mene. Toliko je sačuvano stvari, crkvenoga i samostanskog inventara, liturgijskih odijela, knjiga, kao ni u jednoj drugoj katoličkoj ustanovi u Srbiji«.

S. Č.

Đakoni na duhovnim vježbama u Petrovaradinu

Neposredno prije svećeničkog ređenja, đakoni Đakovačko-osječke nadbiskupije Josip Matas, Josip Kešinović, Josip Levaković, Drago Marković, Davor Tomić i Mario Lešić, đakoni Požeške biskupije Nikola Legac, Ivica Bošnjak, Josip Homjak, Tihomir Bilašić i Ivan Certić te đakon Srijemske biskupije Željko Štimac, boravili su od 14. do 19. lipnja na duhovnim vježbama u Petrovaradinu u prostorijama Biskupskog ordinarijata Srijemske biskupije. Duhovne vježbe vodio je mr. Bože Radoš, duhovnik Bogoslovnog sjemeništa i profesor na KBF-u u Đakovu.

T. M.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 22. do 28. lipnja

22. LIPNJA 1920.

Pred Prijekim sudom u Subotici kojem je predsjedavao dr. *Ivo Milić* počeo je proces protiv grupe radnika koja je u noći 19. na 20. travnja izvela oružanu pobunu, tijekom koje su ubijeni jedan redar i policijski komesar. Pobunu su ugušile jake vojne snage, a vlast je uhitila više stotina radnika. Sud je, dva dana kasnije, izrekao smrtnu kaznu: *Stevanu Kuliću, Antunu Mevingeru, Andriji Odriju, Matiji Viragu, Josipu Vurštu, Vilmošu Feješu i Marku Totu*. Naknadno su kazne preinačene, trojici na doživotnu, a sedmorici na petnaestogodišnju robiju.

22. LIPNJA 1975.

Za predsjednika Kulturno-umjetničkog društva »Bunjevačko kolo« izabran je prof. dr. *Bartul Skenderović*.

22. LIPNJA 1984.

U 63. godini preminuo je *Pavao Bačić*, pjesnik, prozni i dramski pisac, glazbenik i pedagog. Važnija su mu djela: »Mozaik« (pjesme s *B. Bedeom, J. Kopilovićem i M. Molcerom*), 1967; »Stihovana satira«, 1968; »Oštro pero od gume«, 1969; »Pere Tumbas Hajo, umjetnik tamburice«, monografija 1969., »Smrti usprkos«, novele i pripovijetke, 1970., nadalje »Salašari silom varošani«, komedija u tri čina s glazbom i pjevanjem, te više dječjih igrokaza: »Uzbuna u ZOO vrtu«, »Miki i družina«, »Brzi vlak je stao«, »Novogodišnja noć«, »San male Vesne«, što su izvedeni u kazalištima u Subotici, Varaždinu, Novom Sadu, Tuzli, Skoplju, Ljubljani, Somboru i drugdje. Rođen je 1. kolovoza 1921.

23. LIPNJA 1946.

Završeno je petodnevno, veoma dobro primljeno, gostovanje »Osječke opere« u Subotici, koja je na sceni »Hrvatskog narodnog kazališta« prikazala šest opernih i

operetnih djela hrvatskih i stranih skladatelja.

23. LIPNJA 1996.

Održana je skupština »Bunjevačkog kola« na kojoj je usvojen novi Statut i nova organizacija rada društva, kao Hrvatskog kulturnog centra, s više odjela.

23. LIPNJA 1997.

Priredena je izložba radova *Ksenije Vrana*, članice Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo«.

24. LIPNJA 1959.

Rođen *Robert G. Tilly*, pjesnik, proznih pisac, prevoditelj, glazbenik, slikar i strip-crtac. Objavio je preko deset knjiga i nosača zvuka. Radove tiska u mnogim tuzemnim i inozemnim listovima i časopisima.

24. LIPNJA 2004.

Na Papinskoj teološkoj akademiji u Krakovu *Andrija Kopilović* obranio je doktorsku radnju: »Kristova crkva u službi naroda – Kardinal Kuharić, svjedok Crkve XX. stoljeća«.

24. LIPNJA 2004.

U Velikoj vijećnici Gradske kuće predstavljeno je djelo profesora dr. *Zlatka Kramarića* »Jesu li političari su krivi za sve?«. Pored autora, dugogodišnjeg gradonačelnika Osijeka, o knjizi je govorila i dr. *Kristina Peternai*.

25. LIPNJA 1808.

Kraljevski namjesnik Ugarske ukorio je Suboticu jer je priložila svega tisuću forinti za utemeljenje nacionalnog muzeja. Gradsko vijeće je, nakon toga, povisilo svotu na 2.112 forinata i 50 krajara.

25. LIPNJA 1985.

U tvornici ambalaže kombinata »Peščara« u Bačkim Vinogradima pušten je u rad pogon za izradu briketa koji se u kućanstvima koristi kao visoko-

kalorična i ekološki prihvatljiva zamjena za ugalj.

25. LIPNJA 2001.

U HKC »Bunjevačko kolo« predstavljena je knjiga s. *Fides Vidaković* »Hvalospjevi nade« o kojoj su govorili *Andrija Kopilović, Bela Gabrić, Bela Stantić, s. Blaženka Rudić, s. Terzicija Tunjić i s. Dolores Tomurad*.

26. LIPNJA 1914.

Rođen je *András Sztáncsics*, istaknuti mađarski pisac i kulturni djelatnik, doktor pravnih znanosti, dugogodišnji urednik lista »Magyar Szó«.

26. LIPNJA 1946.

U ataru Subotice započelo tzv. uvođenje u posjed oko 600 obitelji kolonista iz BiH, Dalmacije, Like i drugih pasivnih krajeva Jugoslavije.

26. LIPNJA 2000.

U 78. godini života preminuo je novinar *Josip Stipičić*, dipl. ing. agronomije i dipl. oec. dugogodišnji ravnatelj »Subotičkih novina« i istaknuti politički djelatnik, poslanik u skupštini Vojvodine, Republike i Jugoslavije.

27. LIPNJA 1969.

Premينو novinar *Joso Šokčić*, pjesnik i prozni pisac, uređivao je više listova i časopisa. Objavio opsežno djelo »Subotica pre i posle oslobođenja«, te monografske radove »Mijo Mandić, momenti iz njegovog života i rada«, te »Život i rad Age Mamužića«.

27. LIPNJA 1973.

I nogometaši i stolnotenisači Spartaka ispali iz I. savezne lige.

27. LIPNJA 1984.

U Zagrebu je pokopan pjesnik *Jakov Orčić*, nekadašnji novinar Hrvatske riječi, Večernjeg lista i dr. Debitirao s ciklusom pjesama

»Iskre boli« u zajedničkoj zbirci trojice pjesnika (s *I. Pančičem i A. Zolnaićem*), pod naslovom »3 x 20«, Subotica 1957. Objavio također zbirku »Začće gorčine«, Subotica 1971. Zastupljen u više antologija i zbornika.

28. LIPNJA 1922.

U Zagrebu je rođena *Jelka Asić*, djevojački *Šokčević* (podrijetlom iz obitelji bana *Šokčevića*), istaknuta glumica, operna pjevačica – sopranistica, redateljica i kazališna pedagogica, dugogodišnja prvakinja subotičkog kazališta, gdje je ostvarila zavidnu galeriju ženskih likova. Državnu glumačku školu završila je u rodnom gradu 1942. godine. Kod *Ive Lhotke Kalinskog* uči pjevanje, a balet kod *Margarete Forman i Ane Roje*. U zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu debitirala je 1940. godine u *Šenoinu* Hrvatskom Diogenešu, u režiji *T. Strozija*. Od 1942. do 1945. glumica u HNK. U subotičkom Hrvatskom narodnom kazalištu dobiva angažman 1945. godine i ovdje ostaje do 1976., osim 1954./55. kada je u novosadskom Narodnom kazalištu, i od 1955. do 1957. kada je u zagrebačkom kazalištu *Komedija*. Preminula je u Zagrebu 10. rujna 1979.

28. LIPNJA 1992.

U Suboticu stigla najveća skupina izbjeglica iz BiH. U kompoziciji od 18 vagona bile su 1822 osobe, od kojih 70 beba, mahom žitelji iz sela Kozluk, općina Zvornik.

28. LIPNJA 1997.

Objavljena monografija »Salaši« *Augustina Jurige* koja sadrži 125 izabranih crno-bijelih snimki ovoga majstora fotografije, uz predgovor *Bele Durancija*, pjesme i prozu *Lazara Franciskovića*, te crteže inicijala *Viktorije Aladžić*.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Ljetne i zimske ... tikvice

Izvorno podrijetlo tikvica nije točno određeno. Neke su vrste tikvica podrijetlom iz Indije, dok su neke iz Amerike, a ima ih u raznovrsnim bojama, oblicima i veličinama. Meso im je mekano i blijedo zelenkasto. Cvjetovi su jestivi i pripremaju se u francuskoj i talijanskoj kuhinji.

Dijelimo ih na ljetne i zimske, a jedina razlika je u tome što ljetne imaju tanju i mekšu koru od zimskih. Dostupne su tijekom cijele godine, a najbolje su u sezoni od svibnja do kolovoza.

Najbolji odabir su tikvice srednje veličine. S tikvicama postupajte pažljivo, jer i najmanje oštećenje može prouzročiti kvarenja povrća. Čuvajte ih u hladnjaku, neoprane u plastičnoj vrećici, do sedam dana.

PRIPREMA JELA S TIKVICAMA

Niz je specijaliteta svjetskih kuhinja u kojima glavnu ili sporednu ulogu imaju tikvice. Tikvice operite pod mlazom vode, a zatim im odrežite krajeve. S obzirom da se u pripremi jela koriste svi njeni dijelovi, prema želji ili određenom receptu možete ih prepoloviti za nadijevanje, rezati uzdužno na trake, poprečno na ploške ili na kockice.

Zbog svog neutralnog okusa tikvice se mogu pripremati s različitim namirnicama, na različite načine, sirove ili termički obrađene. Tanko narezane ploške tikvica možete pripremiti kao *carpaccio*. Rasporedite po

njima metvicu, narezanu na tanke rezance, pokapajte ih mješavinom maslinova ulja i limunova soka, pospite solju i paprom te dodajte popečene pinjole.

Tikvice se odlično kombiniraju u salatama, pa ih tako možete kombinirati s rajčicama, kukuruzom i bosiljkom ili s dimljenom puretinom i dinjom.

Naribane i ocijedene tikvice možete umiješati u tijesto za palačinke, ispeći i poslužiti kao mali obrok uz kiselo vrhnje s dodatkom bosiljka i vlasca. Od njih možete pripremiti i popečke s dodatkom luka i feta sira, a bit će izvrstan dodatak kajgani.

Tikvice se izvršno kombiniraju i sa žitaricama, pa ih možete pripremiti s rižom u obliku rižota ili složenca koji se u kalupu slaže u redovima. I tjestenine ne mogu bez tikvica pa se mogu kombinirati s raznim oblicima tjestenine, nasjeckanim orasima, filetima incuna, mogu se praviti lasanje u kombinaciji bešamel umaka, pirjanog luka i tikvica...

Tijesto voli također tikvice, primjerice čuvena slana pita *quiche* od tikvica, mozarella, parmezana, bosiljka i origana.

Niz je specijaliteta svjetskih kuhinja u kojima glavnu ili sporednu ulogu imaju tikvice. Poznata američka mesna štruca može se pripremiti s mljevenim mesom puretine i naribanim tikvicama. Francuski *ratatouille* pravi je ljetni specijalitet mediteranske kuhinje. Poseban specijalitet tali-

janske kuhinje su cvjetovi tikvica. Mogu se pohati u dubokom ulju ili puniti nadjevom od rajčica, krušnih mrvica, parmezana i začina te peći u pećnici. Jelo egipatske kuhinje nadjevene su tikvice s mljevenom govedinom, rižom i rajčicom.

Tikvice će dati poseban okus i slasticama. Tako možete pripremiti kakao muffine s dodatkom naribanih tikvica, sušenih brusnica ili grožđica te narezanih, popečenih oraha.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Tikvice sadrže raznovrsne nutrijente koji potiču zdravlje organizma. Visok udio vode čini tikvicu idealnom namirnicom za dijetu. A za potpuno iskorištenje ljekovitih svojstava, preporučuje se konzumirati tikvice s korom. Dijetalna vlakna, koja se uglavnom nalaze u kori reduciraju visoke količine kolesterola te štite srce i krvožilni sustav.

Tikvice su izvanredan izvor mangana i vitamina C te vrlo dobar izvor magnezija,

POLPETE OD TIKVICA

Potrebni sastojci:

- 1 veća tikvica oko 300 g
- 2 jaja
- 50 g slanog feta sira
- 1 prašak za pecivo
- 2 žlice mrvica
- nešto brašna
- peršin
- češnjak
- sol

papar
1 mala žlica vegete

Priprema:

Tikvice oprati, naribati i ostaviti da odstoje pola sata. Ocijediti od tekućine i dodati jaja, naribani sir, peršin, češnjak, sol (oprez jer je sir slan), papar, vegetu, 2 žlice mrvica i brašna taman toliko da tijesto bude spremno da se oblikuju polpete koje se uvaljaju u brašno i prže na zagrijanom ulju. Ocijediti na papirnatom ručniku. Služiti kao prilog hladno ili toplo!

Iako tikvice botanički spadaju u

voće, u kuhinji se tretiraju kao

i svo ostalo povrće. Pripadaju

vrsti »Cucurbitaceae«, kojoj

pripadaju i dinje i krastavci

vitamina A, kalija, prehrambenih vlakana, folne kiseline, fosfora, bakra i vitamina B12.

Magnezij igra važnu ulogu u prevenciji ateroskleroze, srčanog i moždanog udara, a zajedno s kalijem sudjeluje u regulaciji krvnog tlaka.

Laboratorijska istraživanja utvrdila su da fitonutrijenti u soku tikvica imaju antikancerogena svojstva jer sprečavaju mutaciju stanica. Ekstrakti tikvica reduciraju benigne simptome prostate, a taj se učinak pojačava u kombinaciji s drugim povrćem.

Antioksidanti i vitamin C beta karoten sudjeluju u procesima koji sprječavaju oksidaciju kolesterola. Oksidirani oblik kolesterola nakuplja se na stanicama stijenki, a antioksidanti posredno djeluju na usporavanje pojave ateroskleroze.

ZDRAVI KOLAČ OD TIKVICA

Potrebni sastojci:

čaša = 2 dl
3 jaja
1 ½ čaše smeđeg šećera
250 g sira ricotte
1 žličica arome vanilije
3 čaše brašna
1 žlica praška za pecivo
1 žličica soli
1 žličica muškatoz oraščića
1/3 čaše nasjeckanih oraha
1 čaša biljnog ulja
2 čaše naribanih tikvica

Priprema:

U posudi izmiješajte jaja i šećer pa dodajte aromu vanilije i sir. U drugoj posudi pomiješajte suhe sastojke (brašno, sol, prašak za pecivo, mušk. oraščić) i prosijte. Dodajte nasjeckane orahe. Tikvice ogulite i naribajte (2 čaše su oko 2 tikvice srednje veličine). U smjesu od jaja i sira dodajte 1/3 suhe smjese, pa pola količine ulja, pa drugu trećinu suhe smjese, pa ostatak ulja i na kraju ostatak suhe smjese. U sve pažljivo umiješati tikvice. Izlijte u namašćen kalup i stavite peći u prethodno ugrijanu pećnicu na 175 stupnjeva, pecite oko 1 sat.

POVRTNI SLOŽENAC

Potrebni sastojci:

4-5 srednjih mladih krumpira
2-3 manje tikvice
1 paprika
1 veća rajčica
2 češnja češnjaka
1 manji luk
ružmarin, sol, papar
nadjev:
25 dkg sira goude ili nekog drugog
1 šalica, manja parmezana
po želji mariniranih ili svježih šampinjona
preljev:
2 jaja
2 dcl kiselog vrhnja

Priprema

Očistiti povrće i narezati na ploške, tikvice malo osoliti i neka odstoje da puste vodu. Slagati na pouljenu vatrostalnu posudu - sloj krumpira, na njega sloj tikvica, zatim sol, naribajte luk, i sloj naribanog sira i parmezana, na to sloj rajčica narazanih na ploške, pa sloj paprika, pa opet sloj tikvica, sira i na vrh marinirane gljive. Dodati češnjak, ružmarin i začine po želji. Staviti peći u pećnicu na 180 stupnjeva oko 40 minuta. Nakon 20 minuta preliti jajima i vrhnjem i nastaviti peći.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Stiglo je proljeće, a snijm cvijeće, pelud i alergije!

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

od 1991 sa vama!

	FIGUR	SLAVNI GLUMAC, ANTONIO DESPERADO	IZRAJLJATI ZUBIMA	OKVIR SLIKE	KALU	"ACRIST"	PLATINA	FR. DRAMATIČAR (sinogram praprima: LHO-LI-MAU)	ESTRADIJACI	ČILSKA	ALBANSKA TELEGRAFSKA EGENCIJA	TITULA IZABRANE LJEPOTICE	PRVO SLOVO ABECEDE
KOLEKCIJA POETSKIH SASTAVAKA													
POSUDA ZA CVRČE					OBRAZLOŽENJE ŠPANSKE POPIJEVKA								ODASLANCI
REDATELJ BERGMAN							KNJIGE ZEMLJOVIDA "IVANEČKI MAGAZIN"						
DUGOHO- GA PTICA ZERJAV						NATPIS NA RASPELU MLADUNČE SRNE					SLAVEN ZAMBATA ALBERT EINSTEIN		
OPUS ... ILL AGNUS ...				GRAD U KAZAH- STANU (ALMATI KRIGI)								PRVI VOKAL SRUŠITI SE SVOM VELIČINOM	
SLAVNA GLUMICA ŠVAPAR- SKOG POD- RUČJA													
CRNA SMOLA							... I/OV TEREN, ZEMLJISTE				TALU PTICA SLUČNA LUNAR		
PIREKCIJA REDAKCIJA ENIGMATSKOG Y JEDNIKA "KVISKOTEKE"	TULJANO- VO KRZNO (SLIKANI JEDNAKO, IDENTIČNO)				FUTROLA ZA NAO- ČALE ŽENA IZ ERVADORA					EPOHA			
NATANJE SLOVO		TETOVIRANI CRTEŽI	"ID EST" JESENJI OTKOS TRAVE (MNOŽI)			ROSOČKA GLUMICA, LUCY REDATELJ ASHBY				GLUMAC VORHIT			
GLAVNI GRAD ŠVEDSKE											PUJEVAČ TOLEDANO GLUMAC MORALES (letovi 1982)		
SPOJNICA TOČAKA KRIVULJE						"HIGH JO- INT ELE- VATION" NAŠ PRAV- NIK, MLE					AKTINU GLUMICA RAUKAR		
OTILJA ODMILA					"ALBANSKI" JAPANSKA KRATKA PJEŠMA, TANKA			TALIJANI (IZBIEGLI IZ DALMACIJE) PLAVETNI LAN					
50. GODIŠNICA	OVUDA STUĐEN KRAČE					ŽRTVENICI BILJKA ZA PRVO							RUSKI ANTIBOL- SEVIK
CRKVENI TABERNA- KUL													
OVA		SLAVNI KREATOR, GIORGIO (IRVIN SINIO)								POVIŠEN TON A (ME GLUM- CA PACINA)			
KONOPAC				MALA REKA PORTUGAL							SELEN "METAR"		
NAŠ VIO- LONČELIST, VALTER							AMERIČKI GLUMAC, VAL						

zbička pjesama, vaza, otresati, ingmar, atlas, zdrat, int, sz, dol, alma-az, a, usula andress, katan, onay, il, sil, etul, era, i, lo, flu, jon, stockholm, avl, betiva, hje, acc, ota, alb, esult, ovud, oftar, svetoforniste, tar, amant, als, uze, kessica, se, desparij, kilmier.

RIJEŠENE KRIŽALJKE

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

VIS »Akordi« i začeci zabavne glazbe u Plavni

Nakon velike poplave Dunava 1965. godine, u Plavni nastaju bitne izmjene u svim područjima društvenog života – jedan broj mještana odlazi iz sela, mladi se okreću novim trendovima, pod utjecajem vladajuće ideologije napuštaju se stari običaji, jezik

tim instrumentom i započeli s vježbanjem – prvo pojedinačno, a potom skupno. To su bili *Zvonko Pelajić*, solo gitara, *Josip Mirko Andrić*, ritam gitara, *Pava Adamović*, bas gitara i *Ivica Kaplar*, bubnjevi. Svom sastavu, još prije prvog javnog nastupa, dali su ime »Akordi«. S bubnjem je bilo malo teže, ali u tome im je velikodušno pomoglo Dobrovoljno vatrogasno društvo Plavna, koje je nekada imalo čuveni puhački orkestar s bubnjevima i dobošem, koji se već u to vrijeme nisu koristili.

Do prvog javnog pojavljivanja bilo je dosta poteškoća i muke u učenju, jer nimalo pismenih gitarista tada još nije bilo u tako malim selima. Ipak, najbolji plavnjanski violinist svih vremena *Josip Probojčević*, poznavao je note i način sviranja, ne samo na violini i tamburi, nego i na gitari. Njegovom zaslugom »Akordi« su započeli svoje muziciranje odmah notalno. Nažalost, vrsta glazbe koju su oni izvodili nije mnogo zanimala ovog vrsnog seoskog svirca, pa su članovi novoga benda samostalno nastavili rad.

»Akordi« su svirali gotovo isključivo za ples, a u početku su djelovali pri DVD-u. U to su vrijeme još neke mame cijelu noć sjedile u plesnoj dvorani prateći svoje kćeri, ali se taj običaj tada počeo naglo gubiti. U Omladinski su dom djevojke već dolazile same, ali zbog sve bolje svirke »Akorda«, svi su počeli dolaziti na ples u Vatrogasni dom, dok je Omladinski ostajao gotovo prazan. Ovaj se sastav proćuo i u obližnjim mjestima, pa je na njihove nastupe dolazio sve veći broj gostiju iz susjednih sela.

Zahvaljujući dobroj zaradi, »Akordi« su uznapredovali u tehnici i opremi, te su od akustičnih gitara, magneta i pojačala ručne izrade, postupno kupili električne gitare, osuvremenili bubnjeve, osamostalili se i dobili vlastito autorsko pravo. S redovitim sastavom »Akorda« povremeno su nastupali i drugi

Na fotografiji pred vama samo je dio »Akorda«: Mirko Andrić, danas dipl. strojar i inženjer u mirovini, Zvonko Pelajić, glazbeni pedagog u mirovini i pok. Josip Andrić, veterinar. Nažalost, bubnjar sastava Ivica Kaplar, koji nije na ovoj fotografiji, umro je od teške bolesti 1968. u devetnaestoj godini, a poslije tog tragičnog epiloga »Akordi« više nikada nisu javno nastupili. Na pridodatoj fotografiji je i pok. Pava Adamović, a šesiri na glavu dvojice gitarista svjedoče o popularnosti meksikanskih melodija i plesova u ono vrijeme.

i narodna glazba. Može se reći kako nastupa svojevrsna emancipacija svih slojeva društva. Tamburaške bande, koje će još jedno vrijeme čuvati identitet žitelja ovoga mjesta, ipak gube na značaju, a svoju popularnost ustupaju ljubiteljima zabavne glazbe, kojima je gitara idol i model identifikacije s modernim životom.

Inspirirani glazbom Bijelih strijela, Crvenih koralja i drugih vokalno-instrumentalnih sastava u kojima dominiraju tri gitare i bubnjevi, jedna skupina entuzijasta, u tako malom selu kao što je Plavna, odlučila je osnovati takav ansambl. U to vrijeme objavljivali su se razni priručnici za samouko učenje gitare, koja nije bila preskupa, te su se brzo snabdijeli

glazbenici koji su također poznavali djelomice i note, kao npr. *Ivica Mačvanin*, trubač, te *Milan Drobac* i *Josip Andrić*, gitaristi i drugi instrumentalni i vokalni solisti.

VIS »Akordi«, dakle, u svom punom usponu prekinuo je rad, a dospio je čak i na stranice Plavog vijesnika, u to vrijeme vrlo popularnog glazbenog časopisa.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

USPJEŠNA ŠKOLSKA GODINA U GRADSKOJ KNJIŽNICI

Čitam, pa što!

Drugi moji, uživajte li u zasluženim ferijama? Vjerujem da da, a od sutra će to moći reći i srednjoškolci, jer je i njima danas posljednji dan ove školske godine.

Kad pogledamo malo, iz ove perspektive, moglo bi se reći da je ovo bila dobra godina. Naravno, bilo je tu svega - i straha, i sreće, i ljubavi, i loših dana... ali to samo čini sve zabavnijim, interesantnijim.

I u Gradskoj knjižnici je bilo dobro ove godine. Čitalo se na sve strane. Bilo je nekoliko kvizova, kreativnih radionica, susreta s piscima i naravno obrada lektire. I ta lektira kadkad može biti veoma interesantna... još

ako tim povodom posjetimo Gradsku knjižnicu, može to biti zabavan dan.

Mnogi su ove godine čitali, neki zato što vole i žele, a neki zato što moraju. Mnogi su i sudjelovali na satu hrvatskog jezika organiziranom u Gradskoj knjižnici. Kako je to izgledalo možete pogledati na sajtu www.subiblioteka.rs a neke trenutke zabilježili smo i na Hrckovim stranicama. Podsjetite se kako je izgledala, sada već prošla školska godina u Gradskoj knjižnici i ne zaboravite: knjižnica radi i tijekom ferija!

Nagrade za najbolje

Svečana akademija za najbolje učenike hrvatskih Sadržaja koju organiziraju Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata bit će održana u utorak, 26. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 19,30. Tom prilikom bit će proglašeni i pobjednici likovno-literarnog natječaja »Lijepi moj zavičaj«.

»Mali odmor« ide na »Veliki odmor«

Dragi moji mali i veliki čitatelji Hrckovih stranica, sigurno se sjećate kada sam vas obavijestila kako smo uspostavili divnu suradnju između »Zadarskog lista«, odnosno njegovog dodatka četvrtkom pod nazivom »Mali odmor«. Radove koje vrijedno pišete ili crtate redovito smo slali i u Zadar gdje su objavljivani. Moram reći da su reakcije više nego dobre.

Školska godina je završila i »Mali odmor« je otišao

na »Veliki odmor« do jeseni. U znak dobre suradnje i želje da se ona nastavi i u rujnu, objavljujemo nekoliko likovnih i literarnih uradaka djece iz Zadra. Dok uživate u njima možete slobodno razmisliti o čemu biste vi mogli pisati ili crtati. Željno očekujem i vaše uratke koje ćemo najprije objaviti u Subotici, a potom s radošću na jesen poslati i našim prijateljima u Zadar.

Škrinja moje bake

U škrinji moje bake
Pronađu se stvari svake.
Baka ih je čuvala kad je bila mlada,
Pa ih s osmjehom promatra sada.
Uspomene čuvaju te stvari stare,
Uvik iste, za vrime ne mare.
No baka za vrime itekako mari,
Pa sakupljati voli stare stvari.
Ona stari, stvari ostaju iste,
Uvik lipe, uvijek čiste.
Poneko pismo napisano od srca,
Poneki suvenir i sat što još kuca.
Škrinja uvijek baki mladost vrati,
Dok baka stari, dok idu sati!

Napisala: Marta Jurlina
Osnovna škola »Stari grad«, 3. razred
Mjesto pod Velebitom,
30 km od Zadra prema Rijeci
Mentorica: Suzana Milovac

Dobro jutro, more

Dobro ti jutro more moje
raširi široko valove svoje
Probudi ribe, školjke i ptice
pokaži svima svoje modro lice
Sunce se polako budi
a more za svitlom žudi
Budi se nebo, bude se ljudi
a ti more svima sritno budi
Brodovi plove daleko po svitu
susreću jata ptica u letu
More duboko svoj tajne ima
kada dođe oseka ili plima
Mnoštvo riba dubinom putuje
i za površinom mora tuguje
Morske zvijezde gledaju u nebo
čekajući zvijezde kada bude vedro
Galeb sinji poznat je svima
Uvijek na moru za njega hrane ima
Brodicama malim ribari plove
svake noći oni ribe love
Mjesec im svitli po moru dubokom
Kad ne vide ništa golim okom
More moje najlipše
Svako jutro volim te sve više
Zato ti dobro jutro želim

Martina Grginović
Osnovna škola »Sukošan«, 6. a
Sukošan

Likovni uratci na temu
»Stara kamena kuća u
selu Pridraga« su djelo
polaznica Likovne i knji-
ževne radionice Župe
Pridraga čiji su voditelji
Karolina i Zvonko Čulina.

Lucija Čulina

Livia Mazić

Mihaela Oštrić

Petra Oštrić

PETAK
22.6.2012.

06:17 Trenutak spoznaje
 06:47 TV kalendar
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 08:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:55 ZABA - 90 sekundi
 09:02 Divlji plamen 2, serija
 09:45 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:05 Vrijeme danas
 10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5
 11:00 Dan antifašističke borbe, prijenos
 12:00 Dnevnik
 12:19 TV kalendar
 12:35 Moć sudbine
 13:30 Iza žice, dokumentarni film
 15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 15:15 Ponos Ratkajevih, TV serija
 16:00 Gorski liječnik 3, serija
 16:40 Putem europskih fondova
 17:00 Vijesti u pet
 17:20 HAK - Promet info
 17:25 Hrvatska uživo
 17:55 Jugoslavija-Spas pred ponorom
 18:30 Dr. Oz, talk show
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:05 Večeras
 20:06 Vrijeme
 20:09 ZABA - 90 sekundi
 20:10 Legenda o kristalnim lubanjama
 21:00 Ciklus hrvatskog filma: Ne okreći se, sine
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Sport
 23:15 Vijesti iz kulture
 23:30 Seks i grad, humoristična serija
 00:00 Praški duet, film
 01:30 Ne okreći se, sine!, film
 03:11 Euro 2012., snimka četvrtfinala

07:25 Teletubbies, animirana serija
 07:50 Mala Tv
 08:20 Fantastični prijatelji 2, serija za djecu
 08:45 H2O Uz malo vode! 2, serija za mlade
 09:10 Patak Frka, crtana serija
 09:30 Pipi Duga Čarapa, crtana serija
 09:55 Gradić Wakkaville, crtana serija

10:20 Najbolje iz povijesti HTV-a: Srdačno vaši - Ivo Brešan
 11:05 Gorski liječnik 2
 11:50 Moć boja, dokumentarna serija
 12:15 Kratki susreti
 12:40 Jugoslavija: Početak kraja, dokumentarna serija
 13:10 Idemo na sjever
 14:00 Ljubav u zaleđu, telenovela
 14:45 Glazba, glazba...
 15:00 Edgemont 1
 15:25 Obična klinka, serija za mlade
 15:45 Ubi me dosada 1
 16:15 Briljanteen
 16:55 Dva ratna druga

07:00 I tako to...,
 07:25 Neustrašivi
 Scooby-doo
 07:50 Beba Felix
 08:15 TV izlog
 08:30 Kad lišće pada
 09:25 TV izlog
 09:40 Strasti orijenta
 11:40 Walker, teksaški rendžer
 13:40 IN magazin
 14:30 Walker, teksaški rendžer
 16:25 Zauvijek susjedi
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Strasti Orijenta
 21:45 Poruka u boci, igrani film
 00:10 Polarna oluja, igrani film
 01:50 Izumitelj, igrani film
 03:25 Ezo TV, tarot show
 04:55 Dnevnik Nove TV

17:55 Top Gear 10, dokumentarna serija
 18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 1, serija
 19:30 Teletubbies, animirana serija
 20:00 Euro 2012., emisija
 20:35 Euro 2012., prijenos
 22:35 Euro 2012., emisija
 23:20 Euro 2012., sažeci
 23:35 Bitange i princeze 1
 00:10 Političareva žena
 01:40 Kalifornikacija 2
 02:10 Dobra žena 1, serija
 02:55 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
 03:40 Glazbeni spotovi

05:10 Glazba, glazba
 05:40 RTL Danas, informativna emisija
 06:20 Dragon Ball Z
 07:05 PopPixie
 07:20 Moji džepni ljubimci
 07:35 Cobra 11
 08:30 Kismet - okovi sudbine
 09:20 Kismet - okovi sudbine
 10:14 Kuhar i pol, kulinarski show
 10:15 Vatreno nebo
 11:35 Ekkluziv Tabloid, magazin
 12:00 Večera za 5
 13:05 Krv nije voda
 14:00 Cobra 11
 14:55 Ezel
 16:00 Ezel
 16:55 RTL 5 do 5
 17:00 Euro - specijal iz Poljske
 17:10 Večera za 5
 17:58 Kuhar i pol
 18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:05 Krv nije voda
 20:00 Kismet - okovi sudbine
 20:50 Kismet - okovi sudbine
 21:35 Osveta, igrani film
 23:55 Danteov vrh, igrani film
 01:50 Pentatlon, igrani film
 03:40 Astro show, show
 04:40 RTL Danas

SUBOTA
23.6.2012.

06:37 Drugo mišljenje: Hijatalna hernija
 07:07 100 godina Etnografskog muzeja Split
 07:37 TV kalendar
 07:50 Hrvatska kronika BiH
 08:10 Noć krvavog mjeseca, film
 09:40 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:09 Vrijeme danas
 10:10 HAK - Promet info
 10:13 Kućni ljubimci
 10:45 Svaka bolest svoju biljku ima, dokumentarna serija
 11:15 Normalan život, emisija o obitelji
 12:12 Vrijeme
 12:14 TV kalendar
 12:30 Moć sudbine, telenovela
 13:15 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
 13:45 Prizma
 14:30 Cateina ljubavna priča, film
 16:05 Madagaskar: Izgubljeni svjetovi, dokumentarna serija
 17:00 Vijesti u pet
 17:09 Vrijeme sutra

17:10 HAK - Promet info
 17:15 Euromagazin
 17:48 "Britanija, Gadafi i mučenje" "Mugabeov i krvavi dijamanti", dokumentarni filmovi
 18:53 Najbolje od Globalnog sijela
 19:30 Dnevnik
 20:10 Maršal Žukov, dokumentarni film
 21:00 Međunarodni dječji festival Šibenik
 22:20 Dnevnik 3
 22:35 Sport
 22:38 Vrijeme sutra
 22:40 News
 22:45 Vijesti iz kulture
 23:00 Francuska veza 2, američki film
 01:00 Smrtonosni hitac, film
 02:35 Krvava romanca, film
 04:05 Euro 2012., snimka

05:30 Moć sudbine
 06:15 Majstori svirači: Zabok
 06:45 Animacijaci 1
 07:10 Priče u slikama 2, serija
 07:25 Mala Tv
 07:55 Kućni svemirci, crtana serija
 08:25 Pinokio 3000, film
 09:55 My Own Country, film
 11:40 Čuvari zdravlja
 12:10 KS Automagazin
 12:40 Obrtnik i partner
 13:10 4 zida
 13:40 Legenda o kristalnim lubanjama
 14:30 Klimatske promjene
 15:00 Ružiona
 15:30 Pjesme Podravine i podravlja Pitomača
 16:30 Zagreb: EP u kajaku i kanuu, snimka
 17:15 Na rubu znanosti: Parapsihologija i spiritizam
 18:15 Boje turizma
 19:05 Teletubbies
 19:30 Garaža: Lidija Bajuk Quartet
 19:55 Večeras
 20:00 Euro 2012., emisija
 20:35 Euro 2012., prijenos
 22:35 Euro 2012., emisija
 23:20 Euro 2012., sažeci
 23:35 Bitange i princeze 1, humoristična serija
 00:10 Johan Falk, serija
 01:40 Ana Vidović i Zagrebački solisti
 02:55 Glazbeni spotovi
 04:55 Noćni glazbeni program - arhiva

05:45 TV Izlog
 06:00 Dodir s neba
 06:55 Zauvijek susjedi

08:45 Ptica trkačica
 09:10 Lego Ninjago
 09:35 Gormiti
 10:00 Pokemoni
 10:50 Sestra Hawthorne
 12:50 Larin izbor
 14:55 Američki san, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Proverjeno
 18:05 Nad lipom 35
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Allan Quaterman i hram lubanje, igrani film
 21:50 Zmije u avionu, film
 23:50 Putnik 57, igrani film
 01:25 Pumpkinhead 4: Krvavi sukob, igrani film
 03:00 Ezo TV, tarot show
 04:30 Dnevnik Nove TV
 05:15 Dodir s neba, serija

04:25 RTL Danas
 05:00 Dragon Ball Z
 06:35 PopPixie, crtani film
 07:50 Ben 10: Ultimate Alien
 08:15 Učilica, kviz za djecu
 09:05 Kuhar i pol, kulinarski show
 09:10 Columbo
 11:20 Poroci Miamijsa
 12:20 Poroci Miamijsa
 13:35 Časna riječ, igrani film
 15:25 Danteov vrh, igrani film, akcijski
 17:25 Discovery: Preživjeti divljinu - Kina
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo
 20:00 Pusti vodu da miševi odu, igrani film
 21:40 Policajac s Beverly Hillsa 2, igrani film
 23:45 Divlja orhideja 2, igrani film, erotska drama
 01:45 Astro show, show, emisija uživo
 02:45 RTL Danas

NEDJELJA
24.6.2012.

06:37 Duhovni izazovi
 07:20 Normalan život, emisija o obitelji
 08:00 Zlatna kinoteka: Oni žive noću, film
 09:50 TV kalendar
 10:00 Vijesti
 10:09 HAK - Promet info
 10:10 ni DA ni NE: Financiranje profesionalnog sporta

11:00 Poirot 5, serija
12:00 Dnevnik
12:25 Plodovi zemlje
13:20 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Misija bez dozvole, film
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti u pet
17:10 HAK - Promet info
17:15 Mir i dobro
17:45 Vrtlarica
18:15 Lijepom našom: Darda
19:30 Dnevnik
20:10 Poslanica predsjednika RH, Ive Josipovića
20:20 U registraturi
21:20 Sedamdeset i dva dana, hrvatski film
23:00 Dnevnik 3
23:40 Pošteno i prema zakonu 1, serija
00:25 Dr. Oz 1b, talk show
01:05 Nedjeljom u dva
02:05 Djevojke iz St. Triniana, britanski film
03:45 Euro 2012., snimka
05:20 Skica za portret
05:25 Prizma

07:00 Ana Vidović i Zagrebački solisti
08:15 Prijatelji 3
09:10 Vesele trojke, crtana serija
09:35 Silvestrove i Čičijeve tajna
10:00 Merlin 3, serija za djecu i mlade
10:50 Biblija
11:00 Zagreb: Misa, prijenos
12:05 Filmska matineja: Gdje duge sjaju, film
16:00 Babybonus
16:35 Zagreb: EP u kajaku i kanuu
17:20 Najveće senzacije OI
17:50 Međunarodni dječji festival Šibenik, snimka
19:05 Teletubbies
19:30 Glazbeni specijal
20:00 Euro 2012., emisija
20:35 Euro 2012., prijenos
22:35 Euro 2012., emisija
23:20 Euro 2012., sažeci
23:35 Crna nedjelja, američki film
01:55 Glazbeni spotovi
04:30 Noćni glazbeni program - arhiva

06:05 TV Izlog
06:20 Dodir s neba
07:15 Zauvijek susjedi
08:25 Ptica trkačica
08:50 Lego Ninjago, serija

09:15 Gormiti, serija
09:40 Pokemoni, serija
10:05 Pokemoni, serija
10:30 Klub otpisanih, serija
11:30 Larin izbor, serija
13:35 Moonwalker, igrani film
15:30 Nad lipom 35, show
16:40 Karate Kid 2, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Karate Kid 2, film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Periferija City, serija
21:00 Dozvola za vjenčanje, film
22:45 Red Carpet, magazin
00:05 Ubojita hladnoća, igrani film
01:45 Gospodari iluzija, show
02:35 Prijatelj Joey, film
04:25 Red carpet
05:15 Dnevnik Nove TV
06:05 Kraj programa

04.30 RTL Danas
05.05 Dragon Ball Z, animirani film
06.40 Moji džepni ljubimci, animirani film
07.50 Ben 10
08.30 Columbo, kriminalistička serija
10.50 Poroci Miamijsa
11.50 Poroci Miamijsa
13.05 Pusti vodu da miševi odu, film
14.45 Policajac s Beverly Hillsa 2, igrani film,
16.40 Budva na pjenu od mora, serija
17.45 Ekkluziv Vikend, zvezdani magazin
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 Galileo
20.00 Budva na pjenu od mora, serija
21.00 Zemlja tigrova, igrani film, drama
22.55 CSI: Miami
00.45 CSI: Miami
01.35 Astro show, show
02.35 RTL Danas
03.55 Discovery, dokumentarna serija

**PONEDJELJAK
25.6.2012.**

06:17 Mir i dobro
06:47 TV kalendar

HRT1 23.6.2012. 21:00

Međunarodni dječji festival Šibenik

Ovogodišnji Međunarodni dječji festival Šibenik bit će otvoren mjuziklom 'Mačak Džingiskan i Miki Trasi' prema romanu u stihovima Vesne Parun. Glazbu za predstavu skladao je Ladislav Tulač, a redatelj je Ivan Leo Lemo. Bit će to uvod u bogati dvotjedni program sastavljen od najboljih domaćih

predstava za djecu te gostovanja brojnih inozemnih kazališnih skupina. U Šibeniku će gostovati i mnogi književnici, slikari, glazbenici i plesači, bit će prikazan niz filmova za djecu, a u brojnim radionicama najmlađi će imati priliku pokazati svoju kreativnost.

Redatelj: Ivan Miladinov
Urednik: Gordana Mrđen

07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:55 ZABA - 90 sekundi
09:00 Dan državnosti, misa iz Zagreba
10:30 Vijesti
11:05 Nevidljivi leopard
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine
13:15 Bridge to Terabithia, film
15:15 Ponos Ratkajevih, TV serija
16:05 Gorski liječnik 3, serija
16:50 TV kalendar
17:00 Vijesti u pet
17:20 HAK - Promet info
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Jugoslavija - Početak pluralizma
18:30 Dr. Oz, talk show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA - 90 sekundi
20:10 TV Bingo
20:30 Svečana akademija u povodu Dana državnosti
21:45 Transatlantic, hrvatski film

00:00 Vijesti iz kulture
00:15 Skupljači školjaka, serija
01:45 CSI: Las Vegas 11, serija
02:30 Skica za portret
02:45 Dr. Oz, talk show
03:25 Najbolje iz povijesti HTV-a: 100% ja - Tereza Kesovija
06:40 Moć sudbine
07:25 Teletubbies
07:50 Mala Tv
08:20 Fantastični prijatelji 2
08:45 H2O Uz malo vode! 2
09:10 Patak Frka
09:30 Pipi Duga Čarapa
10:00 Gradić Wakkaville
10:25 Najbolje iz povijesti HTV-a: 100% ja - Tereza Kesovija
11:20 Gorski liječnik 3, serija
12:05 Plodovi zemlje
12:55 Idemo na sjever
13:40 Jugoslavija - država

za jedno stoljeće:
Spas pred ponorom
14:10 Ljubav u zaleđu, telenovela
14:55 Glazba, glazba...
15:15 Edgemont 1, serija za mlade
15:40 Obična klinka, serija za mlade
16:05 Dharma i Greg 4, humoristična serija
16:25 Mijenjam svijet: No stres on Cres
16:55 Tajne velikog Mekonga
17:45 100% poduzetnik
17:50 Top Gear 10
18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 1
19:30 Teletubbies
20:00 Euro 2012., emisija
21:00 Strani igrani film
23:05 Bitange i princeze 1
23:40 CSI: Las Vegas 11
00:25 Kalifornikacija 2
00:55 Dobra žena 1, serija
01:40 Zakon i red: Odjel za žrtve 11
02:25 Glazbeni spotovi
04:25 Noćni glazbeni program

06:05 I tako to..., serija
06:30 Neustrašivi
Scooby-doo, serija
06:55 Beba Felix, serija
07:20 TV izlog
07:35 Kad lišće pada, serija
08:40 TV izlog
08:55 Strasti Orijenta, serija
10:35 Walker, teksaški rendžer
12:30 Zauvijek susjedi, serija
13:05 IN magazin
13:55 Walker, teksaški rendžer, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:45 Večernje vijesti
22:05 Tarzan, čovjek majmun, igrani film
00:05 Karate Kid 2, film
02:05 Živa meta, serija
02:55 Seinfeld, serija
03:40 Ezo TV
04:40 Dnevnik Nove TV

05:50 RTL Danas
06:30 Dragon Ball Z
07:15 PopPixie
07:30 Moji džepni ljubimci
07:45 Kismet - okovi sudbine
08:50 Vatrene nebo
09:50 Ekkluziv Vikend
10:50 Večera za 5
11:40 Krv nije voda
12:50 Poroci Miamijsa
14:50 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5, lifestyle emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
21:00 Brzi i žestoki, igrani film, akcijski
22:50 Djeca čovječanstva, igrani film
00:55 RTL Vijesti
01:10 CSI: Miami
02:00 Astro show, show
03:00 CSI: Miami
03:45 RTL Danas, informativna emisija

UTORAK 26.6.2012.

06:14 Treća dob
06:44 TV kalendar
06:54 100% poduzetnik
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:58 ZABA - 90 sekundi
09:05 Divlji plamen 2, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:09 Vrijeme danas
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5
11:05 Prirodni svijet 4: Kraljica manti
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Nestala, 17 godina - kanadski film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:09 Vrijeme sutra
15:15 Ponos Ratkajevih, TV serija
16:05 Gorski liječnik 3, serija
16:50 TV kalendar
17:00 Vijesti u pet
17:20 HAK - Promet info
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Jugoslavija - Raspad Saveza komunista Jugoslavije
18:30 Dr. Oz, talk show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:09 ZABA - 90 sekundi
20:10 Boje turizma
21:00 U dobrom društvu, film
22:50 Dnevnik 3
23:35 Seks i grad, humoristična serija
00:05 R.Pilcher: Skupljači školjaka
01:35 CSI: Las Vegas 11
02:20 Dr. Oz, talk show
03:00 Sjećanje na Krešimira Čosića emisija ili Jugoslavija - SSSR
05:25 Divlji plamen 2, serija

06:40 Moć sudbine
07:25 Teletubbies
07:50 Mala Tv
08:20 Fantastični prijatelji
08:45 H2O Uz malo vode
09:10 Patak Frka
09:30 Pipi Duga Čarapa
10:00 Gradić Wakkaville
10:25 Sjećanje na Krešimira Čosića ili Jugoslavija - SSSR
11:25 Gorski liječnik 3, serija
12:15 Obrtnik i partner
12:45 Hrvatska kronika BiH
13:00 Idemo na sjever

13:40 Jugoslavija - Početak pluralizma
14:10 Ljubav u zaleđu
14:55 Glazba, glazba...
15:15 Edgemont 2
15:40 Obična klinika
16:05 Dharma i Greg 4
17:00 Tajne velikog Mekonga
17:50 Top Gear 10
18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 1
19:30 Teletubbies
20:00 Euro 2012., emisija
21:05 Bitange i princeze 1
21:40 Bitange i princeze 2
22:15 CSI: Las Vegas 11
23:00 Ružiona
23:30 Kalifornikacija 2
00:00 Dobra žena 1, serija
00:45 Zakon i red: Odjel za žrtve 11
01:30 Glazbeni spotovi
03:30 Noćni glazbeni program

05:40 I tako to..., serija
06:05 Neustrašivi
Scooby-doo, crtana serija
06:30 Beba Felix, crtana serija
06:55 Kad lišće pada
07:45 TV izlog
08:00 Strasti Orijenta
09:45 TV izlog
10:00 Walker, teksaški rendžer
11:55 Zauvijek susjedi, serija
13:05 IN magazin R
13:55 Walker, teksaški rendžer, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:45 Večernje vijesti
22:05 Veseli kamperi, igrani film
23:50 Tarzan, čovjek majmun, film
01:50 Živa meta, serija
02:40 Seinfeld, serija
03:30 Ezo TV, tarot show
04:30 Dnevnik Nove TV
05:20 IN magazin R
05:40 Kraj programa

05:55 RTL Danas
06:35 Dragon Ball Z
07:25 PopPixie, crtani film
07:40 Moji džepni ljubimci, crtani film

07:50 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
09:00 Vatrene nebo
10:10 Ekkluziv Tabloid
10:45 Večera za 5, lifestyle emisija
11:40 Krv nije voda
12:50 Poroci Miamijsa
13:50 Poroci Miamijsa
14:50 Ezel, dramska serija
15:55 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Večera za 5
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Kismet - okovi sudbine
21:00 Mentalist
22:40 Mentalist
23:40 RTL Vijesti
23:55 Brzi i žestoki, igrani film, akcijski
01:40 Astro show
02:40 RTL Danas

SRIJEDA 27.6.2012.

06:17 Među nama: Umjetnost i svijet
06:47 TV kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
08:58 ZABA - 90 sekundi
09:05 Divlji plamen 2, serija
10:00 Vijesti
10:09 Vrijeme danas
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5
11:05 Prirodni svijet 4: Radio Gibbon,
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine
13:15 Milijuni, britanski film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:09 Vrijeme sutra
15:15 Ponos Ratkajevih
16:05 Gorski liječnik 3
16:50 TV kalendar
17:00 Vijesti u pet
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Jugoslavija - Vrijeme izbora
18:30 Dr. Oz, talk show
19:10 20pet, kviz
19:26 Najave + PP
19:30 Dnevnik
20:02 ZABA - 90 sekundi
20:03 Hrvatsko podmorje 6
20:33 GSS - spas u planini
21:03 Nikad neću biti tvoja, film
22:50 Dnevnik 3
23:10 Sport
23:13 Vrijeme sutra
23:15 News
23:20 Vijesti iz kulture
23:35 Seks i grad, humoristična serija
00:05 Ljetna ljubav, serija
01:35 Putem europskih fondova

01:50 Vrijeme je za jazz: Gerald Clayton Duo
02:45 CSI: Las Vegas 11
03:25 Euro 2012., snimka
05:25 Divlji plamen 2

06:40 Moć sudbine
07:25 Teletubbies
07:50 Mala Tv
08:20 Fantastični prijatelji 2
08:45 H2O Uz malo vode! 2
09:10 Patak Frka, crtana serija
09:30 Pipi Duga Čarapa, crtana serija
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:00 Idemo na sjever
13:45 Jugoslavija - Raspad Saveza komunista Jugoslavije
14:15 Ljubav u zaleđu
15:00 Glazba, glazba...
15:10 Edgemont 2
15:35 Dharma i Greg 4
15:55 City folk 2012: Prag
16:20 Tajne velikog Mekonga, dokumentarna serija
17:10 100% poduzetnik
17:15 Helsinki: EP u atletici, prijenos
20:00 Euro 2012., emisija
20:35 Euro 2012., prijenos polufinala
22:35 Euro 2012., emisija
23:20 Euro 2012., sažeci
23:35 Bitange i princeze 2
00:10 CSI: Las Vegas 11, serija
00:55 Kalifornikacija 3, humoristična serija
01:25 Dobra žena 1
02:10 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
02:55 Glazbeni spotovi
04:55 Noćni glazbeni program

05:40 I tako to..., serija
06:05 Neustrašivi
Scooby-doo, serija
06:30 Beba Felix, crtana serija
06:55 Kad lišće pada, serija
07:45 TV izlog
08:00 Strasti Orijenta, serija
09:45 TV izlog
10:00 Walker, teksaški rendžer, serija
11:55 Zauvijek susjedi, serija
13:05 IN magazin R
13:55 Walker, teksaški rendžer, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija

17:00	Vijesti Nove TV	18.30 RTL Danas
17:25	IN magazin	19.05 Krv nije voda, serija
18:05	Kad lišće pada	20.00 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
19:15	Dnevnik Nove TV	21.00 CSI: NY
20:05	Strasti Orijenta, serija	22.45 CSI: NY
21:45	Večernje vijesti	23.45 RTL Vijesti, informativna emisija
22:05	Ovisni o ljubavi, igrani film	00.00 Mentalist
00:00	Veseli kamperi, igrani film	00.50 Mentalist
01:35	Živa meta, serija	01.35 Astro show, show
02:25	Seinfeld, serija	02.35 Mentalist
03:15	Ezo TV, tarot show	03.20 RTL Danas, informativna emisija
04:15	Dnevnik Nove TV	
05:05	IN magazin R	
05:40	Kraj programa	

06.00	RTL Danas
06.40	Dragon Ball Z, animirani film
07.25	PopPixie, crtani film
07.40	Moji džepni ljubimci, crtani film
07.55	Kismet - okovi sudbine, dramska serija
09.05	Vatreno nebo, telenovela
10.10	Ekkluziv Tabloid
10.45	Večera za 5, lifestyle emisija
11.40	Krv nije voda, serija
12.50	Poroci Miamijsa
13.50	Poroci Miamijsa
14.50	Ezel, dramska serija
16.55	RTL 5 do 5, Informativna emisija
17.10	Večera za 5, lifestyle emisija
18.00	Upoznaj Hrvatsku
18.15	Ekkluziv Tabloid, magazin

ČETVRTAK 28.6.2012.

06:10	Riječ i život: Kakva je realna socijalna i financijska slika Hrvatske?
06:45	TV kalendar
06:55	100% poduzetnik
07:00	Dobro jutro, Hrvatska
07:05	Vijesti
08:58	ZABA - 90 sekundi
09:05	Divlji plamen 3
09:50	Vijesti iz kulture
10:00	Vijesti
10:09	Vrijeme danas
10:10	Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5
11:05	Divljina na neočekivanom mjestu
12:30	Moć sudbine
13:15	Lifepod, američki film
15:00	Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15	Ponos Ratkajevih
16:05	Gorski liječnik 3

16:50	TV kalendar
17:00	Vijesti u pet
17:20	HAK - Promet info
17:25	Hrvatska uživo
17:55	Jugoslavija - Zveckanje oružjem
18:30	Dr. Oz, talk show
19:12	20pet, kviz
19:30	Dnevnik
20:09	ZABA - 90 sekundi
20:10	Kratki susreti
20:35	Moć boja, dokumentarna serija
21:00	Djevojke iz visokog društva, film
22:35	Otvoreno
23:30	Dnevnik 3
00:15	Seks i grad
00:45	Ljetna ljubav
02:15	CSI: Las Vegas 11, serija
03:00	Euro 2012., snimka polufinala
04:50	Reprizni program
05:25	Divlji plamen 3, serija

06:40	Moć sudbine
07:25	Teletubbies
07:50	Mala Tv
08:20	Fantastični prijatelji 2
08:45	H2O Uz malo vode
09:10	Patak Frka, crtana serija
09:30	Pipi Duga Čarapa
10:00	Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:00	Idemo na sjever
13:40	Jugoslavija - Vrijeme izbora
14:10	Ljubav u zaleđu
14:55	Glazba, glazba...
15:10	Edgemont 2

15:35	Obična klinka, serija za mlade
16:00	Dharma i Greg 4
16:20	Traumatologija
16:50	Tajne velikog Mekonga
17:40	Top Gear 10: Bocvana
18:45	Novi klinici s Beverly Hillsa 1
19:30	Teletubbies
20:00	Euro 2012., emisija
20:35	Euro 2012., prijenos polufinala
23:20	Euro 2012., sažeci
23:35	Bitange i princeze 2
00:10	CSI: Las Vegas 11
00:55	Kalifornikacija 3
01:25	Dobra žena 1, serija
02:10	Zakon i red: Odjel za žrtve 11
02:55	Glazbeni spotovi
04:55	Noćni glazbeni program

06:05	Neustrašivi Scooby-doo
06:30	Beba Felix
06:55	Kad lišće pada
07:45	TV izlog
08:00	Strasti Orijenta, serija
09:45	TV izlog
10:00	Walker, teksaški rendžer, serija
11:55	Zauvijek susjed
13:05	IN magazin
13:55	Walker, teksaški rendžer, serija
15:50	Zauvijek susjed
17:00	Vijesti Nove TV
17:25	IN magazin
18:05	Kad lišće pada
19:15	Dnevnik Nove TV

20:05	Strasti Orijenta
21:45	Večernje vijesti
22:05	Provjereno
23:05	Superman 3, igrani film
01:25	Magazin MMA Lige
01:50	Sablasna močvara, igrani film
03:20	Glupost nije zapreka, serija
04:00	Ezo TV, tarot show

06.05	RTL Danas
06.45	Dragon Ball Z
07.30	PopPixie, crtani film
07.45	Moji džepni ljubimci, crtani film
08.00	Kismet - okovi sudbine
09.10	Vatreno nebo, telenovela
10.10	Upoznaj Hrvatsku
10.25	Ekkluziv Tabloid
10.55	Večera za 5
11.45	Krv nije voda, serija
12.55	Poroci Miamijsa
13.55	Poroci Miamijsa
14.55	Ezel, dramska serija
16.55	RTL 5 do 5
17.10	Večera za 5
18.05	Ekkluziv Tabloid
18.30	RTL Danas
19.05	Krv nije voda, serija
20.00	Kismet - okovi sudbine
21.00	CSI
22.45	CSI
23.45	RTL Vijesti
00.00	CSI: NY
00.50	CSI: NY
01.35	Astro show, show
02.35	CSI: NY
03.20	RTL Danas

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18i30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14.40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18,15 'Vojvodanski tjedan'
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
20,00 Divni novi svijet
20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

alan ford

PRIJEDLOG MINISTARSTVU RASVJETE I PROSVJETE DO POČETKA NOVE ŠKOLSKE GODINE:

»Alana Forda« na klupe!

Draga djeco,

Ja sam odveć mlad da bih se bavio poviješću, ali dovoljno star da znam kako je iza vas još jedna zamorna školska godina, a ispred vas ferije i, hmmm, skupa ljetovanja. No, dok se ne odlučite kako ćete i kamo ćete, prepustimo se trošenju skupog vremena na jeftinije, ali isto tako vrijedne sadržaje. Prepustimo se, recimo, stripovima, jer je sada pravo vrijeme za njih. Pošto nema škole, slobodno ih možete podići na stol i uživati u njima namjesto u uglavnom dosadnoj i anakronoj lektiri, čiji sastavljači kao da su sve vrijeme zarobljeni u nekom depou knjižnice za razvoj patriotizma i zastoj misli.

Kada smo već kod lektire, neki od stripova, a ovaj o kojemu ćemo u nekoliko sljedećih nastavaka govoriti, po svim svojim osobinama zaslužuje ući u sastav obveznog školskog štiva. Riječ je o stripu za kojega se ne može reći što je bolje: crtež ili tekst, a u našoj varijanti slobodno možemo dodati i prijevod kao originalni dio genijalnih

Alanov susret s Lindom u epizodi »Frit i Frut«

ideja provedenih u djelo. Strip je to kojemu se, ako se jednom uzme u ruke, vraća do starosti, jer posjeduje čarobnu moć podmlađivanja duha, smijehom prije svega. Ali, strip je to koji, uz pomoć nenadmašno inteligentnog humora, dubinski obrađuje mnoge sociološke pravce svakodnevnog života. Strip je to, zapravo, koji svojom filozofijom polariziranih slojeva društva daje odgovore na mnoga egzistencijalna pitanja; odgovore uvijek opore, jer je ideja uvijek gubitnica u vječitij borbi s materijom.

MAGNUS & BUNKER – TRADE BRIXY

Ako do sada niste pogodili, a to je moguće samo ukoliko niste vidjeli naslov, riječ je o »Alanu Fordu«.

Njegovi duhovni roditelji su *Luciano Secchi* i *Roberto Raviola*, prvi poznatiji pod pseudonimom Max Bunker, a drugi kao Magnus; prvi kao pisac teksta, a drugi kao crtač. Likovno i literarno rođenje »Alana Forda« palo je negdje u svibnju 1969. na radost svih ljubiti-

Alan na početku epizode »San jedne zimske noći«

telja crnog i otkačenog humora. Svega nekoliko mjeseci kasnije i čitatelji diljem bivše Jugoslavije na kioscima su mogli kupiti prvi broj »Alana Forda« naslovljenog »Grupa TNT«. Već taj prvi broj, u izdanju zagrebačkog »Vjesnika«, a ponajviše zahvaljujući mae-stralnom prijevodu pokojnog *Nenada Maxa Brixija*, stekao je i kod nas do tada i do sada nenadmašenu popularnost. Tijekom nekoliko godina, sve do 75. broja pod nazivom »Odlazak Superhika«, čita-telji su željno iščekivali novi broj »Alana Forda«. Zašto baš do 75. broja? Onima koji su uz ovaj strip odrastali ne treba objašnjavati da je nakon njega strip crtao *Paolo Piffareiro* što je presudno utjecalo na kvalitetu »Alana Forda« koja je iz broja u broj padala do nepre-poznatljivosti, kako vizualno tako i tekstualno.

Upravo stoga danas se kod onih pasioniranih ljubitelja »Alan Ford« dijeli na razdoblje od i poslije njegova 75. broja, a pojedini

brojevi, u ovisnosti od njihovog rariteta, na burzama kod prodavača na tržnicama u Hrvatskoj dosežu cijenu i od 150 kuna, tj. preko 2.500 dinara. »Alan Ford« je zbog svoje iznimne popularnosti, nakon osamostaljenja Hrvatske, doživio nekoliko ponovljenih izdanja, koja, sudeći po zanimanju tamošnjih čitatelja, nije smanjena niti do danas. Istina, reprinti »Alana Forda« bili su objavljeni i u Srbiji, od strane stanovite izdavačke kuće iz Kraljeva. Ali, na njihovu žalost, ljubitelji ovoga stripa ostali su nepodijeljeni u ocjeni da ekavski prijevod i »srbizacija« »Alana Forda« nisu niti blijeda sjena »Vjesnikova« izdanja.

A sad prijedimo na same junake koje su nam Magnus i Bunker u duetu darivali tijekom nezaboravnih 75 brojeva ovog najboljeg ikada nacrtanog i napisanog stripa.

Epizoda »Bradati pljačkaši«

Alan Ford, po kojemu strip nosi ime, tajnim je agentom u javnosti najpoznatije tajne grupe TNT postao posve slučajno: zbog toga što su mu golubovi izjeli kukuruzom ispisanu adresu, pošto nije imao olovku, kao reklamni crtač u statusu ilegalnog podstanara u golubinjaku na jednom njujorškom neboderu, namjesto na pravo, otišao je na krivo mjesto – u cvjećarnicu, koja je zapravo sjedište grupe TNT. Ispostavit će se da će mu ta greška biti sudbinska, a Magnus i Bunker samo su nastojali vjerno prikazati ono što mu se kasnije događalo.

ŠTETNE POSLJEDICE DOBROTE I LJUBAVI

Alan Ford, dijete iz sirotišta, svoju je bijedu nezaposlenog i neregistriranog reklamnog crtača zamijenio za vječito siromaštvo u grupi TNT. I pokraj početnih tortura, koje su sastavni dio provjere uoči prijema u članstvo tajnih agenata, Alanu su Fordu ubrzo kolege postali prijatelji za koje je bio toliko čvrsto vezan da ih je, u epizodi »Umro je bogati ujak«, odbio napustiti čak i u zamjenu za milijune i milijune dolara koji su mu oporučno bili namijenjeni. Ali, upravo je time Alan Ford svim generacijama pokazao kako snagu karaktera ne mogu slomiti niti moć, niti novac, koji čudnim slučajem uvijek idu zajedno. Naravno, onima koji su spomenutu epizodu čitali ne treba prepričavati da je cijela igra oko Alanovog nasljedstva bila namještena stupica grupe zlih ljudi, pa se na taj način pokazalo da niti novac pada s neba, niti bogatstvo dolazi preko noći.

Snaga njegovog karaktera, međutim, u potpunoj je suprotnosti s njegovim životnim iskustvom kojemu ga nisu mogle naučiti niti brojne opomene na koje je, uglavnom mimo svoje volje, kao tajni agent nailazio. Alan je Ford, naime, nepopravljivo dobar, što će reći naivan. Njegovu spremnost da uvijek pomogne spremno iskorišta-

vaju svi: i bogatuni i siromasi, i dobri i loši, i pokretni i kljasti, pa čak ponekad i njegovi prijatelji iz grupe, i to onaj najbolji, nosati. Na tu njegovu crtu kao lak na nokat lijepi se i njegova vječito zaljubljiva narav. Naravno, rezultat toga za njega je uvijek nesretan. Kada je riječ o Lindi, koju je upoznao u epizodi »Frit i Frut«, sve šanse da se upravo začete simpatije, i to od Nje, jer ih je prva inicirala, rasplamsaju u buktinju ljubavi prekida jedna kartonska kutija s koje joj je Alan Ford pročitao da se njezina buduća adresa nalazi u Torontu gdje je njezin otac dobio zaposlenje. Kako je Linda bila i nepismena, to je, uz njezinu ljepotu, primijetio i njezin učitelj pisanja. Niti s Brendom, malodobnom djevojkom iz crkvenog sirotišta, Alan nije prošao bolje. Više sreće od njega imao je neki makro i diler zbog kojega su svi, svatko na svoj način, kasnije trpjeli.

Špijunka Margot, koja se pojavljuje u više epizoda ovog stripa, posebno je poglavlje u životu Alana Forda. Svoju ljepotu, na koju je Alan već u prvoj epizodi pao, Margot je obezvrijedila svojom zloćom, što je, kao u rijetkim drugim prilikama, isti taj Alan zapamtio do kraja priče Magnusa i Bunkera o njemu. Ali, da i tako lijepe, bogate i moćne žene poput Margot u dubini duše ipak posjeduju neku crtu dobrote najbolje pokazuje njezin odnos prema Alanu: ona je prema njemu kao zatvoreniku ili taocu nježnija nego prema ostalim koji se nalaze u istom položaju; bira mu hranu, recimo griz, što Alan nikada nije volio, ali kako bi ona to mogla znati? Kako bi i mogla znati, kada im život nije dao priliku upoznati se na drugi način? A da je, tko zna: Alan je visok, plav s istim takvim očima i kada ga se, obično uz pomoć engleskog plemića, lijepo odjene, eto ti pristala mladića prema kojem mnoge ljepotice ne ostaju ravnodušne.

Alan sa svojom »bakom« u epizodi »Žalosna priča o mladom bogatašu«

I takvih je, čak i kod Alana Forda, bilo. Bilo da je riječ o prelijepoj ženi duhu, dušici valjda, razbojnici Baby Kate (»Kuća duhova«), bilo o zanosnoj Miss Celest, koja je svojom fizičkom nasrtljivošću naišla na odbijanje na to nesviklog Alana. Bitna napomena uz Miss Celest, koju iz epizode »Sve ili metak« pamtimo po »hi-hi-hi« smijehu i ljubavi prema psiću, je da je za Alana bila dobra prilika, s obzirom da je bila i bogata.

Ali, mi se raspričali o Alanu Fordu, a ostali junaci željno čekaju da i oni dođu na red za opis psihološkog profila. Na to ćete, poštovani čitatelji, ako uopće imate takvu želju, pričekati do sljedećeg broja. Do tada jedno pitanje za vas – tko je, najavljujući veličanstveni spektakl grupe TNT, rekao: »Dođite, dođite, gospodo! Stigao je veličanstveni cirkus! Djeco, plaćite, pa će vas majke povesti u cirkus!«?

Z. R.

Kraj

Posljednje minute odlučujućeg susreta protiv Španjolske držale su nadu kako bi Hrvatska ipak mogla izboriti plasman u četvrtfinale, ali ih je pogodak Navasa u 88. minuti posve raspršio. Baš kao i san o mogućem dalekom dometu izabranika Slavena Bilića, koji su na ovom Europskom prvenstvu u Poljskoj

i Ukrajini još jednom pokazali i dokazali svoj talent. Do ponedjeljka 18. lipnja sve je išlo prema planu, pobijedena je Irska i izborni je remi protiv Talijana, a sudbina se rješavala »svojim nogama«. Ali, ovoga puta je ispalo da se mogla riješiti glavom. Da je Ivan Rakitić u 59. minuti, nakon izvrsnog dodavanja Luke Modrića, s 5 metara glavom pospremio loptu u mrežu Casillasa, tko zna kako bi se stvar odvijala na stadionu u Gdansku. Španjolski vratar je uspio zadržati udarac, a na određeni način i »Vatrene« pred vratima četvrtfinala. Gol »Furije« u posljednjim trenucima susreta samo je potvrdio već osigurani prolaz Španjolaca, i nije mnogo toga promijenio, jer Hrvatskoj je trebao pogodak za barem 1-1 i četvrtfinalnu selidbu za Ukrajinu.

U konačnici, sada kada slijede brojne buduće analize, i kada se, kao i uvijek nakon rezultatskog neuspjeha budu tražili krivci, čini se kako je ovoga puta premalo razloga za ozbiljniju kritiku. Objektivno gledano, protiv aktualnih svjetskih i europskih prvaka Hrvatska je bila posve ravnopravna tijekom cijeloga susreta, čak i u spomenutoj izglednoj prigodi za senzacionalni rezultatski doseg. Jedini kiks, ukoliko se to tako okarakterizira, moglo bi biti slabo izdanje u prvom poluvremenu protiv Talijana, ali i to je momčad samog svjetskog vrha. Upravo zbog svega navedenoga, Hrvatska i njezin izbornik Bilić, koji se posljednjim susretom na Euru i oprostio od vođenja reprezentacije, uzdignute glave napuštaju Poljsku. Nogometaši u »kockastim« majicama su dali sve od sebe, igrali dobro i požrtvovano, a za veći domet i prolazak teške skupine C, ipak im je na koncu, »zafalilo« malo sreće. I jedan gol. Život ide dalje. Nastup na Europskom prvenstvu je završen, ali uskoro slijede nova iskušenja. Ciklus kvalifikacija za plasman na Svjetsko prvenstvo 2014. godine. S novim izbornikom, ali s istom momčadi. Koja je još uvijek relativno mlada, ali dovoljno iskusna izboriti nastup na još jednom velikom natjecanju. Doviđenja Poljska i Ukrajina. Dobar dan Brazil.

D.P.

EUROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO U POLJSKOJ I UKRAJINI 2012

Nakon svih odigranih susreta u kvalifikacijskim skupinama poznati su sudionici četvrtfinala koji će se u izlučnim susretima boriti za plasman među četiri najbolje momčadi na Starom kontinentu. Rasplet je objektivno očekivan, izuzev posve neočekivanog ispadanja Nizozemske i Rusije, i navijački nadajućeg prolaza Hrvatske. Velike momčadi su još jednom potvrdile svoju veličinu, a hoće li otići do kraja saznat ćemo u predstojećim duelima.

SKUPINA A

- 1. kolo: Poljska – Grčka 1:1, Rusija – Češka 4:1
- 2. kolo: Češka – Grčka 2:1, Poljska – Rusija 1:1
- 3. kolo: Grčka – Rusija 1:0, Češka – Poljska 1:0
- Tablica: Češka 6, Grčka 4, Rusija 4, Poljska 2

SKUPINA B

- 1. kolo: Danska – Nizozemska 1:0, Njemačka – Portugal 1:0
- 2. kolo: Portugal – Danska 3:2, Njemačka – Nizozemska 2:1
- 3. kolo: Portugal – Nizozemska 2:1, Njemačka – Danska 2:1
- Tablica: Njemačka 9, Portugal 6, Danska 3, Nizozemska 0

SKUPINA C

- 1. kolo: Hrvatska – Irska 3:1, Španjolska – Italija 1:1
- 2. kolo: Hrvatska – Italija 1:1, Španjolska – Irska 4:0
- 3. kolo: Hrvatska – Španjolska 0:1, Italija – Irska 2:0
- Tablica: Španjolska 7, Italija 5, Hrvatska 4, Irska 0

SKUPINA D

- 1. kolo: Ukrajina – Švedska 2:1, Engleska – Francuska 1:1
- 2. kolo: Francuska – Ukrajina 2:0, Engleska – Švedska 3:2
- 3. kolo: Engleska – Ukrajina 1:0, Švedska – Francuska 2:0
- Tablica: Engleska 7, Francuska 4, Ukrajina 3, Švedska 3

Lista strijelaca: Dzagoev (RUS), Gomez (NJE), Mandžukić (HRV)
3 gola

ČETVRTFINALE

- Češka – Portugal
- Njemačka – Grčka
- Španjolska – Francuska
- Engleska – Italija

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s: bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okruglić, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića, Portret djevojčice s psom. Povoljno. Tel.: 061-4338-102.

Prodaje se ili izdaje garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na

užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTŠ, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaone, centralno grijanje (2 kombiojlara), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Prodajem kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064 -1142257.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

Sve u životu postizala sam upornošću

I ovogodišnje proljeće Ana Tudor provela je »puneći baterije« u svojoj rodnoj Sonti. Ovoj vitalnoj ženi, rođenoj 1945. godine, Europa je dom. Danas priznata likovna umjetnica, sudionica izložbi u lijepom broju europskih metropola, svoj odmor i svoje nadahnuće nalazi u sve duljim boravcima na ognjištima svojih predaka. Od najranijeg djetinjstva stremi umjetnosti, no roditelji baš i nisu imali razumijevanja, niti financijskih mogućnosti za njezine želje i nakane. Vjerovali su da je umjetnost samo jedan od hirova živahne djevojčice, koji će ju proći dolaskom u zreliju dob. Bila je u velikoj panici. Bližio se svršetak osnovne škole, a roditelji nisu popuštali. Postajalo joj je sve jasnije da od umjetničke škole neće biti ništa. No, kako se nikada nije predavala, smislila je rješenje. Imali su jednoga rođaka u Sarajevu, pa je skupa sa sestrčinom došla na ideju da srednju školu upišu tamo. Istina, generalni plan nije imala, ali onako uporna, bila je spremna uputiti se u nepoznato, u nadi da će svojim radom sama sebi moći otplatiti umjetničku školu. Uz malu, smišljenu predstavu izbjegle su sve roditeljske zamke i vlakom otputovale u neizvjesnost. »Kad smo se našle u za nas nezamislivo velikom gradu, sestrčinu je uhvatila panika, jer smo od svega znale samo ime i prezime mogega rođaka i naziv poduzeća u kojem je radio. Ja sam bila prilično pribrana, pa sam potražila informacije od prvog policajca kojega sam ugledala, on nas je uputio na određeni tramvaj koji nas je dovezao na cilj. Portir je pozvao našega rođaka. On se prenerazio, a rekao je i da će nešto smisliti do kraja smjene«, s osmjehom priča Ana. Sarajevo joj je ostalo vrlo visoko na skali

sjećanja. I danas joj priče o gradu njezine mladosti izazovu visoki sjaj u očima i onaj negdašnji mladalački osmijeh. Ana je, pokraj upisane kuharske škole, završila i slastičarstvo. »U šetnjama kroz grad najčešće sam se zadržavala pred izlogom jedne tada popularne slastičarnice. Prislonila bih lice na stakleni izlog i kao opčinjena gledala u žene koje su izrađivale kola-

kuharsku školu, ispričala sam mu i pojedine pikanterije o jednom našem profesoru kojega je on dobro poznavao i valjda je po tome zaključio koliko sam iskrena. Sve u svemu, nakon naših razgovora primio me je na praksu, pa sam tako završetkom škole stekla i diplomu kuhara i diplomu slastičara«, prisjeća se Ana. Puna planova odlazi put Jadrana, u potragu

su i djeca – Mario (1971.), koji i danas živi u roditeljskoj kući i vodi obiteljski biznis, i Magda (1973.), sretno udana u Londonu. Tako je umjetnost igrom života potisnuta u drugi plan, ali velikom voljom Ane i još većom potporom Tonka ta zapretna žeravica se raspalila i rasplamsala u plamen vječnosti. »Ugostiteljstvo, koje je stjecajem okolnosti postalo moja profesija, jako je širok pojam. Kuharstvo i slastičarstvo imaju puno dodirnih točaka sa slikarstvom. Ukoliko bi želio prirediti jedan švedski stol, ili garnirao jelo koje će privući gosta, itekako moraš u sebi imati umjetničkog dara. Natjecala sam se u svojoj profesiji na prostorima od Dubrovnika do Istre, pa čak i u nekim velikim europskim gradovima. Postizala sam vrlo visoke plasmane, a iz toga doba imam i veliki broj priznanja. Konačno, radom u svojoj profesiji osigurala sam i neophodan mali kapital, uložila ga u slikarsku opremu i jednostavno otvorila dušu prirodi, okrenula se svojim pejzažima, svojem unutarnjem životu, svojem svijetu umjetnosti. Tonko je za tu moju strast znao još dok smo hodali. Upozorila sam ga unaprijed da to živi u meni, da je jače od mene i da će u svakom trenutku našega braka morati biti svjestan te moje podvojene ljubavi. Vremenom je moja ljubav prema umjetnosti jačala i to me je vuklo u nove izazove. Imala sam i najodanije pomagače i najstrožije kritičare u svojoj obitelji. Ukoliko bi nova slika prošla njihovu selekciju, znala sam da s njom mogu u javnost«, priča Ana i kaže kako je i danas na nekakvom vječitom putu između Hvara, Londona i Sonte, a »usput« sudjeluje i na ponekoj izložbi u nekom od većih europskih gradova.

će. Za mene je to bilo poput najveće čarolije. Jednoga dana iza mene se stvorio čovjek koji me je pitao što tu radim. Bio je to vlasnik slastičarnice. Iskreno sam mu odgovorila kako me izrada kolača strahovito privlači, a da sam u ovoj slastičarnici vidjela najljepše u gradu. Ispričala sam mu i da idem u

za poslom. Slučajno se zastavlja na Hvaru, koji je, po njenom mišljenju, tada bio raj na zemlji, a poput najljepšeg sna sudbina joj je namijenila i nastavak života u tom raju. U njezinoj životnoj priči pojavio se ljepušasti Tonko Tudor i sve planove joj okrenuo naglavce. Zaljubila se, udala, a došla

Svi se sjatili

Bać-Iva nikako da se krene spri-
mat za misu. Malo-malo pa mu
mušice idu oči i stalno ji mora
triset dlanovima. U tomu se oglasilo
i prvo zvono. Ošo je u stražnju sobu i
nikako se strpo u ancug što mu još od
vinčanja stoji za najveće svece. Na vaki
dan se mora pritrpit, jedamput se cura
Krizma! Ispratili stariju, ošla š kumom,
mlađa š drugama, a na drugo zvono se
krenili i on i njegova. Crkva vada nika-
da ni bila tako lipo sredita ko taj dan.
Ćilima i cvita digod se okreneš, svita
puna, a bome, došli i opštinski i selcki
dada, kažu zvo ji popa, da mu uveliču krizmanje. Opštinski se drži
ko kakigod veliki, sve se isprsjio, al se zoto selcki zgurijo. Ne smije
izgledat ni malo veći od opštinskoga, jel bi moglo bit zla. A vrime
kačedu nji dva ostat sami, svakako će dojt. Bać-Iva je samo malo
jače dunijo krož nos i pogledo na tavan. Tamo, ope, naj učitelj što
je sad veći i od pope. Dobro, misli se bać-Iva, otaj se baram u crkve
vinčo. Istina, nije oma, ko svaj svit, kako će kad je nikaka guka u
Titine partije, neg kasno uveče kad je već imo veliku dicu. I nji je
isto veče i krstijo i pričestijo i okrizmo. Kad se već priobračivaš, to
triba priko noći, da ne bi svit vidijo. Sad se samo umudrijo na tava-
nu, pa ni ne znaš šta snota. Tude je bać-Iva već ositijo ko da ga ništa
čigljiga po trbuvu, a na grlo mu počelo it i kiselo i gorko. Vidi on u
crkve i nike od ni što su se grlili i ljubili š nima što su divanili da ga
triba zardanom kašikom, al potli, opet, ne kašikom, neg sendvičima
i avtobusom, pa Dunov... priko... šta li... sve mu se ništa smantalo
i da ni bijo u crkve, baš bi jako dunijo krož nos i glasno otpljunijo.
Koliko god je željno čeko vu svetu nedilju, koliko god se radovo što
mu se starija notaj dan sprimila u starovirsku nošnju, sad je osiće
samo jid i jad. Šta će je na krizmanju ni što se ne znu ni prikrstit?
Ajd, ko veli, da malo baci oko natrag, tude je poznat svit, pa će mu
se vada i kiselina vratit u trbu. Al kad ga neće, neće. Tamo je ope
vidijo, noga što je do pri godinu-dvi vozo rastiće prid drugu crkvu i
njegovu. Stojali nji dvoj oma tamo nuz kore, kaže svit da ji je popa
vinčo u prošli petak, pa jim dite krstijo oma u subotu i pričestijo u
nedilju. Danas se kokoši međ krizmanicima, lip, velik ko jablan, za
glavu je veći od najvećega. Kako i ne bi, kad oni još idu u škulu, a
njemu već prošlo i dvajst. A može se, jel dadeš malo veću lemozinu
i sve svršiš priko reda. Bome i međ krizmanicima je bać-Iva spazi-
jo nikoliko nji što su jim dade priskakali priko vatre, a očedu i dan
danas pomalo pljucnit po njegovima, kažu sve su to matrna braća, pa
onda nek idu u matrnju, šta imadu tražit tude. Ništa mu počelo zujat
u ušima i mantat se u glave. Ope je pogledo naprid i da ni vidijo
poznate pope i biskupa, mogo bi mislit da je pogrišijo crkvu. Malo
se primirijo kad je počela misa, sam sebe je natiro da više niukoga
ne pogleda nego samo naprid, al baš ne mož kad je njegov popa
opštinskoga i selckoga dadu posadijo oma nuz oltar, vada da ji svit
bolje vidi. Od jada ni ni razumijo šta biskup pridikuje, samo mu
je dutnjalo u glave. Jedino se prezniyo kad je vidijo njegovu kako
je primila sakrament. Taj tren mu bilo puno srce, barem će ga po
lipote i dragosti zabardat za cili život. Ščim se misa svršila, izašo je
iz crkve i krenijo se doma. Nikoga ni ni čeko, ni se osto ni beštelov-
vat sa curom. Jako je žurijo, pa kad je došo do čoš, okrenijo se i
vidijo da nikoga nema blizu. Ošo je malo za bedem i tako je glasno
otpljunijo, da se prav digo vada za meter. Niko to ni vidijo, samo su
nikaki golubovi odletili.

Piše: Ivan Andrašić

22. lipnja 2012.

Vrućina

Stiglo je još jedno ljeto, a s njim i prve ozbiljnije vrućine...
Posve normalno za ovo doba godine. Ipak, čini se kako
je bivšim školarcima koji upisuju fakultet ipak najtoplije,
jer se uz vanjske temperature dodatno »peku« u neizvje-
snosti budućeg upisa.

U NEKOLIKO REDAKA

FOTO KUTAK

Ljetnji motiv

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU
NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Marko Kostrenčić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski pravnik i povjesničar
Marko Kostrenčić?
Gdje je stekao akademsku naobrazbu?
Po čemu je bio prvi u svom rodnom gradu?
Kada je obnašao dužnost dekana pravnog fakulteta u Zagrebu?
Od koje godine je bio redoviti član JAZU?
Koju dužnost je obavljao u Savskoj banovini (1935./36.)?
Koji njegovi radovi su vrlo značajni za hrvatsku znanost?
Kada i gdje je umro Marko Kostrenčić?

Umrro je 19. svibnja 1976. godine, u Zagrebu.
Radovi o izvorima hrvatskog prava u srednjem vijeku.
Dužnost Bana.
Od 1921. godine.
Od 1917. do 1918. godine.
Bio je prvi profesor pravne povijesti.
U Zagrebu.
Rodio se 21. ožujka 1884. godine, u Zagrebu.

VIGEV

Odbrojava sudac boksaču u knockdownu, a jedna starija
žena dovikuje iz publike:

– Neće on ustati, znam ga ja iz autobusa!

– Kakvu školu bi želio?, upita psiholog budućeg đaka.

– Uvijek zaključanu!

Oglas: »Prodajem bunar pun vode. Transport je vaš!«

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN :: SENTA :: BEČEJ
VIKEND AKCIJA * 22.6 - 25.6.2012. ***

- ODGODA PLAĆANJA
ČEKOVIMA GRADANA DO **90** DANA

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

Papaline rinfuzno 1kg

-17%

Rajčica 1kg

-23%

Mkva 1kg

-17%

Puding vanilija 3+1 gratis

3+1 GRATIS

Vegeta 125g

115.90 din

Sok Fresh Egzotic bez
šećera 2 l

-24%

Pivo Master 0.5 l

79.90 din

Deterdžentiza rublje Bonux
2 IN 1
Natural Relax Fantasy 3kg

57.90 din

Omekšivač za rublje Silan
Mediterranean 2 x 1 litra +
1 litra GRATIS

-24%

34.50 din

33.50 din

48.90 din

33.90 din

389.90 din

336.90 din

NOVO

**KTC KLUB
VJERNOSTI**

500,00 – 999,99 dinara
1.000,00 – 1.499,99 dinara
1.500,00 – 1.999,99 dinara

**1 BOD
2 BODA
3 BODA...**

SAKUPI I OSVOJI
opširnije
www.ktc.rs

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVOĐANSKIH HRVATA

U NAKLADI ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA
IZAŠAO JE
PRVI NOSAČ ZVUKA!

VJERNE GLAZBENO-PJEVAČKOJ TRADICIJI ŠOKAČKIH HRVATA U MONOŠTORU,
„KRALJICE BODROGA” PREDSTAVLJAJU JEDNU OD NAJPREPOZNATLJIVIJIH
STANICA NA SCENI TRADICIJSKE KULTURE HRVATA U VOJVODINI.

medijski pokrovitelj:

